

ӨРЛЕУ

БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ
ҰЛТТЫҚ ОРТАЛЫҒЫ

USTAZ

ҒЫЛЫМИ - АДИСТЕМЕЛІК ЖҰРНАЛ
НАУЧНО - МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

№2 (107) 2025

Mausym

bkokdi.kz

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының «Батыс Қазақстан облысы бойынша Кәсіби даму институты» филиалы

Филиал акционерного общества «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» «Институт профессионального развития по Западно-Казахстанской области

Ғылыми-әдістемелік журнал
«U S T A Z»
Научно-методический журнал
2(107) 2025

6+

Құрылтайшы:

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының «Батыс Қазақстан облысы бойынша Кәсіби даму институты» филиалы

**Ақылдастар алқасы және редакция
алқасы мүшелері**

Софья Измуханбетова – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының «Батыс Қазақстан облысы бойынша Кәсіби даму институты» филиалы директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты.

Күміс Байкатова – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының «Батыс Қазақстан облысы бойынша Кәсіби даму институты» филиалы директорының орынбасары, магистр.

Елдос Сафуллин – Батыс Қазақстан облыстық білім басқармасының басшысы.

Шалқыма Құрманалина – Педагогика ғылымдарының докторы, профессор.

Лариса Обыденкина – «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Орал қаласындағы «Педагогикалық шеберлік орталығы» филиалының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты.

Күлән Дүйсенғалиева – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының «Батыс Қазақстан облысы бойынша Кәсіби даму институты» филиалы Педагогика және пәндік әдістер кафедрасының аға әдіскері.

Жазира Ишанғалиева – М.Мәметова атындағы №27 мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі, педагог-шебер

Редактор:

Габдушева Толқын Закарияқызы

Компьютерлік жұмыстар:

Габдушева Толқын Закарияқызы

Журнал 09.03.1998 жылдан бастап шығады. Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігінде 14.03.2019 жылы қайта тіркеліп, №17613 куәлігі берілді. Қолжазба авторға қайтарылмайды. Жарияланған мақала авторларының көзқарастары редакция пікірін білдірмейді.

E-mail:

ustaz.jurnal@rambler.ru

Жылына 4 рет шығады. Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде басылады.

Выходит 4 раза в год, материалы публикуются на казахском, русском, английском языках.

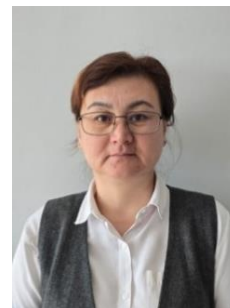
Редакцияның мекенжайы: 090001, Орал қаласы, Абай даңғылы, 238. Тел.: 8(7112) 24-11-13

Окружности: описанная около треугольника и вписанная в треугольник. Текст.

Буликбаева К. Н.,
учитель русского языка и литературы,
СОШ №31, г Уральск, ЗКО
Турегельдиева Э. М.,
учитель математики,
СОШ №31, г Уральск, ЗКО

Аннотация: Интегрированный урок по геометрии и русскому языку направлен на формирование межпредметных связей, развитие логического и образного мышления, а также повышение интереса к изучению обеих дисциплин. На уроке учащиеся знакомятся с понятием окружности, вписанной и описанной около треугольника и одновременно учатся грамотно использовать соответствующую лексику в устной и письменной речи. В рамках занятия обучающиеся выполняют задания на построение геометрических фигур, составляют тексты и определяют вид текста. Урок способствует развитию речи, формированию умения излагать мысли, а также пониманию геометрических понятий через язык.

Геометрия және орыс тілі пәндері бойынша кіріктірілген сабақ пәнаралық байланысты қалыптастыруға, логикалық және бейнелі ойлауды дамытуға, сондай-ақ екі пәнге деген қызығушылықты арттыруға бағытталған. Сабақ барысында оқушылар үшбұрышқа сызылған шеңбер мен үшбұрыштың сыртынан сызылған шеңбер ұғымдарымен танысады және осы тақырыпқа қатысты терминологияны ауызша және жазбаша сөйлеуде дұрыс қолдануға үйренеді. Сабақ аясында оқушылар геометриялық фигураларды сызу тапсырмаларын орындайды, мәтін құрастырып, оның түрін анықтайды. Бұл сабақ оқушылардың сөйлеу қабілетін дамытуға, ойын нақты жеткізу дағдысын қалыптастыруға және геометриялық ұғымдарды тіл арқылы терең түсінуге ықпал етеді.

An integrated lesson in geometry and Russian language is aimed at developing interdisciplinary connections, enhancing logical and imaginative thinking, and increasing students' interest in both subjects. During the lesson, students become familiar with the concepts of inscribed and circumscribed circles around a triangle, while also learning to use the appropriate vocabulary correctly in both spoken and written language. As part of the class, students complete tasks involving the construction of geometric figures, compose texts, and identify text types. The lesson contributes to speech development, the ability to express thoughts clearly, and a deeper understanding of geometric concepts through language.

ЦО	7.2.4.1 определять смешанные типы текстов и различать характерные черты, языковые и жанровые особенности текстов публицистического и официально-делового стилей (объяснительная записка, расписка, правило, поздравление, инструкция, заметка, интервью, дневник, блог, письма: просьбы, приглашения); 7.3.6.1 писать творческие работы (200-250 слов), выбирая определенную социальную роль и речевое поведение; 7.1.2.14 знать определения окружностей, вписанной в треугольник и описанной
----	--

	около треугольника; 7.1.2.15 объяснять расположение центров окружностей, вписанной в треугольник и описанной около треугольника
ЦУ	Учащиеся смогут -определять типы текстов и различать характерные черты текстов научного, публицистического и официально-делового стилей (правило, инструкция, заметка); - писать творческие работы, выбирая соответствующий тип и стиль речи. - определять окружность, вписанную в треугольник и описанную около треугольника - объяснять расположение центров окружностей

Этапы урока	Действия учителя	Действия ученика	оценивание	ресурсы
Начало урока	1.Организационный момент. 2.П «Одна минута». Обсуждение информационного слайда «Математика и русский язык» - насколько близки эти дисциплины? 3.Целеполагание. 3.1.Прогнозирование. Расшифровать ребусы и предложить свои варианты темы урока. (Ребус: окружность, треугольник, около, внутри, тескт) 3.2. Сформулировать тему урока.	Участвуют в уроке и целеполагани и	Наблюдение учителя	Презентация
Середина урока	АКТУАЛИЗАЦИЯ. 1. Какая фигура называется окружностью 2. Перечислите элементы окружности (сторона, вершина, высота, биссектриса, медиана, серединный перпендикуляр) 3. Виды треугольников 4. Какой отрезок называют биссектрисой 5. Какой отрезок называется серединным перпендикуляром Г Составить из предложенных слов определение 1 группа Определение окружности описанной около треугольника (Окружность, проходящую через вершины треугольника, называют описанной около треугольника) 2 группа Определение окружности, вписанной в треугольник (Окружность, касающаяся всех сторон треугольника, называется вписанной окружностью) 3 группа Построение вписанной окружности (Центром вписанной окружности является точка пересечения биссектрис треугольника) 4 группа Построение описанной окружности (Центром описанной окружности является точка пересечения серединных перпендикуляров)	Отвечают на вопросы Работа в группе, собирают из слов определение. Один из учеников зачитывает определение	Комментарий учителя ФО Коммен	Презентация

	Дескриптор - составляет определение – 1 б - активность в группе – 1 б Изучение нового материала Ознакомить с определением окружности, описанной около треугольника, вписанной окружности, объяснять расположение центров окружностей, вписанной в треугольник и описанной около треугольника Первичное закрепление Задание Определите окружность, описанную вокруг треугольника, объясните свой выбор Определите окружность, вписанную в треугольник, объясните свой выбор Дескриптор - определяет окружность, описанную вокруг треугольника-1 б - использует правило для объяснения 1 б - определяет окружность, вписанную в треугольник 1 б - использует правило для объяснения 1 б И. Математический диктант Предтекстовая работа И 1.Повторение материала о типах речи и стилях речи. Г 2.Обсудить в группах, какой стиль речи и тип речи вы используете -при формулировке правила, что такое вписанная в треугольник окружность -при составлении инструкции о том, как построить вписанную в треугольник окружность -при построении доказательства, что данная окружность есть описанная около треугольника окружность? - при написании заметки в школьную газету о том, что вы узнали сегодня на уроке КО: определяют типы текстов и различают характерные черты текстов научного, публицистического и официально-делового стилей (правило, инструкция, заметка). Дескриптор: -правильно называют стиль речи-1 б -правильно выбирают тип речи-1б -различают жанры научного, публицистического и официально –делового стилей-1 б Творческая работа Задание	Делают необходимые записи Выбирают ответ, объясняют свой выбор Выполняют индивидуальную Работают индивидуально, в парах (при необходимости) Работают в группах Работают индивидуально	тарий учителя Наблюдение учителя Комментарий учителя Оценивание по дескриптору Взаимооценивание «Лучший автор» «Бонусный балл» (4)	Презентация QR-код
--	--	--	---	--

	И Написать текст - 1 группа – описание вписанной в треугольник окружности 2 группа – повествование «Как построить вписанную в треугольник окружность» 3 группа – рассуждение «Изображение на карточке – это описанная около треугольника окружность» 4 группа – заметку в школьную газету. КО: пишут творческие работы, выбирая соответствующий тип и стиль речи. Дескриптор: -пишет текст заданного типа речи-1 - пишет текст в заданном стиле речи-1 -текст соответствует заданному содержанию-1 Г Взаимооценивание. Выбирают лучшую работу. Презентация лучшей работы «Авторский стул»			
Конец урока	Рефлексия «Выскажи свое мнение» ДЗ: 1.Выполнить построение окружности, вписанной в треугольник и описанной около него, определение 2. Подготовить текст-исследование «Памятники героям Вов в Уральске» по схеме: - сколько памятников героям Вов в Уральске -где они расположены -кому посвящены -когда и кем был создан -личные впечатления	Работают индивидуально, в парах (при необходимости)	Оценивание урока	

Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі

А.С. Жанбузова,
тарих пәні мұғалімі,
Жаңажол НОМ,
Ақжайық ауданы,
БҚО

Аннотация: Оқу мақсаттарына сай құрылған ашық сабақ. Тарих пәні мұғалімдеріне қолдануға болады. Сабақ құрылымында түрлі әдіс-тәсілдер қолданылды. Сабақта қолданылған әдістер фотоларда көрініс тапқан. Тапсырмалар топтық, жұптық, жеке болып бөлінген. Оқушыларға тақырыпты игеруде көмегі зор.

Открытый урок, созданный в соответствии с учебными целями. Может применяться к учителям истории. В структуре урока использовались различные методы и приемы. Методы, использованные на уроке, отражены на фотографиях. Задания разделены на групповые, парные, индивидуальные. Учащиеся очень помогают в освоении темы.

An open lesson created in accordance with educational goals. It can be applied to history teachers. Various methods and techniques were used in the structure of the lesson. The methods used in the lesson are reflected in the photographs. The tasks are divided into group, pair, and individual tasks. Students are very helpful in mastering the topic.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау;			
Сабақтың мақсаты	Археологиялық ескерткіштерді салыстырады ежелгі тайпалардың қолданбалы өнерін сипаттайды			
Құндылықтар	Еңбекқорлық және кәсіби біліктілік айы			
Апта дәйек сөзі:	«Болашағы зор мамандықтар жоқ, тек болашағы зор мамандар бар»			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі//уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	1.Ұйымдастыру: Сәлемдесу. Оқушылардың сабаққа дайындығын тексеру. Сынып оқушыларын түс бойынша 2 топқа бөледі. «Көңіл-күй» тренинг. Сабақтың басында құндылық пен апта дәйек сөзінің мағыналарын түсінік беріледі. Үй тапсырмасын сұрау «Білімді таныт» әдісі арқылы өткен бөлімді еске түсіру https://wordwall.net/resource/31546681 сервисі арқылы сұрақтарға жауап береді. «Ой қозғау»: Бейне таспа «Сарматтар» Таспадан не көрдіңіздер? Негізгі қоныстанған аумағы? Шаруашылықтың қандай түрі басым 	Сынып оқушылары түстер бойынша 2 топқа бөлінеді. Оқушылар өткен тақырыпқа байланысты сұрақтарға жауап береді. Оқушылар бейнебаян көреді, бейнебаян бойынша берілген сұрақтарға жауап береді, оқушылар бір-бірінің жауаптарын тыңдап, толықтырады	Мұғалімнің мадақтау сөздері «Тамаша!» «Жарайсың!» «Өте жақсы»	Интербелсенді тақта Тақырыптық бейнематериал

	рөл атқарған? Жаңа сабақтың тақырыбы ашылады, сабақ мақсаты таныстырылады.									
Сабақтың ортасы	Бүгінгі сабағымыздың зерттеу сұрағы: Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді? 1-тапсырма. «Гексагон» әдісі. Мәтінмен жұмыс Топтық жұмыс 1-топ: Сарматтардың ескерткіштері 2-топ: Сармат өнері 2-тапсырма Жұптық жұмыс «Суреттер сөйлейді» әдісі QR код арқылы суреттер туралы ақпарат береді <table><tr><th>Табылған жері</th><th>Атауы</th><th>Ерекшелігі</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> 	Табылған жері	Атауы	Ерекшелігі				Дескриптор : Мәтіннің мазмұнына сүйене отырып, археологиялық ескерткіштерді анықтап, сармат өнерінің ерекшеліктерін сипаттайды. Дескриптор : Жұптар сурет бойынша археологиялық ескерткіштерді сипаттап кестеге топтастырады	Дескриптор бойынша топтар бірін-бірі бағалайды Дескриптор бойынша жұптар бірін-бірі бағалайды	Қима қағаздар Суреттер Тақырыптық кесте Тақырып-тық карта
Табылған жері	Атауы	Ерекшелігі								

	3-тапсырма Жеке жұмыс Картамен жұмыс	Дескриптор : Сарматтардың орналасу аймағын, ескерткіштерін кескін картаға түсіреді.		
Сабақтың соңы	Сабақты қорытындылау Сиқырлы кітапхана Кері байланыс. «Ашық микрофон» әдісі -Көргенім	Оқушылар тақырыптық сұрақтарға жауап береді	Бағалау парағы арқылы мұғалім бағалайды.	Кеспе қағаздар

	-Естігенім -Түсінгенім - Айтарым бар Үй тапсырмасы Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі.			
--	---	--	--	--

Много у меня друзей

Досмухамбетова М.М.,
 учитель русского языка и литературы ,
 СОШ имени Е.Ш.Оракбаева,
 Бокейординский район, ЗКО

Аннотация: На данном уроке учащиеся познакомятся со стихотворением Валентины Бережной «Много у меня друзей» и научатся определять его основное содержание и тему. Урок направлен на развитие навыков восприятия текста, в том числе знакомых лексических и грамматических единиц. В процессе работы с текстом ученики примут участие в диалоге, научатся правильно понимать реплики собеседника и давать соответствующую обратную связь. Урок способствует развитию языковой догадки, расширению словарного запаса и формированию коммуникативных умений.

Осы сабақта оқушылар Валентина Бережнаяның «Менің көп достарым бар» атты өлеңімен танысады және оның негізгі мазмұны мен тақырыбын анықтауға үйренеді. Сабақ мәтінді түсіну дағдыларын, соның ішінде таныс лексикалық және грамматикалық бірліктерді меңгеруді дамытуға бағытталған. Мәтінмен жұмыс барысында оқушылар диалогқа қатысып, сөйлесушінің сөзін дұрыс түсінуге және тиісті кері байланыс беруге үйренеді. Сабақ тілдік болжам жасау қабілетін, сөздік қорды кеңейтуді және коммуникативтік дағдыларды қалыптастыруды дамытады.

In this lesson, students will get acquainted with the poem “I Have Many Friends” by Valentina Berezhnaya and learn to identify its main content and theme. The lesson is aimed at developing text comprehension skills, including familiar lexical and grammatical units. While working with the text, students will participate in a dialogue, learn to understand their interlocutor’s remarks correctly, and provide appropriate responses. The lesson promotes the development of language intuition, vocabulary expansion, and the formation of communicative skills.

Раздел	ЦЕННОСТИ: ДРУЖБА И ЛЮБОВЬ
Цели обучения в соответствии с учебной программой	5. 1. 3. 1 понимать основное содержание произведений фольклора и литературы/ фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определять тему; 5. 2. 5. 1 участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь
Цели урока	✓ понимать основное содержание стихотворения В. Бережной. "Много у меня друзей", определить тему; ✓ выделить знакомые лексические и грамматические единицы; ✓ знать о суффиксе как значимой части слова, о роли суффиксов в образовании слов; ✓ участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь
Привитие ценностей	Тема урока предполагает привитие таких ценностей как дружба, взаимопонимание, преданность и ответственность, формирование добрых взаимоотношений между детьми в классе.

ХОД УРОКА

Этап урока/ Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы
Начало урока (2 мин)	1.Организационный момент. Психологический настрой «Подари улыбку»: Создание комфортной психологической обстановки. Добрый день, ребята! Если день начинать с улыбки, то можно надеяться, что он пройдет удачно. Давайте сегодняшнее занятие проведем с улыбкой. Главная задача – быть внимательными, активными, находчивыми, а главное – трудолюбивыми и дружными. Показывать, что мы знаем и как умеем работать. Деление на группы: метод случайного деления на группы Цель: поддержать дисциплину в классе, способствовать воспитанию организованности .Участники достают из коробочки	Настраиваются на положительный настрой урока Учащийся делятся на группы	ФО. «Устная похвала»	
(5 мин)	«Эмоджи» . После чего все учащиеся должны объединиться в 2 группы: 1 группа: Улыбнись 2группа: Отлично	Демонстрирует дом. задание	ФО «Большой палец»	Разноцветные стикеры

II. Проверка домашнего задания (К) Игра «Лови мяч» Учитель подбрасывает мяч. Ученик, который его поймал, дает ответ. III. Актуализация знаний (К)прием «Мозговой штурм» цель: на активацию умственной деятельности и творческой активности учащихся. Цитата Дерево крепко корнями, человек- друзьями. «Ағаш тамырымен, адам досымен мықты». Казахская пословица -Как вы понимаете эту пословицу? это народная мудрость, которая учит ценности дружбы и важности дружеских отношений в обществе. В пословице приравнивается, что друзья имеют такое же значение для человека, как корни для дерева. Корни питают дерево, благодаря им оно уверенно и прочно держится на земле. Без хороших и крепких корней ему очень трудно расти. Так же и человеку, без друзей прожить трудно. Настоящие друзья всегда могут понять и помочь в трудную минуту. «Объявление темы и целей урока: Тема урока: «Много у меня друзей» Сегодня на уроке: Узнаете, что такое суффикс; Рассмотрите роль суффиксов как значимой части слова; Познакомитесь со стихотворением Виолетты Бережной «Много у меня друзей»; Будете участвовать в диалоге ,используя содержание	Демонстрирует понимание значения пословицы -определяет тему урока Записывают в тетради тему урока	ФО. «Словесная похвала»	Слайд 1
			Рабочий лист
			Слайд 2

	прочитанного текста			
Среди на урока 4 мин	IV.Изучение нового материала. (Г) Прием: «Столкновение мнений» Цель: для открытия новых знаний и овладения новыми умениями. Сравните данные пары слов. В чём их различие? От какой части слова зависит разница в лексических значениях слов каждой пары? 1 группа чай – чайник дом – домик вода – водный 2 группа учить – учитель летать – лётчик музыка – музыкант Какие суффиксы мы встретили в этих словах? Назовите их. Скажите для чего служат суффиксы? Ознакомление уч-ся с теоретическими сведениями из учебника. Суффикс (жұрнақ)– это значимая часть слова, которая находится после корня и служит для образования слов.	Ученики обсуждают в группе и дают свои ответы - сравнивает, различает; Записывает в тетрадь правило умеет определять и выделять суффиксы записывает правило выполняет физминутку	ФО «Взаимооценивание» ФО «Большой палец»	Учебник Русский язык и литература 5 кл Стр.104 Слайд3 слайд Наглядный материал САД, ЛЕС, ЛЕСНОЙ, САДОВЫЙ, САДОВНИК, ЛЕСНИК, ЛЕСОЧЕК, САДИК, ЗАЛЕСЬЕ, САДОЧЕК, ПОСАДКА, ЛЕСОВИК, ПЕРЕЛЕСОК. слайд
5 мин				

3 мин	Цвет – цветник, цветок, цветы Лес – лесник, лесок, лесные. Орфографическая физминутка Я буду читать однокоренные слова к словам ЛЕС И САД. Если прозвучит слово с корнем ЛЕС, руки вверх, если слово с корнем САД, собираете плоды.			
7 мин	V.Закрепление изученного материала (И) Интерактивное задание «Состав слова» Цель: осуществляет закрепление нового материала. Задание: Сначала подумайте, потом выбирайте ответ. Нужно определить слово, соответствующее по составу схеме. -Ребята ,теперь можем поработать с текстом. Предтекстовые вопросы: 1. Что вы знаете о дружбе? 2. Кто может быть вашими друзьями? 3. Какие игры вам нравятся играть с друзьями? (Г) приём «Умные совы» цель: понимание содержания текста Прослушайте стихотворение «Много у меня друзей» Текстовые задания 1 группа 1. О ком рассказывается в стихотворении? 2. Что делают Лена и друзья? 3.Обозначьте суффиксы в выделенных словах. 2 группа 1. Что узнают дети в школе? 2. Какая главная мысль стихотворения? 3.Обозначьте суффиксы в выделенных словах. Послетекстовое задание (П)Стратегия «Ты-мне, я-	определяет слово ,соответствующее по составу схеме. Отвечают на вопросы Отвечают на вопросы по содержанию стихотворения Определяют главную мысль стихотворения Обозначают суффиксы в выделенных словах в парах составляют	Для оценивания используется открытый журнал К.О. выделяет знакомые лексические и грамматические единицы; Дескрипторы: Правильно определяет состав слова -1б (Обратная связь осуществляется автоматически) ФО «Большой палец» К.О.: понимает основное содержание стихотворения определять тему; Дескрипторы: Отвечают на вопросы -2б Обозначает суффиксы-1б ФО «Взаимооценивание» К.О. участвует в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь Дескрипторы: Умеет вступать	https://wordwall.net/ru/resource/23811816/%D1%81%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2-%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0-2 открытый журнал слайд
5 мин				
6 мин				

3 мин	тебе» Цель: вовлечение всех учащихся в диалог (на основе текста) Составьте диалог о том, как вы проводите время со своими друзьями. (И) Приём «Соотнеси начало и конец пословиц <table><tr><td>Дерево живёт корнями,</td><td>а найдешь - береги</td></tr><tr><td>Друг лучше старый,</td><td>лучше богат</td></tr><tr><td>Друга ищи</td><td>выиграешь</td></tr><tr><td>Друг за друга стой,</td><td>а платье нов</td></tr><tr><td>Дружба не гриб,</td><td>в лесу не найдешь</td></tr><tr><td>Доброе братство</td><td>а человек друзьями</td></tr></table> -Давайте проверим и прочитаем пословицы, которые у нас получились -Ребята, запомните данные пословицы о дружбе . Они вам пригодятся в жизни.	Дерево живёт корнями,	а найдешь - береги	Друг лучше старый,	лучше богат	Друга ищи	выиграешь	Друг за друга стой,	а платье нов	Дружба не гриб,	в лесу не найдешь	Доброе братство	а человек друзьями	диалог, У тебя есть друг? Как его зовут? Сколько ему лет? Какими качествами он обладает? Соотносит начало и конец пословиц	в диалог -16 Участвует в роли задающего и отвечающего на вопросы-16 Соблюдает правила ведения диалога-16 КО: понимает основное содержание пословиц Дескрипторы: Правильно соотносит начало и конец пословиц-36	
Дерево живёт корнями,	а найдешь - береги															
Друг лучше старый,	лучше богат															
Друга ищи	выиграешь															
Друг за друга стой,	а платье нов															
Дружба не гриб,	в лесу не найдешь															
Доброе братство	а человек друзьями															
Конец урока 5 мин	VI. Рефлексия РЕФЛЕКСИВНЫЙ ЭКРАН Сегодня на уроке я ... я узнал... Было интересно... Было трудно... Я выполнял задания... Я понял, что... Теперь я могу... Я почувствовал, что... Я приобрёл... Домашнее задание. Упр.215,216 стр104 VII.Оценивание обучающихся (Выставление баллов)	делится своими впечатлениями об уроке; Записывают задание на дом	ФО. «Словесная похвала» Выставление баллов в эл.журнал	слайд открытый журнал Учебник стр.104												

Достық дәнегі

Б. А. Жанахметова,
қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі,
Қ.Жұмалиев атындағы Қаратөбе мектеп-гимназиясы,
Қаратөбе ауданы, БҚО

Аннотация : Ұсынылып отырған сабақ жоспарында мұғалім 7-сынып қазақ тілі пәнінен «Сүйіспеншілік пен достық» бөлімі бойынша «Достық дәнегі» тақырыбына өткізген сабағының қысқа мерзімді жоспарын ұсынған. Жоспарда оқу мақсаттары оқу бағдарламасына сай алынған. Сабақ мақсаттарына сәйкес алынған тапсырмалар оқу дағдыларының деңгейлеріне қарай құрылған. Ерекше білім беруді қажет ететін оқушыға тапсырмалар деңгейіне қарай саралап берілген.

В предлагаемом плане учитель представил краткосрочный план занятий по казахскому языку в 7 классе на тему «Дружба». Цели обучения в плане взяты в соответствии с учебной программой. Задания, полученные в соответствии с целями занятий, построены на уровне учебных навыков. Задания для учащихся нуждающихся в особом образовании дифференцированы по уровню.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары:	7.2.6.1.оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу , зерттеп оқу 7.3.1.1.әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру.			
Сабақтың мақсаты:	1.Оқылым мазмұны бойынша ақпаратты іріктейді, комментарий жасайды. 2.Мәтіннің құрылымын ажыратып, күрделі жоспар құрады. ЕББҚ: (2-топ. Ойлау деңгейі баяу). Оқылым кезінде дайын сөз тіркестері мен сөйлем үлгілерін пайдаланып комментарий жазады, күрделі жоспар құруда дайын жоспар бөлімдерін сәйкестендіреді.			
Ойлау дағдыларының деңгейі:	Білу, түсіну, қолдану			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагог әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы 10 минут	Ұйымдастыру «Адалдық», «сенім» сөздері арқылы 2 топқа бөлінеді. Топтық жұмыс Оқылым алды тапсырмасы. «Мақалды тап» Берілген кілт суреттер арқылы мақалды тауып айту. 1.Досы жоқ адам – тұзы жоқ тағам. 2.Жүз теңгең болғанша, жүз досың	Тірек сөздер арқылы топқа бөлінеді. Оқушылар берілген кілт суреттерге қарап мақалды табады.	ҚБ. Мұғалімнің ауызша мадақтауы ҚБ. Қол шапалақтау	Сөздер жазылған қима қағаздар

	болсын 3.Жолдасты жол айырады.												
Сабақтың ортасы 25 минут	Топтық жұмыс Оқылым тапсырмасы 1-тапсырма. 1-топ Мәтінді оқып, кейіпкерлердің әрекетіне «Екі жақты күнделік» әдісімен комментарий жасаңыз. <table border="1"><thead><tr><th>Мәтіндегі кейіпкер әрекеті</th><th>Кейіпкер әрекетіне комментарий</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td></tr></tbody></table> Жаман жолдас Екі дос келе жатып бір аюға ұшырапты. Бұл екі кісінің біреуі әлсіз, ауру екен, екіншісі – мықты жас жігіт. Аюды көрген соң бұл жігіт ауру жолдасын тастап, өзі бір үлкен ағаштың басына шығып кетті дейді. Ауру байғұс ағашқа шығуға дәрмені жоқ, жерге құлады да созылып, өлген кісі болды да жатты: естуі бар еді, аю өлген кісіге тимейді деп. Аю бұл жатқан кісінің қасына келіп иіскелеп тұрды да, дыбысы білінбеген соң тастап жөніне кетті. Мұнан соң манағы жолдасы ағаштан түсіп, ауру жолдасынан сұрапты: - Достым, аю құлағыңа не сыбырлап кетті? Ауру жолдасы: - Аю құлағыма ақыл сыбырлады, екінші рет тар жерде жолдасын тастап қашатын жостармен жолдас болма деді,- дейді. (Ы.Алтынсарин). ЕББҚ: (1-топта отырады) Мәтіндегі екі кейіпкер әрекетіне комментарий беру үшін дайын сөз тіркестері жазылған үлгі беріледі. Сол үлгіні өз көзқарасын білдіретін сөздермен толықтырып жазады. <table border="1"><thead><tr><th>Мәтіндегі кейіпкер әрекеті</th><th>Кейіпкер әрекетіне комментарий</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td></tr></tbody></table>	Мәтіндегі кейіпкер әрекеті	Кейіпкер әрекетіне комментарий			Мәтіндегі кейіпкер әрекеті	Кейіпкер әрекетіне комментарий			1-топ оқушылары топта мәтінді бірлесіп оқиды, мәтіндегі кейіпкерлер әрекетіне комментарий жасайды.	1-топ <u>Дескриптор:</u> -Бірінші кейіпкер әрекетіне комментарий береді; - Екінші кейіпкер әрекетіне комментарий береді;	ҚБ. Бағдаршам 	bilimal.kz
Мәтіндегі кейіпкер әрекеті	Кейіпкер әрекетіне комментарий												
Мәтіндегі кейіпкер әрекеті	Кейіпкер әрекетіне комментарий												

	Аюды көрген соң бұл жігіт ауру жолдасын тастап, өзі бір үлкен ағаштың басына шығып кетті	«Меніңше, қауіпке тап болғанда ауру жолдасын тастап кеткен достың әрекеті Себебі» «Тар жерде жолдасын тастап қашатын достармен ...» Оқу сауаттылығы бойынша тапсырманы орындаған кезде оқушыларда ақпаратты түсіну және бағалау дағдысы дамиды. 2-топ Мәтінді оқып, мәтіннің стилін, жанрын ажыратыңыз. Адал дос Екі дос көше бойымен жайбарақат әңгімелесіп келе жатты. Оның біреуі – Аблан да, екіншісі – Абыз. Абыздың денсаулығы нашар, көп жүгіре алмайтын, демікпе сырқаты болатын. Бір үйдің жанынан өте бергенде дәу қара төбет арсылдап, тура алдарынан шыға келді. Абыз: – Аблан, қаш, әне, ит келіп қалды, – деп қатты қорқып, айғайлап жіберді. Аблан жерден бір шыбық алып, итке қарсы ұмтылды. Ашулы ит Абланның шалбарынан бірнеше рет жұлқылап та үлгерді. Үлкендер келіп, Абланды құтқарып алды. Абыз Абланның жанына келіп: – Мен қаш дегенде неге қашпадың? Қашып кеткенімізде, шалбарыңды ит жыртып тастамас еді, – деп жатыр. – Мен қашатын болсам, сен тұтылатын едің. Өйткені сен қатты жүгіре алмайсың ғой. Сені иттен қорғайын деп, әдейі қалып қойдым, – деді Аблан.	Оқушылар мәтінді оқып, мәтіннің жанрын, стилін ажыратады.	2-топ <u>Дескриптор:</u> -Мәтіннің стилін ажыратады; -Мәтіннің жанрын ажыратады. ҚБ. «Қол белгілері» 	ulagat.com >2022/09/24/адал-дос/
--	---	---	--	--	---

	– Достар деген осындай болар, – деді олардың сөзін естіген үлкендер сүйсініп. М. Төрежанов Оқу сауаттылығы бойынша тапсырманы орындаған кезде оқушыларда ақпаратты анықтау және табу дағдысы дамиды. Топтық жұмыс Оқылымнан кейінгі тапсырма «Оймақтай ой» әдісі бойынша әр топтан бір оқушы адал достықтың маңызы туралы тұжырым жасайды. ЕББҚ оқушы сыныптастарының және мұғалімнің қолдауымен өз тұжырымын айтады.	Оқушылар адал достықтың маңызы туралы өз тұжырымын айтады.	ҚБ. Мұғалімнің ауызша мадақтауы.	
	2-тапсырма. Жеке жұмыс. «Адал достықтың өмірі ұзақ болады» тақырыбында шағын мақала жазу үшін талданған ақпараттарды және өздерің бұрыннан білетін ақпараттарды пайдаланып күрделі жоспар құрастырыңыз. ЕББҚ: Күрделі жоспар құруда дайын жоспардың бөлімдерін сәйкестендіру тапсырмасы беріледі. Жоспар: I.Кіріспе. Достықтың маңызы. II.Негізгі бөлім. Адал достықтың негізгі белгілері. 1). Сенімге құрылған достықтың өмірі ұзақ болады. 2). Досыңның қайғысы мен қуанышын бөлісу – игі іс. 3).Адал дос – адамның берік қорғаны. III.Қорытынды. Досы көпті жау алмайды. Оқу сауаттылығы бойынша тапсырманы орындаған кезде оқушыларда ақпаратты біріктіру және жүйелеу дағдысы дамиды.	Өздері жазатын мақаланы ойша жүйелеп, кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтап, күрделі жоспар құрады.	Дескриптор: -Күрделі жоспардың құрылымын сақтайды(кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды бөлім) -Жазатын мақала мазмұнына сәйкес құрады; ҚБ: «От шашу» әдісі КЕРІ БАЙЛАНЫС «От шашу» 	
Сабақтың	Сабақты бекіту.	Бүгінгі		

соңы 10 минут	Кері байланыс «Бес саусақ» тәсілі арқылы бүгінгі сабақта жасаған жұмысыңызға баға беріңіздер.	сабақтағы жұмысына баға береді.		
------------------	---	---------------------------------	---	--

«ЯЗЫК – ВЕЛИКОЕ ТВОРЕНИЕ ЧЕЛОВЕКА»

Жумагалиева А.С.,
учитель русского языка и литературы,
«Ақ ниет» гимназия № 42,
г.Уральск
ЗКО

Аннотация: Урок направлен на формирование у учащихся осознания значения языка как средства общения, культуры и мышления. В процессе урока обучающиеся через просмотр видеоматериалов, работу с пословицами, групповое обсуждение и ситуативные задания учатся определять основную мысль высказывания и формулировать собственное мнение. Занятие способствует развитию навыков слушания, говорения и критического мышления.

Сабақ «Тіл – адамзаттың ұлы туындысы» тақырыбына арналған және оқушылардың тілді қарым-қатынас, мәдениет пен ойлау құралы ретінде түсінуін қалыптастыруға бағытталған. Сабақ барысында оқушылар бейнематериалдарды қарап, мақал-мәтелдермен жұмыс істеп, топтық талқылауға қатысып және жағдаяттық тапсырмаларды орындау арқылы пікірдің негізгі ойын анықтауға және өз көзқарастарын білдіруге үйренеді. Сабақ тыңдау, сөйлеу және сыни ойлау дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

The lesson is dedicated to the topic “Language – the great creation of humanity” and aims to help students understand the importance of language as a means of communication, culture, and thinking. During the lesson, students watch videos, work with proverbs, engage in group discussions, and complete situational tasks to learn how to identify the main idea of a statement and express their own opinions. The lesson promotes the development of listening, speaking, and critical thinking skills.

Тема урока:	Язык – великое творение человека	
Раздел 6	Язык и общение	
Дата: 03.02.2025	ФИО учителя: Жумагалиева А.С.	
Класс: 6«Б»	Количество присутствующих	Количество отсутствующих
Цели обучения, которые необходимо достичь на данном уроке	6.1.3.1 – понимать содержание рассказов, поэтических произведений/фрагментов, содержащих знакомые лексические и грамматические единицы, определяя тему и основную мысль, характеризовать и оценивать поступки персонажей или лирического героя; 6.2.4.1 – создавать высказывание (описание, повествование) с опорой на ключевые слова или план;	
Ход урока		

Планируемое время	Деятельность учителя	Деятельность учащихся	Оценивание	Ресурсы
Начало урока 0 - 3 мин	Создание коллаборативной среды. Здравствуйте, ребята! Сегодня я пришла в школу с отличным настроением. Как вы думаете, почему? Да, все, что вы сказали, верно: и на улице стало совсем тепло, и солнышко светит, и нашей с вами встрече я рада. А еще у меня такое приподнятое настроение от ожидания интересных открытий на нашем уроке...	Приветствие учащихся. Учащиеся отвечают на вопросы		Компьютер, интерактивная доска
Начало урока 4-7 минут	Актуализация знаний. -Ребята, обратите внимание на доску. Перед вами пословицы с пропусками. Вы должны будете отгадать слова, которые должны быть вместо пропусков. -Какая тема объединяет эти пословицы? О чем мы будем говорить сегодня на уроке? Правильно ребята, сегодня мы будем говорить о языке, о его возникновении, о роли и красоте. Запишите сегодняшнее число и тему урока. Целеполагание: Цели сегодняшнего урока понимать содержание рассказа, а именно фрагмента из художественного фильма, определять тему и основную мысль, а также создавать высказывание с опорой на ключевые слова. Ребята, сегодня мы будем внимательно слушать и говорить.	Учащиеся называют подходящие слова вместо пропусков. Отвечают на вопросы.		1. не воробей, вылетит - не поймаешь. 2..... мой — враг мой. 3. Острый — дарование, а длинный — наказание. 4. Не спеши, торопись делом.
Середина урока 30-минут	Изучение нового материала. Слушание Итак, посмотрите видеоматериал - Почему Эзоп в лучшем и в худшем предложил блюдо из языка животного? Сделайте вывод по данной таблице (на экране таблица) (читают ответы) -А теперь, давайте послушаем и			Показ видеоматериала 1 https://youtu.be/kH-8Teq1hjk?si=aCe5uhJs_gBKrZ1iB Показ видеоматериала 2

	самого Эзопа из фрагмента художественного фильма «Эзоп», о языке. Возможно, он даст вам правильный ответ на данный вопрос (показ видеоматериала).			https://youtu.be/9YxeNWx7MTs?si=21blIAxvk3f8EDjL
	Ребята, перед вами на листочке дискрипторы, вы должны будете по дискрипторам оценить себя. Какой вопрос Эзоп в своем ответе применил лексическое средство. Какой? Кто ответит? Слова, которые имеют одинаковые звучания и написания, но имеют разные значения называются....? Омонимами Язык-это орган человека и животного Язык -это система знаков, используемая для общения Говорение - Ребята, теперь обратите на экран. Перед вами квадратики. Внутри каждого квадрата скрыты ситуативные вопросы. Сейчас, один из вас с каждой команды по очереди выйдете и нажмете на понравившийся квадрат. Вопрос вам озвучит сегодняшний гость урока античный баснописец Эзоп, а ваша задача внимательно прослушав, в команде подготовить ответ, опираясь на ключевые слова, которые лежат перед вами на парте. Ответы сначала подготовите индивидуально, в паре. Затем лучший ответ озвучите. -Ребята, давайте оценим работу групп по методу «Две звезды и одно пожелание», вы, наверное, знаете, что две звезды-это два момента, которые вам особенно понравились, что получилось хорошо. Одно пожелание-рекомендация или совет, что можно улучшить. Давайте дадим друг-другу конструктивную обратную	Дескриптор: Выделяет 4 ключевых словосочетаний – 2 б.(2 мин) Определяет тему и основную мысль прослушанного материала – 1б.(3 мин) Дополняет свои выводы примерами из высказывания Эзопа – 2б. (3 мин) (на столах) Дескриптор: Создает высказывание по ключевым словам- 3б. (4мин) Раскрывает тему речевой ситуации - 2б. (4мин)	Прием «Две звезды и одно пожелание»	Задание по функциональной грамотности (ситуативные вопросы) <i>Ты хочешь научить друга иностранца своему родному языку. С чего ты начнёшь? Какие слова или фразы ты бы ему порекомендовал для начала?</i> <i>Ты читаешь книгу на родном языке, но встречаешь незнакомое слово. Что ты сделаешь, если не понимаешь значение этого слова?</i> <i>Ты общаешься с другом, который учит новый язык. Как бы ты мог помочь своему другу в изучении языка?</i> <i>Ты решил выучить несколько фраз на другом языке для путешествия. Какие фразы тебе кажутся самыми для общения в новой стране? _____</i> Слово не воробей, вылетит - не поймаешь (это предупреждение о том, что слова могут нанести вред, если их необдуманно произнести) Язык мой, враг мой. (это выражение подчеркивает, что иногда люди сами себе вредят, когда говорят слишком

	связь. Закрепление изученного материала. А теперь, ребята, давайте вернемся к нашим пословицам. Какую пословицу выбрали бы вы для подведения итога к теме? Итак, ребята, язык, разве не творение человека? Как вы думаете? Как мы поняли из темы, язык может воодушевить или осквернить. Нужно быть внимательным и ответственным в своих словах, ведь язык отражает наши мысли и влияет на окружающих.		много или не контролируют свои высказывания) Острый язык-дарование, длинный язык-наказание. (умение говорить остроумно и точно, при этом не переходя границ-это дар, но если человек слишком болтлив и не может контролировать свои слова, он рискует попасть в неприятности) Не спеши языком, торопись делом (означает, что важно не тратить время на пустые разговоры, а сосредотачиваться на действиях)
Конец урока 5-минут	Домашнее задание. Составить синквейн к слову «Язык» Рефлексия. - Итак, ребята, я вам раздаю карточки «Личико успеха», а вы должны будете написать обратную связь, опираясь на рефлекссию понимания, которая высвечивается на экране.		Оценивание -все понятно, материал усвоен. -есть вопросы, не все понятно. - я ничего не понял(а), нужно повторить

Углы. Виды углов. Сравнение углов

Сыйхова Н.У.,
учитель математики,
ОШ №31,
г.Уральск,
ЗКО

Аннотация: Цель данного урока — закрепление и систематизация знаний учащихся по теме «Угол». В ходе занятия обучающиеся повторяют основные понятия: что такое угол, элементы угла (вершина и стороны), виды углов (острый, прямой, тупой, развернутый), а также навыки измерения и построения углов с использованием транспортира. Урок направлен на развитие умений применять полученные знания при выполнении практических заданий, решении геометрических и логических задач. Используются разнообразные формы работы: фронтальная, индивидуальная, работа в парах и мини-группах, что способствует активизации познавательной деятельности школьников.

Бұл сабақта оқушылардың "бұрыш" тақырыбы бойынша білімдерін бекіту және жүйелеу жоспарланды. Сабақ барысында білім алушылар негізгі ұғымдарды қайталайды:

бұрыш дегеніміз не, бұрыштың элементтері (шыңы мен жақтары), бұрыштардың түрлері (өткір, түзу, доғал, орналастырылған), сондай-ақ транспортірдің көмегімен бұрыштарды өлшеу және салу дағдылары. Сабақ практикалық тапсырмаларды орындау, геометриялық және логикалық есептерді шешу кезінде алған білімдерін қолдану дағдыларын дамытуға бағытталған. Жұмыстың әртүрлі формалары қолданылады: фронтальды, жеке, жұпта және шағын топтарда жұмыс істеу, бұл оқушылардың танымдық белсенділігін арттыруға көмектеседі.

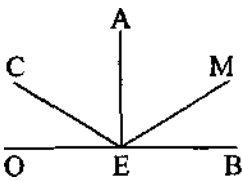
The purpose of this lesson is to consolidate and systematize students' knowledge on the topic of "Angle". During the lesson, students repeat the basic concepts: what is an angle, the elements of an angle (vertex and sides), the types of angles (sharp, straight, obtuse, unfolded), as well as the skills of measuring and constructing angles using a protractor. The lesson is aimed at developing the skills to apply the acquired knowledge when performing practical tasks, solving geometric and logical problems. Various forms of work are used: frontal, individual, work in pairs and mini-groups, which helps to activate the cognitive activity of schoolchildren.

5.4 В Углы. Многоугольники.				
ФИО педагога		Сыйхова Н.У.		
Дата		22.04.2025г		
Класс 5 б		Количество присутствующих:	Количество отсутствующих:	
Тема урока		Углы. Виды углов. Сравнение углов.		
Цели обучения в соответствии с учебной программой		5.3.3.3 - решать задачи на нахождение градусной меры угла, на сравнение углов;		
Цели урока		Учащиеся будут: - Различать и называть виды углов - Изображать разные виды углов - Решать задачи на нахождение градусной меры углов -Решать задачи на сравнение углов		
Ход урока				
Этап урока	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы
Организационный момент 6 мин	- Здравствуйте, ребята, садитесь. Я рада видеть всех вас на нашем уроке, у нас присутствуют гости, давайте порадуем их хорошими знаниями. Начнём урок с проверки домашнего задания. Какой номер вам нужно было выполнить? №1219 $\angle AOB = 180^{\circ}, \angle COB =$ $\angle AOB - \angle AOC$ $\angle COB = 180^{\circ} - 50^{\circ}$ $\angle COB = 130^{\circ}$	Обучающиеся проверяют готовность к уроку, слушают учителя	Баллы записываем на полях тетради 2 балла	Презентация

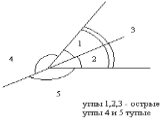
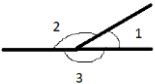
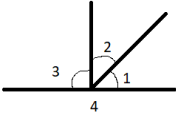

	$\angle COB > \angle AOC$, $\angle COB < \angle AOB$			
	Тема и цель нашего урока Углы. Виды углов. Сравнение углов. - Различать и называть виды углов - Изображать разные виды углов - Решать задачи на нахождение градусной меры углов - Решать задачи на сравнение углов.	Знакомятся с темой урока по слайду Обсуждают цели урока. Записывают число в тетради	ФО: словесное одобрение	слайд
Актуализация знаний и умений 7 мин	Так, ребята, на прошлом уроке мы познакомились с геометрической фигурой – Угол. С видами угла, как работать с транспортиром и измерять углы. Сегодня мы продолжим эту тему. Подведем итог. Игра «Верю – не верю». Немного поиграем. Игра называется «Верю – не верю». Внимательно слушайте утверждения. Утверждения, в которые верите, отмечайте «+», в которые не верите, отмечайте «-»: 1) Угол – это не геометрическая фигура. 2) Угол состоит из двух пересекающихся прямых. 3) Угол состоит из двух лучей, выходящих не из одной точки. 4) Равные углы – это те, у которых равны стороны. 5) Угол бывает прямой. 6) Бывают углы развернутые и полные. 7) Угол может быть тонким. 8) Тупой угол – это угол, который нарисован плохо заточенным карандашом. 9) Острый угол – угол, меньший прямого. 10) тупой угол – угол, меньше	Выполняют индивидуально в тетради. Дают устные ответы Если ответ правильный, то получают балл	- Сколько получилось «+» и «-»? Те, у кого получилось 5 «+» и 4 «-», справились с заданием, молодцы! Те ребята, у которых получились другие значения, либо не очень внимательно слушали, либо не все хорошо усвоили Выполняют само и взаимооценивание. Проставляют баллы Правильный ответ =16 Комментарии и рекомендации от учителя Уточняющие вопросы	Демонстрация на интерактивной доске 1.- 2.- 3.- 4.- 5.+ 6.+ 7.- 8.- 9.+ 10. -

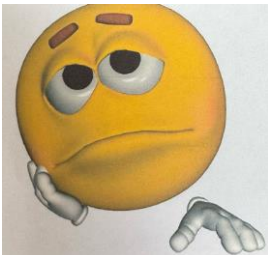

	острого Задание 2 Рассмотрите чертеж. - Сколько разных углов вы видите на чертеже? (10.) - Прочитайте каждый угол и дайте характеристику. - Назовите все углы, градусная мера которых больше 90°, меньше 90°, равна 90°. - Есть ли на чертеже луч, который является биссектрисой? Объясни свое предположение			
Закрепление: 15 мин	Работа с учебником: №1220 № 1222 Практическая задача:	Выполняют 6 ученика у доски, остальные в тетрадях		ФО: Дескрипторы: 1. Определяет вид угла по градусной мере 2. составляет выражение, используя свойство прямого угла, развернутого угла
5 мин	ФИЗМИНУТКА: Показать углы	Ученики выполняют упражнения.		
Закрепление 10 мин	Работа в группах (объединяются 2 парты) Конструирование: работа со	Выполняют работу в группе,	Проверка на слайде.	На каждую парту по три, четыре

	спичками а) Положи три палочки так, чтобы получились три угла – острый, прямой и тупой. Изобрази чертеж на А4 б) Положи четыре палочки так, чтобы получились три острые и два тупых угла. Изобрази чертеж на А4 в) Положи три палочки так, чтобы получилось развернутый, тупой и острый угол. Изобрази чертеж на А4 г) Положите четыре палочки так, чтобы получилось два острых, прямой и развернутый угол. Изобрази чертеж на А4	Составляют модель, изображают в тетради, вводят обозначения углов, прописывают типы углов а) угол 1 - прямой угол 2 - острый угол 3 - тупой б) углы 1, 2, 3 - острые углы 4 и 5 - тупые в) угол 1 - острый угол 2 - тупой угол 3 - развернутый г) угол 1 - острый угол 2 - острый угол 3 - прямой угол 4 - развернутый	Каждая задача -3б Критерии : 1. Модель на спичках 2. Чертеж в тетради 3. Обозначены и записаны виды углов Обратная связь: Выявляют место затруднения. Проговаривают причину затруднения	палочки Слайд
	Дополнительное задание Определите угол- острый, тупой, прямой или развернутый. 1) 64° _____ 2) 75° _____ 3) 136° _____ 4) 104° _____ 5) 19° _____ 6) 169° _____ 7) 17° _____ 8) 68° _____ 9) 90° _____ 10) 180° _____ 11) 156° _____	Выполняют самостоятельно Затем меняются против часовой стрелки, проверяют правильность выполнения задания, подсчитывают количество баллов	Взаимооценивание Оценивание : сверка с эталоном 1 задание =1б	Приложение 1 1. <u>острый</u> 2. <u>острый</u> 3. <u>тупой</u> 4. <u>тупой</u> 5. <u>острый</u> 6. <u>тупой</u> 7. <u>острый</u> 8. <u>острый</u> 9. <u>прямой</u> 10. <u>развернутый</u>

	Определите количество острых, тупых и прямых углов внутри каждой фигуры. Ex) 1) 2) 3) 4) 5)			<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="5">Ответы</th> </tr> <tr> <th></th> <th>о</th> <th>т</th> <th>п</th> <th>р</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ex.</td> <td>2</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1.</td> <td>2</td> <td>2</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>8</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>4</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>0</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>8</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>	Ответы						о	т	п	р	Ex.	2	0	1	0	1.	2	2	0	0	2.	0	0	8	4	3.	0	0	4	0	4.	0	3	2	0	5.	0	0	8	4
Ответы																																												
	о	т	п	р																																								
Ex.	2	0	1	0																																								
1.	2	2	0	0																																								
2.	0	0	8	4																																								
3.	0	0	4	0																																								
4.	0	3	2	0																																								
5.	0	0	8	4																																								
Подведение итогов урока, рефлексия 2 мин	<i>Рефлексия - оценивание учащимися собственной деятельности на уроке.</i> <i>Смайлики</i> Все понятно Надо еще поработать Еще работать и работать	подводят итог достижимости целей урока Подводят итог урока. Подсчитывают общее количество баллов	Комментарии и рекомендации Выставление баллов за урок. Комментирование учителем успехов учеников.	Приложение 3																																								
	Домашнее задание: № 1224 стр 147	Записывают задание на дом	Комментирование учителем																																									

«F4» кестесінің математика пәніне қолдану тиімділігі

*А.С. Тулешева,
математика пәні мұғалімі,
дарынды балаларға арналған
С.Сейфуллин атындағы №11 облыстық
мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты,
Орал қаласы,
БҚО*

Аннотация: «F4» кестесі- «Функция оның қасиеттері» тақырыбын игеруге беретін тиімді әдістердің бірі. Топтық жұмыста топ мүшелерінің барлығының жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

Таблица «F4» один из эффективных методов при изучении темы «Функция и его свойства». По этой таблице могут выполнять работать все члены группы одновременно.

Table "F4" is one of the effective methods when studying the theme "Function and its properties". This table can be used by all members of the group at the same time.

Білім мен мәдениеттің, техника мен өнердің "бәсекеге" түскен заманында білім беру саласында мұғалімдерге үлкен жауапкершілік артылып отыр. Ғылымның дамыған дәуірінде оқушылардың танымдық қызығушылығын арттырып, білімге деген құштарлықтарын оятып қана қоймай, оларды дүниежүзілік білім, ақпарат, экономика кеңістігіне шығарып, бәсекеге қабілетті тұлға етіп тәрбиелеу қажет. Ол үшін мұғалімнің өзі де заман көшінен қалмай, әрдайым ізденісте болуы шарт. Бұл сөзіме Мұхтар Әуезовтың «Мұғалім өзінің білімін көтеріп отырғанда ғана мұғалім, оқуды, ізденуді тоқтатысымен оның мұғалімдігі жойылады», - деген қанатты сөзін дәлел ретінде көруге болдаы.

Әр педагог өз сабағының алдында сабақтың мақсаты мен күтілетін нәтижесі, сабақта қолданылатын белсенді әдістер, тапсырмалардың оқушылардың деңгейіне байланысты саралануы және бағалау секілді маңызды төрт мәселені шешіп алуға тырысады. Осы әдістің өзектілігі де сонда, аталған мәселелерді шешіп береді.

Өз тәжірибемнен «Функция және оның графигі мен қасиеттері» тарауын оқыту барысында тиімді деп тапқан «F4 кестесі» әдісін ұсынамын. Бұл әдісті ойлап табуға не түрткі болды десеніз? Аз уақыт ішінде функция графигінің қасиеттерін зерттеу тақырыбын «Қалай оңай үйретуге болады?» деген сұраққа жауап іздеуден басталатын.

«Функция» тақырыбы – математикада ең маңызды, фундаментальды тақырыптардың бірі. Оқушылар 6-11 сынып аралығында жаңартылған бағдарламаға сай спираль түрде танысады. Сынып жоғарлаған сайын функцияның қарастыратын қасиеттері көбейеді.

Функцияның тағы бір ерекшелігі оның математиканы оқытудағы пәнішілік және пәнаралық байланыстар орнатуға мүмкіндігі мол.

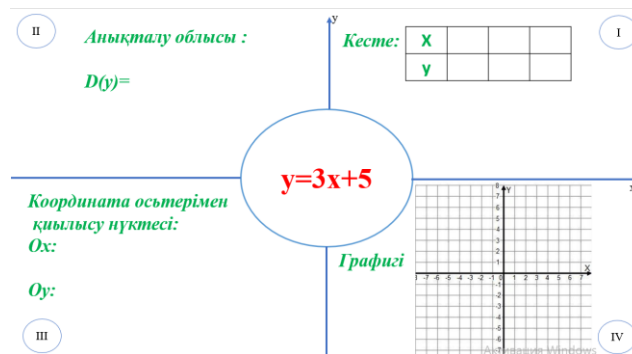
Ю.М.Колягин.

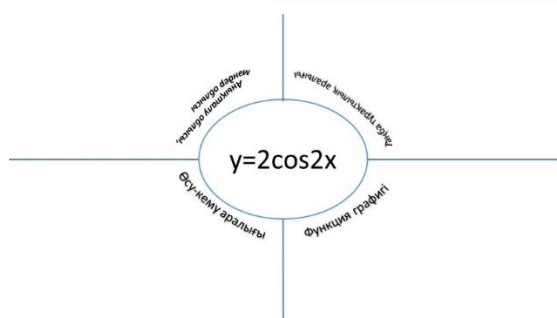
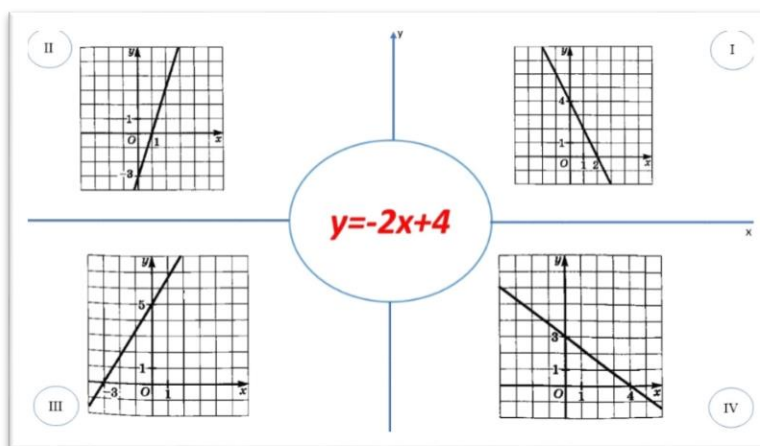
- 11-сынып. Логарифмдік және көрсеткіштік функция**
- 10-сынып. Функцияның қасиеттерін зерттеу**
- 10-сынып. Тригонометриялық функция**
- 8-сынып. Квадраттық функция**
- 7-сынып. Тұра және кері пропорционалдық функция**
- 6-сынып. Сызықтық функция**

Сонымен қоса қазіргі кезде өткізілетін ПИЗА, Модо, ТИМС секілді сыртқы бақылауларда алгебра пәнінен функция тақырыбының тапсырмалары көптеп кездеседі.

«F4» кестесі көріп тұрғандай 4 секторға бөлінген, ортада зерттейтін функция жазылады. 4 секторға маңызды қасиеттері жазылып, графигі тұрғызылады. Бұл топтық жұмыста топ мүшелерінің барлығы жұмыс жасауға мүмкіндік беріледі. Өзім сабақ беретін 7 сыныпқа 6 сыныптан бастап бұл әдісті қолданып келемін.

Бұл кестені 2 түрлі формада қолдануға болады. Аталған кестені «Сәйкестендіру» әдісі ретінде де қолдануға болады. Мысалы: ортада көрсетілген функция қай функцияның графигіне сәйкес келеді?

10 – сынып оқушылары үшін «Тригонометриялық функциялардың қасиеттері» тақырыбын өтуде де қолданған болатынмын.

Сонымен қатар оқушылардың жұмысы кабинетте ілініп тұрады. Бұл оқушыларға есте сақтауға әсерін тигізеді.

«F4 кестесі» әдісінің мақсаты – бұл әдісті қолдана отырып оқушының функция және оның графигінің қасиеттерін жан-жақты талдауға дағды қалыптастыру.

«F4 кестесі» әдісінің міндеттері:

- ✓ оқушыларға функцияның графигі мен қасиеттерін оңай игерту;
- ✓ функцияның графигі арқылы қасиеттерін талдауға үйрету;
- ✓ оқушыларды функция және оның графигінің қасиеттерін бірізділік пен жүйелілікте жазуға дағдыландыру.

Күтілетін нәтиже: функция түрлері мен қасиеттерін және графиктері тарауы бойынша оқушылардың білімі артады.

Бұл әдісті әр пәнге сәйкестендіріп алуға болады. Мектептегі жас ұстаздарда осы әдісті физика және қазақ тілі пәні мұғалімдері қолданып көрді.

Қазақ әдебиеті пәнінде қолданған үлгісі.

Күтілетін нәтижеге орай «F4 кестесі» әдісін орындау негізінде оқытудың тиімділігі:

- оқушы топта жұмыс істеуге дағдыланады ;
- оқушының жеке қабілеті айқындалады;
- іштей бір-бірінен қалмауға, жұмыс жасауға тырысады;
- барынша функция тарауын үйренуге тырысады.

Ғылымның дамуы, білім мазмұнының өзгеруі, өмір талабы, оқушы талғамы үнемі өсуде. Сол себептен де ең алдымен, жеке тұлға ретінде өзінің бойыма өзгерістер енгізуге тура келді. Өз пәнімнің кейбір тарауларын оқушыға үйренуге жеңіл болу үшін әр түрлі әдістерді қолдануға және кейбіреулерін шығармашылығыма орай ойлап табуға тура келеді.

Әр ұстаз оқу- тәрбие жұмысына шығармашылықпен қарап, жаңа заман талабына сай, сабақты түрлендіру мақсатында оқытудың түрлі әдіс - тәсілдерін пайдаланса, игі нәтиже береді. Белсенді, жаңа әдіс-тәсілдер арқылы табысты оқуға қол жеткізуге болатынын ескере отырып, әріптестеріме бөлісіп отырған тәжірибем кәдеге асады деп үміттенемін.

Укрепление единства Казахского ханства при Есим хане Исследовательский вопрос: Как Есим хан смог сохранить целостность Казахского ханства?

Файзуллина Г.К.,
учитель истории,
ОШ №31, г.Уральск,
ЗКО

Аннотация: XVI–XVII ғасырлардағы Қазақ хандығының бірлігін сақтау мен нығайту жолындағы Есім ханның рөлін зерделеуге арналған. Сабақтың негізгі зерттеу сұрағы: «Есім хан Қазақ хандығының тұтастығын қалай сақтап қалды?» Оқу мақсаты — Қазақстан

тарихындағы мемлекеттік бірлікті нығайту үдерістерін терең түсіндіру.

Урок посвящён изучению роли Есим хана в укреплении единства Казахского ханства в XVI–XVII веках. В ходе занятия учащиеся исследуют внутреннюю и внешнюю политику Есим хана, анализируют исторические источники, выявляют причины и следствия проводимых реформ. Урок развивает навыки исторического анализа, критического мышления, способствует формированию умений делать выводы на основе фактов.

This lesson is dedicated to exploring the role of Yesim Khan in preserving and strengthening the unity of the Kazakh Khanate in the 16th–17th centuries. During the lesson, students will analyze Yesim Khan's internal and external policies, examine historical sources, and identify the causes and consequences of his reforms. The lesson focuses on developing students' skills in historical analysis and critical thinking, while encouraging evidence-based conclusions.

Цели обучения в соответствии с учебной программой	6.3.1.10 определять роль казахских ханов в укреплении государства; 6.3.2.6 анализировать внешнюю политику казахских ханов
Навык исторического мышления Исторический концепт	Исторический анализ и объяснение Причина и следствие
Цели урока	Раскрыть роль Есим хана в укреплении государства Сделать выводы о внешней политике Есим хана
Критерии оценивания	- раскрывает роль Есим хана в укреплении государства и делает выводы об особенностях внешней политики на основании исторических источников

Ход урока

Этап урока/ Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы				
Начало урока 10 мин	1. Организационный момент. Психологический настрой. Актуализация опорных знаний. Задание «Соотнесите казахских ханов с историческими фактами внутренней политики»: (ПР). 1. Определите по портретам казахских ханов и соотнесите по именам ханов: 1. 2. 3. А. Касым хан В. Хакназар хан С. Тауекель хан Поддержка ООП: <i>Выполняет задание 1 на соотнесение.</i> 2. Определите исторические факты с внутренней политикой хана: <table><tr><td>1</td><td>Касым хан</td><td>А</td><td>Вступил на престол в трудные времена. Находился в вассальной зависимости от</td></tr></table>	1	Касым хан	А	Вступил на престол в трудные времена. Находился в вассальной зависимости от	Учащиеся выполняют задания работая в парах. Дескрипторы: - соотносит казахских ханов по изображенным портретам; - соотносит исторические факты внутренней политики с казахскими ханами. Ученик с ООП на	Конструктив ная обратная связь учителя	 https://tengri-news.kz/userdata/news/2019/news_361989/thumbm/photo_271021.png https://cf.ppt-online.org/files/slide/c/caIvNHfGw1EybRBDChXnquATmljgJ6Moz5U09V/slide-1.jpg
1	Касым хан	А	Вступил на престол в трудные времена. Находился в вассальной зависимости от					

			Бухарского хана Абдаллаха.	основании задания 1 распределяет казахских ханов по портретам		 https://e-history.kz/images/w400-ccc-sa/media/upload/57/2013/09/16/6d863dc8adefaa2b4e4da2da6366f2f5.png Учебник История Казахстана 7 (6) класс Н.Бакина, Н.Жанакова Алматы «атамура», 2017
2	Хакназар хан	В	Добился крупных успехов в укреплении ханской власти, соблюдения обычаев и законности. По сведениям Мухаммада Хайдара число подданных составляло более одного миллиона человек	Дескрипторы: - правильно показывает на карте регион и города завоеванные Тауекель ханом; - правильно показывает на карте город возвращенный Есим-ханом в собственность бухарским эмирам.		
3	Тауекель хан	С	Удалось объединить Казахское ханство которое было раздроблено, прекратились междоусобные войны, ввел в состав своего ханства башкир, узбеков, ногайцев, калмыков, киргизов.			

Ответы

1	2	3

Поддержка ООП:
Выполняет задание 2 на соотнесение.
ПСМ (выход на новую тему).
3. ИР. Работа по карте.
Казахское ханство в 16-17 вв.

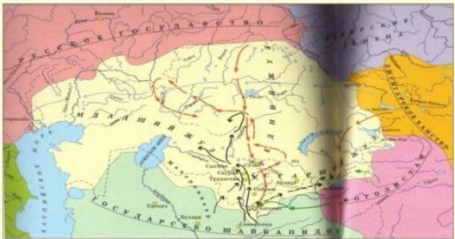

1. Определите и укажите на карте регион и города завоеванные Тауекель ханом?
2. Укажите на карте город который был возвращен в собственность бухарским эмирам преемник Тауекель-хана Есим-хан?

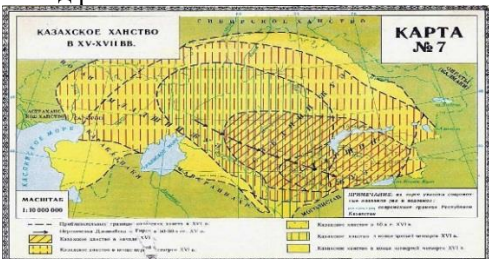

<https://s00.yaplakal.com/pics/preview/7/2/9/16567927.jpg>

Середин а урока 25 мин	(Г). Учитель предлагает разделить класс на группы методом «Деление на первый, второй, третий, четвертый». Задание (Г). Алгоритм работы: Прочитайте исторический источник, на основании исторического источника (приложение 1), учебного материала стр. 179, карты Казахское ханство в XVI-XVII вв., заполните таблицу используя Метод «Триада», раскрыв причины двоевластие в Казахском ханстве, политику Есим хана, Турсуна, определив следствие: КАЗАХСКОЕ ХАНСТВО в XVI-XVII веках 	Учащиеся распределяют по группам методом деления на 1,2,3,4 Дескрипторы: - определяет политику Есим хана; - определяет политику Турсуна; - определяет причины двоевластия в Казахском ханстве; - определяет три следствие.	Взаимооценивание групп «Две звезды, одно пожелание».	История Казахстана, 2 том, Асылбеков М., Алдажуманов К., Байпаков К., Исмагулов О., Козыбаев М., Кошанов А., Кул-Мухаммед М., Кумекоев Б.,						
	1. Политика Есима- 2. Политика Турсуна-	ученик с ООП								
	Причины двоевластие в Казахском ханстве									
	Следствие?	Следствие?	Следствие?							
	Задание (Г). Реформирование политической системы Казахского ханства при Есим хане. Внимательно ознакомьтесь с текстом учебника о внутренней политике Есим хана стр 180. (приложение 2). На основании проработанного учебного ресурса заполните НПР- Формулу:									
	Н- 1. Как называются «Уложения» издан Есим ханом? 2. Что послужило причиной реформирования политической системы Казахского ханства при Есим хане?					Учащиеся изучают ресурс, использовав прием НПР-формулу.	ФО	взаимооценивание групп «Светофор» (зеленый круг-согласен, красный-не согласен, желтый - хочу дополнить).	Учебник История Казахстана 7 (6) класс Н.Бакина, Н.Жанакова Алматы «Атамұра», 2017, стр 180	
	І- 1. В чем особенность изменения законодательной власти по «Уложениям» (два факта)					Дескрипторы: - 1-я группа определяет название Уложения Есим хана; - 1-я группа определяет причины реформирования политической системы Казахского ханства;		Устная обратная связь учителя		
	Р- 1. Какое следствие для биев, султан ханов имело реформирование политической системы.									
	Р- 1. Сделайте вывод: смогли ли повлиять укрепление власти Есим хана на изменение реформировании политической системы?									
	Задание (Г). Рассмотреть внешнюю политику Есима в укреплении государства. Учащимся дается исторический источник (приложение 3), источник (приложение 4), карта Казахское ханство в XV-XVII вв., учебный материал стр. 178-179 (приложение 5).					- 2-я группа определяет				
										http://www.atyrau-city.kz/img/history_KZ/history_KZ_map1-7.jpg . С.Г.Кляштор

	На основании данных ресурсов заполните PEST-анализ, проанализировав внешнюю политику Есим хана выделяя политическое, экономическое, социальное положение, вывод развития внешней политики. PEST-анализ <table><tr><td>Р-(политический)</td><td></td></tr><tr><td>Е-(экономический)</td><td></td></tr><tr><td>С- (социальный)</td><td></td></tr><tr><td>Т –(вывод развития внешней политики)</td><td></td></tr></table>	Р-(политический)		Е-(экономический)		С- (социальный)		Т –(вывод развития внешней политики)		два факта изменения в законодательной власти; - 3-я группа определяет следствие реформирования политической системы биев, султанов и ханов; - 4 группа делает вывод о реформировании политической системы Есим хана. <i>ученик с ООП выполняет задание совместно с 1 группой.</i>	ФО Взаимооценивание по критериям:	рный, Т.И. Султанов «Летопись трех тысячелетий», Алма-ата 1992 г. Стр 296-298 Учебник История Казахстана 7 (6) класс Н.Бакина, Н.Жанакова Алматы «Атамұра», 2017, стр. 178-179.
Р-(политический)												
Е-(экономический)												
С- (социальный)												
Т –(вывод развития внешней политики)												
Конец урока 10 мин	Используя полученные знания на уроке, используя исторические источники и учебный ресурс параграфа раскройте исследовательский вопрос: Как Есим хан смог сохранить целостность Казахского ханства? Применяя метод ПОПС-формула: П – позиция «Я считаю что...» О – объяснение (или обоснование) «потому что...» П – пример «Я могу доказать это на примере...» С – следствие «Исходя из этого, я делаю вывод о том, что...» Рефлексия: Прием «Дерево Блоба». 	Учащиеся используя метод «ПОПС-формула» кратко выражают свою позицию по исследовательскому вопросу: Как Есим хан смог сохранить целостность Казахского ханства? Учащиеся отмечают свой уровень достижений на уроке.	ФО Самооценивание «Знаки» ? еще есть вопросы ! все понятно, было интересно - затрудняюсь ответить Устная обратная связь учителя									

Химические элементы организме человека

Халилова С.С.,
учитель химии,
ОШ №31,
г. Уральск, ЗКО

Представленная разработка учебного занятия рекомендуется для проведения урока химии в 7 классе при изучении раздела «Химические элементы и соединения в организме человека». Предлагаемые активные методы работы на уроке направлены на формирование функциональной грамотности обучающихся, позволяют каждому стать активным участником процесса обучения, что достигается посредством применения дифференцированных заданий.

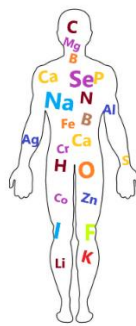
7-сыныпта «Адам ағзасындағы химиялық элементтер мен қосылыстар» бөлімін оқыту кезінде қолдануға ұсынылатын сабақ жоспары. Сабақта ұсынылған белсенді әдістер оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға бағытталған. Бұл дифференцияланған тапсырмаларды қолданып әрбір оқушының оқу процесіне белсене қатысуына мүмкіндік береді.

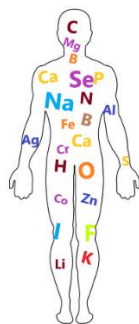
The presented lesson plan is recommended for teaching a chemistry class in Grade 7 during the study of the section "Chemical Elements and Compounds in the Human Body." The proposed active teaching methods aim to develop students' functional literacy and allow each student to become an active participant in the learning process, which is achieved through the use of differentiated tasks.

Краткосрочный план

Раздел	Химические элементы и соединение в организме человека	
Тема урока	Химические элементы организме человека	
Цели обучения в соответствии с учебной программой	7.5.1.1 – знать элементы, входящие в состав организма человека	
Цели урока	Учащиеся могут: -распознавать элементов в организме человека Знать классификацию химических элементов и их роль организме человека.	
Ход урока		
Этап урока/ Время	Действия педагога	Ресурсы
<u>Начало</u> <u>урока</u> 5-7 минут	Приветствие. Мотивация учебной деятельности учащихся Проверка домашнего задания 1. Белки состоят из А) глицерина и высших жирных кислот В) глюкозы и крахмала С) аминокислот 2. Углеводы как и жиры выполняют функцию А) энергитическую В) каталитическую С)нформационную 3. Жиры состоят из А) глюкозы и крахмала В) глицерина и высших жирных кислот С) аминокислот 4. Углеводы содержатся в А) Фруктах, сахаре В) яйцах, мясе С) растительных маслах 5. Биологически активные вещества действующие в ничтожно	Интерактивная Доска

Определение темы урока 3 мин	малых количествах, которые поступают из вне А) ферменты В) гормоны С) витамины (Взаимооценивание) Ответы:1С 2 А 3 В 4 А 5 С Используя этот рисунок попробуйте угадать тему урока Дескриптор <table><tr><th>Действия</th><th>Баллы</th></tr><tr><td>Правильно отвечает на все вопросы</td><td>2</td></tr></table> - совместно с учащимися определить цели урока. -знать элементы, входящие в состав организма человека	Действия	Баллы	Правильно отвечает на все вопросы	2	Интерактивная доска, презентация, видеоурок						
Действия	Баллы											
Правильно отвечает на все вопросы	2											
Середина урока Изучение нового материала Видеоурок 3 мин	Просмотр видеоурока «Химические элементы в организме человека» <table><tr><th>Вопросы</th><th>Ответы</th></tr><tr><td>1. Сколько элементов а) в периодической таблице б) в организме человека</td><td>118 80</td></tr><tr><td>2. Химические элементы в организме делятся на</td><td>Макро и микроэлементы</td></tr><tr><td>3. Чем отличаются макро и микроэлементы</td><td>По содержанию</td></tr><tr><td>4. Какие элементы относятся к макроэлементам а какие микро</td><td>макро C, O, N, Ca, Mg, P, K, S, Na, Cl. микро F, Fe, Cu, I, Co, Cd, Zn, Mo, и.т.д.</td></tr></table> Задание №1 Классификация химических элементов в организме человека (работа в парах) Задание : распределите элементы, которые на картинке ,на макро и микроэлементов	Вопросы	Ответы	1. Сколько элементов а) в периодической таблице б) в организме человека	118 80	2. Химические элементы в организме делятся на	Макро и микроэлементы	3. Чем отличаются макро и микроэлементы	По содержанию	4. Какие элементы относятся к макроэлементам а какие микро	макро C, O, N, Ca, Mg, P, K, S, Na, Cl. микро F, Fe, Cu, I, Co, Cd, Zn, Mo, и.т.д.	Интерактивная доска, презентация, видеоурок https://www.yout ube.com/watch?v =wbrpDykdxKI& ab_channel=%D0 %9E%D0%BD% D0%BB%D0%B 0%D0%B9%D0 %BD- %D1%88%D0% BA%D0%BE%D 0%BB%D0%B0B ilimLand
Вопросы	Ответы											
1. Сколько элементов а) в периодической таблице б) в организме человека	118 80											
2. Химические элементы в организме делятся на	Макро и микроэлементы											
3. Чем отличаются макро и микроэлементы	По содержанию											
4. Какие элементы относятся к макроэлементам а какие микро	макро C, O, N, Ca, Mg, P, K, S, Na, Cl. микро F, Fe, Cu, I, Co, Cd, Zn, Mo, и.т.д.											

Дескриптор

Действия	Баллы
Правильно распределяет элементы на макро и микроэлементы	2

Учебник

Задание №2 Дифференцированные задания на функциональную грамотность (индивидуальное задание)

1,2 задание ,работа с учебником

Ф.И.О. _____

Уровень А (легкий)

1. Установите соответствие между элементами и их значением в организме

Элемент	Значение в организме
А) Кислород	1) входит в состав костей и зубов
Б) Железо	2) помогает иммунной системе бороться с бактериями и вирусами
В) Кальций	3) входит в состав гемоглобина крови
Г) Цинк	4) нужен для дыхания

Уровень В (средний)

1. Этот макроэлемент участвует в образовании костной ткани, зубов, регулировании передачи сигнала по нервам, мышечных сокращений. Назовите элемент и в каких продуктах содержится?

2. Этот макроэлемент обеспечивает сердечную деятельность, водный баланс и целостность клеток, необходим для передачи нервного сигнала. Назовите элемент и в каких продуктах содержится?

3. Этот микроэлемент участвует в построении эмали костей и зубов. Назовите элемент и в каких продуктах содержится?

Уровень С

1. Ситуация: Светлана жалуется на потерю волос, слабость и недомогание. Пройдя медицинское обследование, она в своей карточке прочитала диагноз: «Анемия». Какой химический элемент может быть причиной этого диагноза?

2. Ситуация: У больного наблюдается слабость, апатия, бессонница и нервозность. Он стал раздражительным, плаксивым. У него появились приступы страха и мышечные судороги. Возможно, у него дефицит какого химического элемента?

3. Ситуация: «Мужчина 45 лет обратился к врачу с жалобами на увеличение щитовидной железы, у него выраженная пучеглазость. Дефицит какого элемента может быть причиной этого заболевания?

Дескриптор

Действия	Баллы
Уровень А 1. Правильно устанавливает соответствие элементов	2
Уровень В Правильно находит компоненты	2
Уровень С Правильно решает ситуационные задачи	2
Всего	6

Закрепление темы

Игра да или нет

1. Кислород является одним из самых распространённых элементов в организме человека.
- Да
2. В организме человека нет углерода.
- Нет
3. Железо необходимо для переноса кислорода в крови.
- Да
4. Золото — один из жизненно важных элементов в теле человека.
- Нет
5. Вода содержит водород и кислород.
- Да
6. Кальций нужен для крепких костей и зубов.
- Да
7. Азот не входит в состав белков.
- Нет
8. Магний играет роль в работе мышц и нервов.

Интерактивная
доска,
презентация

	- Да 9. Натрий и калий не влияют на передачу нервных импульсов. - Нет 10. В организме человека совсем нет химических элементов. - Нет			
Рефлексия	На уроке я работал	активно/пассивно		Карточки
	Урок мне показался	коротким/длинным		
	Мое настроение	стало лучше/ стало хуже		
	Своей работой на уроке я	доволен/не доволен		
	Материал урока мне был	понятен/не понятен		
Д/з	Буклет на тему химические элементы в организме человека			

✚ Әдістемелік баяндама/ Методический доклад

Мнемотехника арқылы білім алушылардың танымдық дағдыларын дамыту

Ақмарал Болатқызы,
 бастауыш сынып мұғалімі,
 “ADAM school”
 мектеп-гимназиясы,
 Астана қаласы

«Есте сақтау – бұл тек ақпаратты жинау емес,
 оны түсініп, өмірде қолдану өнері»
Конфуций

Аннотация: Бұл мақалада мнемотехниканы қолдану арқылы білім алушылардың танымдық дағдыларын дамыту мәселесі қарастырылады. Танымдық дағдыларды дамыту оқушылардың оқу процесіндегі негізгі құзыреттерін қалыптастыруға және олардың білімді игеру тиімділігін арттыруға бағытталған. Мнемотехникалық әдістердің ерекшеліктері, оның ішінде ақпаратты есте сақтау, назар аудару және ойлау қабілеттерін жетілдіру жолдары көрсетілген. Мақалада мнемотехниканың негізгі принциптері мен артықшылықтары талданып, оны бастауыш сынып оқушыларына қолданудың тиімділігі тәжірибелік зерттеулер арқылы негізделеді. Сондай-ақ, оқу процесінде мнемотехника әдістерін қолданудың педагогикалық мүмкіндіктері мен ұйымдастырушылық аспектілері қарастырылады.

Тірек сөздер: Мнемотехника, танымдық қабілеттер, есте сақтау, назар аудару, ойлау, ассоциация, визуалды материалдар, педагогикалық әдістер, инновациялық оқыту, оқу процесі, білім беру, танымдық дағдылар, оқу тиімділігі

Білім беру жүйесінде оқушылардың танымдық қабілеттерін дамыту маңызды рөл атқарады. Танымдық қабілеттер адамның ақпаратты қабылдау, өңдеу және оны талдау мүмкіндіктерімен тікелей байланысты. Бұл қабілеттер тек оқу процесінде ғана емес, өмір бойы қажетті дағдылардың негізін қалайды. Танымдық дағдыларды дамыту оқушыларға білімді игеру барысында жоғары нәтижелерге жетуге, өз ойларын жүйелі түрде жеткізуге және шешім қабылдау қабілеттерін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Қазіргі заманғы білім беру әдістері танымдық қабілеттерді жан-жақты дамытуға бағытталған. Оның ішінде мнемотехника сияқты әдістер оқушылардың есте сақтау, ойлау және назар аудару қабілеттерін белсендіруге тиімді құрал ретінде ерекше маңызға ие. Танымдық дағдыларды дамыту оқушылардың өз бетімен білім алу дағдыларын жетілдіруге, олардың интеллектуалды және шығармашылық әлеуетін арттыруға ықпал етеді. Сондықтан, танымдық қабілеттерді дамыту білім беру жүйесінің басты мақсаттарының бірі болып табылады.

Мнемотехника – ақпаратты есте сақтауды жақсарту үшін ойлау қабілеттерін белсендіретін әдістер жиынтығы. Бұл әдістемелер оқушылардың танымдық дағдыларын дамытуда ерекше орын алады және оқу процесінде тиімді нәтиже береді.

Мнемотехниканың басты мақсаты – ақпаратты есте сақтау процесін жеңілдету. Бұл әдістер сөздерді, сандық деректерді, бейнелерді және басқа да ақпараттарды ассоциациялар, визуалды бейнелер немесе құрылымдар арқылы есте сақтау қабілеттерін дамытуға негізделеді. Оқушылар мнемотехниканы қолдану арқылы есте сақтау және ақпаратты жүйелеу дағдыларын жетілдіреді, бұл олардың оқу нәтижелерін жақсартуға ықпал етеді.

Мнемотехника оқушылардың танымдық қабілеттерін дамытуға тікелей әсер етеді:

- Есте сақтау қабілетін жақсарту. Оқушылар ассоциациялар құру арқылы ақпаратты есте сақтауды жеңілдетеді.
- Назар аудару қабілетін арттыру. Мнемотехникалық әдістер оқушыларды ақпаратқа мұқият назар аударуға бағыттайды.
- Ойлау қабілетін жетілдіру. Сана мен елестету процестері арқылы күрделі ақпараттарды түсіну және өңдеу дағдылары қалыптасады.

Мнемотехниканы оқу процесінде қолданудың бірнеше жолдары бар:

- Визуалды материалдар: Суреттер, схемалар және бейнелер арқылы оқушылардың ойлау қабілетін белсендіру.
- Ассоциациялық әдістер: Ақпаратты есте сақтау үшін белгілі бір сөздер мен бейнелерді байланыстыру.
- Құрылымдық әдістер: Тақырыптарды логикалық құрылымға келтіріп, ақпаратты жүйелеу.

Мнемотехника әдістерін қолдану оқыту процесінде маңызды артықшылықтарға ие:

- Оқушылардың есте сақтау қабілеттерін жақсарту арқылы олардың білім деңгейін арттыру;
- Ақпаратты қабылдау және оны талдау қабілеттерін дамыту;
- Сабактарға қызығушылықты арттыру және оқушыларды белсендіруге мүмкіндік беру.

Мнемотехника әдістері қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың танымдық қабілеттерін дамытуда ерекше маңызға ие. Бұл әдістер оқушыларға ақпаратты тиімді есте сақтауға, оны талдап, жүйелеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, мнемотехника оқушылардың ойлау қабілеттерін, шығармашылық әлеуетін және назар аудару дағдыларын қалыптастыруда тиімді құрал болып табылады. Тәжірибелік зерттеулер көрсеткендей, мнемотехниканы оқу процесіне енгізу оқушылардың білім сапасын айтарлықтай арттырады және олардың оқу процесіне қызығушылығын оятады. Әсіресе, визуалды бейнелер мен ассоциациялық байланыстар арқылы ақпаратты қабылдау оңайырақ болады, ал құрылымдық әдістер оқушылардың ақпаратты ұзақ мерзімді есте сақтау қабілеттерін күшейтеді.

Қазіргі заман талабы бойынша, білім беру үрдісін инновациялық әдістермен байыту – оқу сапасын жақсартудың негізгі шарттарының бірі. Осы тұрғыдан алғанда, мнемотехника әдістерін кеңінен қолдану оқушылардың жан-жақты дамуына, танымдық қабілеттерін толық

іске асыруына ықпал ететін маңызды қадам. Бұл тәсіл оқытушылардың тәжірибесін байытып, оқыту процесін жаңаша бағытта ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Адамбекова, А. Білім алушылардың танымдық дағдыларын дамытудағы инновациялық әдістер. Алматы: Білім баспасы, 2019. – 254 б.
2. Сапарғали, Ж. Оқу процесінде мнемотехниканы қолдану тәжірибесі. Астана: Ғылым және білім, 2021. – 180 б.
3. Мұхамбетқалиева, Р. Танымдық қабілеттерді дамытудағы визуализация әдістері. *Шымкент: Қазіргі педагогика, 2020. – 212 б.
4. Көпжасаров, Б. Педагогикалық жаңалықтар және олардың білім беру саласына ықпалы. Қарағанды: Жаңа білім, 2018. – 198 б.
5. Smith, J. *The Art of Memory Techniques in Education. Cambridge: Academic Press, 2020. – 276 p.
6. Brown, R. *Cognitive Skills Development through Mnemonics.* Oxford: Education Publishers, 2018. – 164 p.
7. Педагогика және психология журналы. *Оқушылардың танымдық қабілеттерін арттыру бойынша зерттеулер.* №4, 2022 ж. – 96 б.

Шығармашылық жұмыс – ізденіс көзі

Б.С. Альмуханова,

қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі,

№31 ЖОББМ

Орал қаласы,

БҚО

Аннотация: Мақалада көркем әдеби шығарманы оқытуда оқушылармен атқарылатын жұмыс түрлері және әдеби көркем тілде сөйлеуге бағытталған шығармашылық тапсырма үлгілері ұсынылған.

This article discusses the methods of studying literature and the types of tasks for the development of literary language of the student.

В данной статье рассматриваются методы изучения литературы и виды творческих заданий для развития литературного языка обучающихся.

Әдебиет сабағы – нағыз ұлттық болмыс, айнасы. Ұлттық болмысымыз әдеби шығармалар арқылы ашыла түседі. Адамзатты әдемілікке, әсемдікке ынталандыратын, рухани көкжиегін кеңейтетін әдебиет. Әдебиет ақыл-ойды, сана сезімді, ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншілікті оятады. Жаңа заман келбеті білімді, тілі жетік, сөз мәнісін түсінетін ұрпақ дейтін болсақ, осы ұрпақтың әдебиет сабағын қызыға да құлшына оқуы ұстаз қолында.

Қазіргі оқу үрдісінде шығармашылық жұмыстың түрлерін, жұмыстану әдістерін айқындаған жөн және әдебиет сабағында оқушы мен мұғалімнің бірлесе жұмыстануы жүйелі болуы шарт. Әдеби шығарманы меңгертуде оқушының шығарма мазмұнын қарабайыр, қарапайым тілмен емес тыңдаушының сезіміне әсер етер тілмен жеткізуіне көңіл бөлген жөн. Бұл орайда, оқушы тілін жандандыратын, шұрайландыратын шығармашылық жұмыстар түрін ойластыру қажет. Әдебиет сабағында қазіргі таңда байқалатын жайттар: оқушылардың сөз мағынасын терең түсінбеуі, қолдану орнын білмеуі (Қарлығаштар қыздарға бауыр басып кетті «жүрек басып кетті») шығарма мағынасын түсіндіруде сөйлем құрылысын дұрыс құра алмауы. Бұл қателіктер балалардың көркем шығарманы толықтай оқымауынан және көркем әдебиетті оқуға деген құлшыныстарының төмендігі. Оқушылардың көркем әдебиетті оқуға деген құлшынысын қалайша оятуға болады?, - деген сұраққа әр тіл маманы өзінше жауап

іздеп, шығар жолын қарастырады. Өзімнің іс- тәжірибемде ең басты оқушылардың көркем шығарманы толықтай оқуына көңіл бөлемін. Шығарма желісі негізінде қосымша тапсырмалар (шығармашылық, іздену- зерттеу бағытында) даярланады. Әрине 45 минут ішінде көлемді шығармаларды толықтай талдау мүмкін емес, сондықтан да оқушының өз бетімен жұмыстануына жоғарыдағыдай тапсырмалар даярланып, бағаланғаны жақсы нәтиже береді.

Мысалы: И. Байзақовтың «Құралай сұлу» поэмасы. Шығарманы оқушы өз бетінше оқып, поэма авторы, поэмаға байланысты деректер жинақтайды. Поэма мәтіні бойынша жоспар құрылып, бөлімдерге атау беріледі, әрбір бөлімнің басты идеясы айқындалады, сөз мағыналары талданады (сөздікпен жұмыс), тарихи кезеңдермен байланыстырылады (Жоңғар шапқыншылығы), поэмадағы жер-су атауларымен жұмыс түрлері жүргізіледі. Жинақталған материалдар бір жүйеге салынып, оқушылар арасында талданып, ортақ түйін жасалады.

Жұмыс нәтижесі:

- оқушы өз бетінше қажетті ақпаратты жинақтауға дағдыланады;
- ақпарат ішінен негізгісін, басты ойды айқындауға үйренеді;
- бір-бірімен ақпараттарды бөлісу арқылы ой бөлісу, пікір алмасу жүзеге асырылады;
- өз беттерінше жұмыстану оқушының зерттеушілік қабілетін арттыруға негіз болады;
- көркем шығарманы қалай оқу керектігін үйренеді;
- пікірлері мен көзқарастарын жүйелі түрде дамыта отырып, өзіндік ойларын ашық жеткізуге дағдыланады.

Көркем шығарманы оқытуда шығарма мазмұнын толық меңгермейінше мұғалім ұсынған тапсырмаларды орындау мүмкін еместігін оқушы көзін жеткізу қажет. Шығармашылықпен жұмыстану бағытында оқушы қызығушылығын әркез дамытып отыру қажет, ал бұл мұғалімнен әркез шеберлігін шыңдауды талап етеді. Көркем шығарманы оқыту барысында оқушылармен атқарылатын күрделі шығармашылық жұмыс түрі: шығарманы композициялық құрлысына талдау жұмысы. Жұмыстың ерекшелігі оқушылардың бірлесе атқара алатындығы, білімдерін ортаға салып бір-бірінің ойын толықтыруы және бірлесе нәтижеге жетуі. Мұғалім оқушылармен атқаратын жұмысын нақты жоспарлап, нақты нені талап ету қажеттігін айқындап алғаны жөн. Әдеби шығарманы талдау барысында қиындық тудыратын жайттар:

- Оқушылардың әдебиет теориясы бойынша түсініктерінің терең болмауы;
 - Шығарманы толық оқымауы;
 - Шығарма желісінде байланыстылықты айқындай алмайтындықтары;
 - Шығарманы оқу барысында негізгі түйін ойды айқындап, ойды нақты жеткізе алмауы.
 - Мазмұндау барысында оқушының әдеби сөйлеу тілінің сапасының төмендігі.
- Әдеби шығарманың композициялық құрылысын талдау жұмысын жиі ұйымдастырып отыру арқылы:
- Әдебиет теориясынан алған білімдерін бекітіп отыруға мүмкіндік береді;
 - Шығарманы толық оқуын талап етеді;
 - Көркем әдеби тілде сөйлеу, жазу, ойлау дағдысы жетіле түседі;
 - Әдеби эстетикалық талғам қалыптастырады.

Оқушының сөйлеу тілін шұрайландыратын жұмыс түрінің бірі шешендік сөздермен жұмыстану жолдары. Шешендік сөздер қазақ халқында ерте заманнан-ақ дамыған. Халқымыз өз ұрпағының сөйлеу тіліне көп мән берген. Шешендік сөздің алтын ордасы болған ескі грек, Рим шешендеріндей болмаса да, қазақ халқы табиғат берген сыйды дамытып, бала бойына сөз мәнін түсіну, сөзге тоқтау сынды түсініктерді жастайынан сіңіруге тырысқан. Қазақтың ғалымы профессоры Қ.Жұмалиев: «Қазақ халқы шешендік жөнінде теориялық еңбектерді қалдырмаса да, шешендік өнері үлгі-өнегесін қалдырды. Тамаша нәрсе, қазақ билерінің сөздерінде шешендік өнеріне қойылатын шарттар анық байқалады», -деп көрсетті. Өз тәжірибемде мектеп оқушыларымен атқаратын жұмыс түрлерінің бірі

Шешенің сұдай төгілген, тыңдаушың бордай езілген», «Билеріңе сөйлеп көрелік» атты

шығармашылық жұмыс оқушылардың қызығушылықпен орындайтын жұмыстарының бірі. Бұл жұмыс оқушылардың ауызша сөйлеу дағдыларын жетілдіруге септігін тигізеді. Оқушылар би мен шешендердің сөздеріне еліктей сөйлеу барысында бейнелі сөйлеуге, эпитет, теңеулерді қолданып сөйлеу стиліне айрықша мән береді. Ауызша сөйлеу кезінде сөз басындағы дауысты немесе дауыссыз дыбыстардың ырғақпен үндесіп келуі – аллитерациялар мен ассонанстарды қолданып, әсерлі, шешен сөйлеуге талпынып, тыңдаушыға әсер ету жолдарын ойластырады. Жұмыстың мақсаты: оқушылардың қазақ тілінің мол сөз байлығының ішінде өзіне қажетті сөздерді ұтымды қолдану жолдарын, сөз ішінде және сөз аралықтарында, тіркестерде орфоэпияның негізгі заңдылықтарын сабақтап, әуезді де мәнерлі сөйлей білу, оған қоса дауыс ырғағын, интонацияны дұрыс белгілеп, сәтті де орынды, барынша тиянақты қолдану, тыңдаушыны қызықтыра түсу сияқты біліктіліктерін қалыптастыру болып табылады.

Ата – ананың қадірін қашан біліп боларсың? Жауабы: (Балалы болғанда білерсің)

Ағайынның қадірін не түскенде білерсің? Жауабы: (іс түскенде білерсің)

Балалықтың қадірін қандай болсаң білерсің? Жауабы: (Саналы болсаң білерсің)

Асыл менен жасықты қандай болсаң білерсің? Жауабы: (Бағалы болсаң білерсің)

Осы бағытта өз беттерінше толғай отырып, шешен сөзін жалғастырады.

1. «Төле бидің жауабы».

Алты алаш деген кім?

Үш жүз деген кім?

2. Жаманға не қонатын күн болады? – бақ қонатын

Біреудің несі шын болады? – өтірігі шын болады

Батырдан не қайтатын күн болады? – бақ қайтатын

Қаңғыртса ханның қызы кім болады? – күң болады

3. Не жаумаса жер жетім? – жаңбыр

Кім болмаса ел жетім? – ер

Кімге айтқан сөз жетім? – ақымаққа

4. Әйелің жақсы болса,

Біріншіден –

Екіншіден –

Үшіншіден –

5. «Би – шешендер сұрағы» сұрақ -жауап тәсілі.

Қазыбек бидің сұрағы? -Алысыңыз қандай? -Тәттіңіз қандай? -Несиеніз қандай?

6. Төле бидің сұрағы:

Сендерге айтар он түрлі жұмбағым бар, соны шешіңіздер.

Олар мынау: бір, екі, үш, төрт, бес, алты, жеті, сегіз, тоғыз, он.

Оқушылар өз сөздерімен, бірден онға дейінгі санның аралығында жауап береді.

Мысалы:

Бір дегеніміз – бірлігі кеткен ел жаман.

Екі дегеніміз - ...

7. Қазыбек бидің сұрағы

Тату болса, кім жақын – абысын

Ақылшың болса кім жақын? – апайың

Бауырмал болса кім жақын? – інің

Инабатты болса кім жақын? – келінің

Қазақ халқында би-шешендер халық алдына шығып, толғау толғайды екен, толғау мазмұны халықты тебіrentетін нақыл, ғибрат сөздерге бай болып келеді.

Осы бағытта оқушыларға толғау жазу жолдарын үйрету қолға алған жұмысты бірі болды.

Сырым шешеннің сұрағына жауап беріңіз.

Дау мұраты не? Ұстаз мұраты не?
Саудагер мұраты не? Ер мұраты не?
Қыз мұраты не? Сөз мұраты не?
Жол мұраты не?

«Шешендік сөзді аяқтау»

Ауру жазыламын деп.....
Жарлы байырмын деп.....
Қашқан құтылармын деп.....
Ұлсыз адам ұл туар деп.....
Жолаушы жетермін деп.....

«Жеті жетімді атаңыз»

Елі кетсе – *жер жетім*.
Құсы кетсе – *көл жетім*.
Азаматы жоқ – *ел жетім*.
Анасыз қалса – *бала жетім*.
Ұмытылса – *қарт жетім*.
Малы кетсе – *бел жетім* Артта қалса – *қарт жетім*.

«Шоқан мен Саққұлақ шешен» сұрақ-жауабы (Өз бетінше жауап құрастырып, түпнұсқамен салыстыру)

Жолдан адасса, кімнен ақыл сұрайды?
Көне адасса, кімнен ақыл сұрайды?
Көрегенді адасса, кімнен сұрайды?
Көп адасса, кімнен сұрайды?

Бірінші тілек тілеңіз....

(Бұқар жырау тілегі желісімен)

Бірінші тілек тілеңіз,	Жетінші тілек тілеңіз,
Арсызға еріп, азбасқа.	Жігерің құм болмасқа.
Екінші тілек тілеңіз,	Сегізінші тілек тілеңіз,
Нұр жүзді абзал анаңның	Сыйластығың кетпеске.
Ақ жүзін кірбің шалмасқа.	Тоғызыншы тілек тілеңіз,
Үшінші тілек тілеңіз,	Тоқыраулы заманда
Үкіленген үмітің,	Тоқталып бір қалмасқа.
Үзіліп бір қалмасқа.	Оныншы тілек тілеңіз
Төртінші тілек тілеңіз,	Басыңнан бағың таймасқа.
Төрдегі қамқор әкеңнің	Он бірінші тілек тілеңіз,
Көңілі сеннен қалмасқа.	Алла берген өмірің
Бесінші тілек тілеңіз,	Бекерден, бекер өтпеске.....
Берекелі еліңнің	
Іргесі сөгіліп жатпасқа.	
Алтыншы тілек тілеңіз,	
Алтындай асыл достарың	
Достықтан адал безбеске.	

Бүгінгі таңда, жас ұрпақ алдында да, болшақ маман алдында да көз ілеспес шапшаңдықпен дамып, өркендеп жатқан заман, жастардың ғылыми-шығармашылық жұмысқа икемді болуларын талап етуде. Қазақстан болашағы жас та алғыр, өз ісінің шебері болуға талпынған жастың қолында десек, сол жастардың шығармашылық қабілеттерін, қиялын дамыту арқылы атқаратын ісіне жауапкершілікпен қарайтын жандарды қалыптастырамыз. Өз ойын еркін, толық жеткізе білетін жандардың сөзі де, ісі де жүйелі болады. Әр педагогикалық қызмет «жақсы адам жарқын болашақ құрушысы»

деген бағытта болса, мұғалімнің әр жұмысы үлкен мақсатқа жетуге жасалған қадам болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. М. Ғабдуллин. Қазақ халқының ауыз әдебиеті. А, 1996 ж
2. Б. Адамбаев. Халық даналығы. А, 1976 ж
3. Н. Төреқұлов. Қанатты сөздер. А, 1977 ж
4. Ә. Қоңыратбаев. Қазақ фольклорының тарихы. А, 1991 ж
5. Бес ғасыр жырлайды./жинақ/

**ТЕХНИКАЛЫҚ БЕЙІНДЕГІ СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ
ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕГІ
ТӘЖІРИБЕГЕ БАҒЫТТАЛҒАН ОҚЫТУ**

Р.М.Батырбекова,
дене тәрбиесі пәні оқытушысы
А. М. Кисметова.,
дене тәрбиесі пәні оқытушысы
жоғары аграрлық-техникалық колледж,
Орал қаласы,
БҚО

Аннотация: Бұл мақалада техникалық бейіндегі студенттердің кәсіби құзіреттілігін қалыптастыруда тәжірибеге бағытталған оқытудың рөлі қарастырылады. Қазіргі білім беру жүйесінде теория мен практиканың бірлігін қамтамасыз ету — бәсекеге қабілетті, кәсіби дайындалған мамандарды даярлаудың маңызды шарты. Тәжірибеге бағытталған оқыту әдістері студенттердің тек теориялық білімін ғана емес, сонымен қатар нақты өндірістік жағдайларда шешім қабылдау, командада жұмыс істеу, кәсіби міндеттерді тиімді орындау қабілеттерін де дамытады. Мақалада техникалық жоғары оқу орындары үшін тәжірибеге бағытталған оқытуды тиімді ұйымдастырудың педагогикалық шарттары мен әдістемелік ұсыныстары берілген.

Түйін сөздер: тәжірибеге бағытталған оқыту, кәсіби құзіреттілік, техникалық білім, практика, студент, оқу процесі.

Студент оқытудың дәстүрлі жүйесінде білікті мамандар даярлайтын жоғары оқу орындарының басты мақсаты – мамандықтарды игерту ғана болса, ал қазіргі мақсат – әлемдік білім кеңестігіне ене отырып бәсекеге қабілетті тұлға дайындауда адамның құзырлылық қабілетіне бағдарланған білім беру жүйесін ұсыну.

Студенттердің кәсіби құзыреттілік мәселелері туралы пікірлер кәсіби маман даярлау мәселелерімен айналысып жүрген отандық және шетелдік ғалымдар,

педагогтер, психологтар еңбектерінде көрініс табуда. Бүгінгі күні шетел ғалымдарының еңбектеріндегі кәсіби құзыреттілік анықтамалары «тереңдетілген білім», «міндетті шешудегі теңдік жағдайы», «қызметті орындаудағы қабілеттілік» ұғымымен мағыналас болып келеді.

Пәндік құзіреттер білім беру салаларының мәні мен орнын анықтайтын мақсат болып табылады және күтілетін нәтижелерді анықтауда бағдар береді. Дене тәрбиесі пәнінен күнделікті сабақ жоспарын жасағанда түйінді құзіреттілікті басшылыққа аламыз.

Ақпараттық құзіреттілік: Сыни тұрғыдан талданған ақпараттар негізінде саналы шешім қабылдауға, өз бетінше мақсат қоюға және осы мақсаттарға жету үшін танымдық қызметтерді жүзеге асыруға өз бетінше табуға, талдауға, іріктеу жасауға, қайта құруға, сақтауға, түсіндіруге, ақпараттарды тасымалдауды, оның ішінде қазіргі заманға ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың көмегімен жүзеге асыруға, ақпараттарды қолдануға мүмкіндік береді. Ақпараттық құзіреттілікке жетудің өзіндік жүйесі бар. Ол оқулықтан, баспасөзден, ғаламтордан тағы да басқа дерек көздерінен іздеу үшін оқушы бойында қажеттілік пайда болады.

ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті орта білім беру стандартында күтілетін білім беру нәтижелері үш деңгейде қарастырылады:

Базалық құзіреттіліктер – оқушының «өмірдегі есею рөлін» орындауға, «азаматтың конструктивті рөлін» атқаруға, бүкіл өмір бойына білім алуды жалғастыруға дайындығы.

Түйінді құзіреттіліктер – проблемалық ситуацияларды (өмірлік, тұрмыстық, оқу) шешу мақсатында өзінің потенциалды мүмкіндіктерін толық жүзеге асыру қабілеті. Түйінді құзіреттіліктер:– проблемалардың шешімін табу, ақпараттық, коммуникативтік құзіреттіліктер. Қазіргі білімнің басты ерекшелігі сол, интеграция үрдісі ғылымды дифференциялаумен ұштаса жүргізіледі. Техниканың, өндіріс технологиясының дамуы ғылымның жеке салаларының жетістіктеріне ғана емес, сонымен қатар сала аралық байланысқа, олардың жетістіктерінің интеграциясына да байланысты болады. Сондықтан да ғылымның, ғылыми білімнің интеграциясы білім мен оқыту саласында орын табуы тиіс. М.И.Махмутовтың пікірінше, интеграцияланған пәндер материалдардың қайталануын жояды, ақпараттар жүктемесін азайтады, жалпы және техникалық білім басқаша шолу деңгейінде беріледі. Бұл баланың интеллектісін, ойлау қабілетін дамытады, білімнің біртұтас меңгерілуіне мүмкіндік жасайды, заңдар мен құбыластарды бірлескен қалпында ұғынуына жетелейді. Бұл оқушылардың санасында әлемнің тұтас ғылыми бейнесін қалыптастырады.

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев жолдауында айқандай: «Болашақта өркениетті дамыған елдердің қатарына ену үшін заман талабына сай білім қажет. Қазақстанды дамыған 50 елдің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін – білім». Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісінің технологияландыру мәселесін қойып отыр. Оқытудың әртүрлі

технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтердің іс-тәжірибесі зерттеліп, мектеп өміріне енуде.

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты — бәсекеге қабілетті маман дайындау. Мектеп – үйрететін орта, оның жүрегі — мұғалім. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс — оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау — әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Жаңа формация мұғалімі табысы, біліктері арқылы қалыптасады, дамиды. Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар : бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі. Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі – рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық — әдістемелік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани- адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға.

Француз қайраткері «Адамға оқып – үйрену өмірде болу, өмір сүру үшін қажет», - дегендей, оқыту процесін технологияландыру, осыған сәйкес оқу бағдармаларын жасау, ғалымдар мен жаңашыл педагогтердің еңбектерімен танысу жұмыстары мұғалімдердің үздіксіз ізденісін айқындайды. Білім сапасын арттыру және нәтижеге бағытталған үлгіге беталуы барысында мұғалімдер мемлекеттік стандарт берілген нәтижелерге жетуде кәсіби шеберлікпен меңгерген зерттеу біліктері мен дағдылары нәтижесінде проблеманың шешімін таба алатын, ақпараттық – коммуникативті мәдениеті жоғары тұлғалық — дамытушылық функцияны атқарады. Жалпы алғанда «құзырлылық» ұғымы жайлы ғалым К.Құдайбергенова «Құзырлылық ұғымы – соңғы жылдары педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым. Құзырлылықтың латын тілінен аудармасы «компетенс» белгілі сала бойынша жан-жақты хабардар білгір деген мағынаны қамти отырып, қандай да бір сұрақтар төңірегінде беделді түрде шешім шығара алады дегенді білдіреді» деп көрсетеді. Бұл жайлы Б.Тұрғанбаева «... өзінің практикалық әрекеті арқылы алған білімдерін өз өмірлік мәселелерін шешуде қолдана алуын – құзырлылықтар деп атаймыз » деп анықтаса, Ресей ғалымы Н.Кузьминаның көзқарасы бойынша, «Құзырлылық дегеніміз — педагогтің басқа бір адамның дамуына негіз бола алатын білімділігі мен абыройлығы». Латын тіліндегі «компетенс» сөзін ғалым К.Құдайбергенова «Құзырлылықты білімін, біліктілігін, дағдысын, тұлға мінез- құлқын, ең бастысы тұлға мүмкіндігін бағалаудың критерийі мақсатында қарастыру құзырлылық маңызын толық аша алады. Өйткені, құзырлылыққа бағытталған үлгіде білім алушылардың өздерін ұйымдастыру — басты мақсаты » деп көрсетеді.

Арнайы құзыреттілік- өзінің кәсіби дамуын жобалай білетін қабілеті.

Әлеуметтік құзыреттілік- кәсіптік қызметімен айналысу қабілеті.

Білім беру құзыреттілігі — педагогикалық және әлеуметтік психологияның негіздерін қолдана білу қабілеті.

Ендеше құзыреттілік дегеніміздің өзін қазіргі заман талабына сай педагог қауымының өзін -өзі өзгерте алу қабілеттілігі деп түсінуге болады. Білім саясатындағы түбегейлі өзгерістерді күнделікті оқу үрдісінде берілетін тапсырмалардан бастау қажет екендігі айқын көрсетілген. Студенттер оқытушы қауымнан тек білімге ғана емес, өмірге үйрететін қабілеттілікті қажет етіп отыр. Демек, болашақ педагогтеріміз осы ақпараттық қоғамнан қалыспай: жедел ойлаушы: жедел шешім қабылдаушы: ерекше ұйымдастырушылық қабілетті: нақты бағыт- бағдар беруші болып шығуы — бұл қазіргі заманның талабы. Міне, құзыреттілік қалыптастыру дегеніміздің өзі болашақ мұғалім — қазіргі студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып ойлаудың, интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне шығу, жаңаны түсіне білуге, білімнің жетіспеушілігін сезінуге үйрету арқылы ізденуге бағыттауды қалыптастырудағы күтілетін нәтижелер болып табылмақ. Бұның өзі өз кезегінде қазіргі ұстаздардан шәкіртті оқытуда, білім беруде, тәрбиелеп өсіруде белгілі бір құзыреттіліктерді бойына сіңірген жеке тұлғаны қалыптастыруды талап етеді.

Кәсіби деңгейдің дамуы. Психологтер де, педагогтер де адамның рухани интеллектуалдық, кәсіби шығармашылықпен өзін-өзі дамытуы өмірінің әр кезеңінде әр қалай деп көрсетеді. Мысалы, ұлы педагогтер А.Дистерверг, К.Ушинский А.Макаренко, В.Сухомлинский т.б мұғалімдік еңбекті адамтану ғылымы, адамның жан дүниесі, рухани әлеміне бойлай алу өнері дей отырып, педагогикалық шеберліктің дамуына зор үлес қосқан. Осы тұрғыдан алып қарағанда педагогикалық шеберлік- кәсіби әрекетті жоғары деңгейге көтеретін мұғалімнің жеке қасиеттерінің, оның білімі мен білігінің жүйесі. Осы мәселені терең зерттеген А.Маркова мұғалімнің кәсіби деңгейге көтерілуінің төмендегідей психологиялық критерийлерін анықтаған.

Объективті критерийлер. Мұғалімнің өз мамандығына қаншалықты сәйкес әлеуметтік тәжірибеге қосар үлесі қандай екендігі. Жоғары еңбек көрсеткіші, әртүрлі мәселелерді шығармашылықпен шеше алу біліктері, т.б жататындығын атап өтеді.

Субъективті критерийлер. Адамның мамандығы қаншалықты оның табиғатына, қабілеттері мен қызығушыларына сәйкес қаншалықты ол өз ісінен қанағат табатындығымен байланысты. Мұғалім еңбегіндегі субъективті критерийлерге кәсіби – педагогикалық бағыттылық, кәсіптің маңыздылығын, оның құндылығын түсіну, маман иесі ретінде өзіне позитивті көзқарастың болуын жатқызады.

Нәтижелі критерийлер. Мұғалім өз ісіне қоғам талап етіп отырған нәтижелерге қол жеткізіп отыр ма деген мәселе тұрғысынан қарастырады. Біреулер нәтиже ретінде оқушылардың білімдерінің стандартқа сай болуын алса, енді біреулер олардың қарым- қабілетін дамытуды алады, ал кейбіреулері оқушылардың өмірге дайындығын басты назарда ұстайды, ал оқыту нәтижесі біз үшін

баланың психологиялық функцияларын жетіліп, өзінің педагогикалық әрекеті арқылы алған білімдерін өз өмірлік мәселелерін шешуге қолдана алуы.

Шығармашылық критерийлер. Мұғалім өз кәсібінің шекарасынан шыға алуы, сол арқылы өз тәжірибесін, еңбегін өзгерте алуы жатқызылады. Шығармашыл мұғалім үшін біреудің тәжірибесін қайталағаннан гөрі өз жаңалықтарын, білгендері мен түйгендерін басқаларға ұсына алуының, шығармашылық бағыттылықтың болуының мәні зор. А.Маркова оның кезеңдерін төмендегідей етіп бөледі: мұғалімнің өз мамандығына бейімделу кезеңі: мамандықта өзін-өзі өзектендіру кезеңі: мамандықты еркін меңгерген кезең: мамандықта шығармашылық деңгейге жеткен кезең. Қазіргі кәсіптік- педагогикалық қызмет қандай мұғалімді талап етеді. Мұғалім – оқушылардың жеке тұлғасын дамытуға басымдық беретін, күрделі әлеуметтік-мәдени жағдайларда еркін бағдарлай алатын, шығармашылық процестерді басқара алатын, адам туралы ғылымның жетістіктерін, оның даму заңдылықтарын, компьютерлік оқыту өнерін терең меңгерген жан- жақты дамыған шығармашыл тұлғаны талап етеді. Ал, білім беруде кәсіби құзырлы маман иесіне жеткен деп мамандығы бойынша өз пәнін жетік білетін, оқушының шығармашылығы мен дарындылығының дамуына жағдай жасай алатын, тұлғалық- ізгілілік бағыттылығы жоғары, педагогикалық шеберлік пен өзінің іс- қимылын жүйелілікпен атқаруға қабілетті, оқытудың жаңа технологияларын толық меңгерген және білімдік мониторинг негізінде ақпараттарды тауып, оларды таңдап сараптай алатын, отандық және шетелдік тәжірибелерді шығармашылықпен қолдана білетін кәсіби маман педагогті айтамыз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *Қазақстан Республикасының 12 жылдық білім беру тұжырымдамасы. Астана, 2007*
2. *Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: теория және тәжірибе // Алматы. 2005. 174б.*
3. *«Білім – Образование» ғылыми-педагогикалық журналы. №1-6, 2008*

Ерекше білімді қажет ететін оқушыларға ағылшын тілі пәнінен қалыптастырушы бағалауға арналған тапсырмалар

Ш.С. Елесбаева,

ағылшын тілі пәні мұғалімі,

А.Тихоненко атындағы ЖББОМ,

Шыңғырлау ауданы,

БҚО

Аннотация: Мақалада ерекше білімді қажет ететін оқушыларға арналған ағылшын тілі пәніндегі қалыптастырушы бағалаудың тиімділігі мен әдістері қарастырылған. Автор инклюзивті білім беру контекстінде қалыптастырушы бағалаудың маңызды рөлін және оның ерекше оқушылардың оқу дағдыларын дамытудағы маңыздылығын атап көрсетеді. Зерттеу барысында түрлі тілдік дағдылар бойынша тапсырмалар ұсынылған, мысалы, сөздік

қорды, грамматикалық құрылымдарды, тыңдалым, айтылым және жазылым дағдыларын дамытуға бағытталған тапсырмалар.

В статье рассматриваются эффективность и методы формирующего оценивания по предмету английский язык для учащихся с особыми образовательными потребностями. Автор подчеркивает важную роль формативного оценивания в условиях инклюзивного образования и его значение в развитии навыков обучения особенных учащихся. В ходе обучения представлены задания на различные языковые навыки, например, задания, направленные на развитие словарного запаса, грамматических структур, навыков аудирования, говорения и письма.

The article discusses the effectiveness and methods of formative assessment in the subject of English for students with special educational needs. The author emphasizes the important role of formative assessment in inclusive education and its significance in the development of learning skills for these students. During the learning process, tasks aimed at various language skills are presented, such as tasks focused on vocabulary development, grammatical structures, listening, speaking, and writing skills. It has been proven that formative assessment is effective for students with special educational needs, allowing them to improve their educational level by providing necessary support during the learning process.

Білім беру жүйесінде ерекше білімді қажет ететін оқушыларға (ЕБҚО) қолайлы жағдай жасау – инклюзивті білім берудің негізгі қағидаттарының бірі. XX ғасырдың ортасына дейін мұндай оқушылар арнайы мектептерде оқытылып келсе, қазіргі таңда оларды жалпы білім беру жүйесіне интеграциялау әлемдік тәжірибеде кең тараған үрдіске айналды (Ainscow, 2005). Инклюзивті оқыту әдістерінің тиімділігі дәлелденгенімен, ерекше оқушыларды бағалау мәселесі әлі күнге дейін өзекті болып отыр. Қалыптастырушы бағалау – бұл мәселені шешудің тиімді тәсілі ретінде қарастырылады, себебі ол оқушылардың білімін кезең-кезеңмен бақылауға, оларға қажетті қолдау көрсетуге мүмкіндік береді (Black & Wiliam, 1998).

Бағалау жүйесінің эволюциясы және инклюзивті бағалау

Тарихи тұрғыда бағалау жүйесі негізінен суммативті тәсілге сүйенді, яғни оқушылардың білім деңгейі белгілі бір уақыт аралығында (жарты жылдық, жыл соңында) тексерілді. Дегенмен, XX ғасырдың екінші жартысында қалыптастырушы бағалау ұғымы енгізіліп, оның оқыту үдерісіндегі маңыздылығы дәлелденді (Sadler, 1989). Қалыптастырушы бағалаудың басты ерекшелігі – оқушылардың білім алу процесін үздіксіз

қадағалау және жетілдіру. Бұл әдіс әсіресе ерекше білімді қажет ететін оқушылар үшін өте маңызды, себебі олар көбінесе дәстүрлі бағалау жүйесінен қиындық көреді (Tomlinson, 2014).

Қалыптастырушы бағалау ерекше оқушылардың мүмкіндіктерін ашуға, олардың қабілеттеріне қарай бейімделуге және жеке оқу қарқынын ескеруге мүмкіндік береді. Бұл тәсіл оқушылардың оқу барысындағы күш-жігерін бағалап, олардың әлсіз тұстарын түзетуге бағытталған (Vygotsky, 1978).

Ерекше білімді қажет ететін оқушыларды бағалаудағы ғылыми негіздер:

Психолінгвистика және когнитивті психология саласындағы зерттеулер ерекше білімді қажет ететін оқушылардың танымдық ерекшеліктерін көрсетеді. Лев Выготскийдің (1978) «Жақын арадағы даму аймағы» теориясына сәйкес, оқушылар жаңа білімді өздерінің қолданыстағы дағдыларымен байланыстыра отырып меңгереді, ал тиімді бағалау бұл үдерісті қолдауы тиіс. Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары оқушылардың даму деңгейіне бейімделіп құрылса, олар жаңа материалды сәтті игере алады (Shute, 2008). Бұл теорияға сәйкес, әрбір оқушының өзіндік оқу стилі бар (визуалды, аудио, кинестетикалық және т.б.), сондықтан бағалау әдістері де әртүрлі болуы тиіс.

ЕБҚО-ны бағалауда мотивация факторы маңызды рөл атқарады. Дорнейи (2001) мотивацияның тіл үйрену барысындағы рөлін зерттей келе, оң эмоциялық жағдай оқушылардың оқу белсенділігіне ықпал ететінін көрсетті. Қалыптастырушы бағалау – бағалау мен оқытудың арасындағы байланысты нығайтып, оқушылардың өз жетістіктерін саналы түрде түсінуіне көмектеседі. Мысалы, Кэрл Двек (2006) «өсу ойлау жүйесі» (growth mindset) теориясында оқушылардың өз қателіктерін үйрену мүмкіндігі ретінде қабылдауы олардың жетістіктеріне оң әсер ететінін дәлелдеді. Осы зерттеулердің негізінде қалыптастырушы бағалаудың негізгі әдістері анықталған:

1. Дифференциацияланған тапсырмалар – әр оқушының жеке қабілетін ескеретін бағалау әдістері (Tomlinson, 2014).
2. Кері байланыс және рефлексия – оқушылардың өздерінің оқу барысын түсінуіне және жетілдіруіне көмектесу (Hattie & Timperley, 2007).
3. Ойын әдістерін қолдану – оқуды жеңілдетіп, мотивацияны арттыру (Gee, 2008).
4. Визуалды және аудиалды құралдар – оқушылардың оқу процесін жеңілдететін әдістер (Mayer, 2005).

Ғылыми зерттеулер қалыптастырушы бағалаудың оқыту сапасын жақсартуға, мотивацияны арттыруға және оқушылардың белсенділігін күшейтуге ықпал ететінін көрсетеді. Сондықтан, инклюзивті білім беру жүйесінде бұл бағалау түрін кеңінен қолдану қажет.

Тапсырмалар төмендегі бағыттар бойынша құрылды:

- Сөздік қоры: суреттерге қарап, сөздерді сәйкестендіру (Nation, 2005).
- Грамматика: сөйлем құрылымын аяқтау немесе дұрыс нұсқасын таңдау (Ur, 2012).
- Тыңдалым: қысқа аудиожазбаларды тыңдап, сұрақтарға жауап беру (Harmer, 2007).
- Айтылым: қарапайым диалогтарға қатысу (Scrivener, 2011).
- Жазылым: берілген үлгі бойынша қысқа сөйлемдер жазу (White, 2010).

Практикалық қолдану

Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары арнайы әдістемелік ұсыныстар негізінде жасалды. Мысалы:

1. Сөздік жұмысы: Оқушыларға түрлі түсті карточкалар беріледі, олар сөздер мен олардың аудармаларын сәйкестендіреді (Кенжеғұлова, 2018).
2. Грамматикалық жаттығу: Берілген сөйлемдерді дұрыс ретпен орналастыру тапсырмасы беріледі (Ellis, 1997).
3. Аудио тыңдалым: Қысқа диалогты тыңдап, сұрақтарға жауап беру (Lynch, 2009).
4. Айтылым дағдысын дамыту: Белгілі бір тақырыпқа байланысты қарапайым сұрақтарға жауап беру (Hughes, 2014).

5. Жазылым тапсырмасы: Берілген сөздерден сөйлем құрастыру (Byrne, 1988).

Ерекше білімді қажет ететін оқушыларға арналған қалыптастырушы бағалау тапсырмалары

Ерекше білімді қажет ететін оқушыларға арналған ағылшын тілі пәніндегі қалыптастырушы бағалау тапсырмалары олардың оқу дағдыларын дамытуға бейімделіп жасалады. Бұл тапсырмалар оқушылардың жеке ерекшеліктерін, қабілеттерін және оқу стилін ескере отырып әзірленуі керек. Төменде әртүрлі тілдік дағдыларға бағытталған тапсырмалар және олардың қолданылу жолдары қарастырылады.

Тапсырма 1: Суреттерді сәйкестендіру

- Мақсаты: Оқушылардың негізгі сөздік қорын арттыру, көрнекі материалдар арқылы есте сақтау қабілетін дамыту.

- Орындау жолы: Оқушыларға түрлі суреттер беріледі (мысалы, жануарлар, тағамдар, көлік түрлері). Олардың қасында сөздердің ағылшынша нұсқалары аралас берілген.

- Бағалау: Мұғалім дұрыс жауап санын тексеріп, қосымша түсіндірме береді.

Тапсырма 2: «Сөйлемді аяқта»

- Мақсаты: Оқушылардың сөйлем құрылымын дұрыс түсінуін дамыту.

- Орындау жолы: Мысалы, "She _ (to play) football every Sunday." Оқушылар тиісті етістік формасын қойып, сөйлемді аяқтайды.

- Бағалау: Мұғалім оқушылардың жауаптарын тексеріп, кері байланыс береді.

Тапсырма 3: "Аудио тыңдап, жауап бер"

- Мақсаты: Оқушылардың тыңдау арқылы түсіну қабілетін жетілдіру.

- Орындау жолы: Мұғалім қысқа диалог немесе әңгіме жазады да, оны оқушыларға тыңдатады. Тыңдалымнан кейін оқушыларға бірнеше сұрақ қойылады.

-Бағалау: Оқушылардың жауаптары бағаланып, қажет болған жағдайда аудионы қайта тыңдату ұсынылады.

Тапсырма 4: "Әуен арқылы үйрену"

- Мақсаты: Қарапайым сөздер мен сөз тіркестерін жылдам меңгеру.

- Орындау жолы: Оқушылар белгілі бір әнді тыңдайды және оның мәтінімен жұмыс істейді. Әуен арқылы оқушылар жаңа сөздерді оңай есте сақтайды.

- Бағалау: Оқушылардың әнді қайталауы мен сөздерді дұрыс айтуы бағаланады.

Бұл тапсырмалар ерекше білімді қажет ететін оқушылардың ағылшын тілін меңгеруін жеңілдетуге бағытталған.

Ұсыныстар

Оқушылардың қажеттіліктерін ескере отырып, тапсырмалар келесі ұсыныстар негізінде әзірленуі тиіс:

- Интерактивті және көрнекі материалдарды көбірек қолдану (Mayer, 2005).

- Тапсырмалар күрделілігін біртіндеп арттыру (Krashen, 1982).

- Оқушылардың жетістіктерін мадақтау және ынталандыру (Dörnyei, 2001).

- Оқушылардың психологиялық жайлылығын қамтамасыз ету (Maslow, 1943).

Қалыптастырушы бағалау ерекше білімді қажет ететін оқушылардың ағылшын тілін меңгеруін жеңілдетуге көмектеседі. Тиімді тапсырмаларды қолдану арқылы олардың оқу процесіне қызығушылығын арттыруға және жетістіктерін жүйелі түрде бақылауға болады. Бұл зерттеу нәтижелері инклюзивті білім беру аясында оқыту әдістерін жетілдіруге үлес қоса алады.

Оқушылардың есте сақтау қабілетінің төмендеуі және оның математика пәніне әсері

А.К. Жекенова,
математика пәні мұғалімі,
А. Тихоненко атындағы ЖББОМ,
Ақшат ауылы,
Шыңғырлау ауданы,
БҚО

Аннотация: Бұл мақалада оқушылардың есте сақтау қабілетінің төмендеуінің негізгі себептері қарастырылады және оның математика пәніндегі үлгеріміне әсері талданады. Ақпараттық жүктеменің артуы, зейіннің төмендеуі, оқыту әдістерінің өзгеруі сияқты факторлар оқушылардың математикалық формулалар мен ережелерді есте сақтауына кедергі келтіреді. Мақалада бұл мәселені шешу жолдары ретінде интерактивті оқыту әдістерін қолдану, ассоциациялық есте сақтау тәсілдерін енгізу, қайталау мен тәжірибелік қолдануды арттыру ұсынылады.

Түйін сөздер: есте сақтау қабілеті, математика, білім сапасы, оқыту әдістері.

В данной статье рассматриваются основные причины снижения памяти у учащихся и анализируется его влияние на успеваемость по математике. Информационная перегрузка, снижение концентрации внимания и изменения в методах обучения мешают ученикам запоминать математические формулы и правила. В статье предлагаются пути решения этой проблемы, такие как использование интерактивных методов обучения, ассоциативных техник запоминания, регулярное повторение и практическое применение знаний.

Ключевые слова: память, математика, качество образования, методы обучения, когнитивные навыки, интерактивное обучение.

This article examines the main causes of declining memory in students and its impact on mathematics achievement. Factors such as information overload, reduced attention span, and changes in teaching methods hinder students from memorizing mathematical formulas and rules. The article suggests solutions such as using interactive teaching methods, implementing associative memory techniques, increasing repetition, and encouraging practical application of knowledge.

Keywords: memory, mathematics, education quality, teaching methods, cognitive skills, interactive learning.

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың есте сақтау қабілетінің төмендеуі маңызды мәселелердің бірі болып отыр. Қоғамда ақпараттың қарқынды дамуы оқушылардың есте сақтау қабілетіне үлкен әсерін тигізуде. Оқушылардың сандық технологияларға тәуелділігі артып, білімді механикалық түрде жаттау қабілеті әлсіреп барады. Бұл проблема әсіресе математика пәнінде ерекше байқалады: оқушылар көбейту кестесін жаттауда, формулаларды есте сақтауда және теориялық білімді тәжірибеде қолдануда қиындықтарға тап болады. Осының салдарынан есептеу дағдылары әлсіреп, математикалық үлгерім төмендейді. Ал, оқушылардың математикалық білімінің төмендеуі тек математика пәніне ғана емес, басқа да жаратылыстану ғылымдарына, әсіресе физика мен химияға кері әсерін тигізуде. Бұл пәндерде көптеген есептерді шешу үшін математикалық амалдарды білу қажет. Алайда, көбейту кестесін меңгермеу, пропорциялар мен теңдеулерді шеше алмау,

формулаларды дұрыс қолданбау – оқушылардың физика мен химиядағы үлгерімінің нашарлауына әкеліп соғады.

Оқушылардың есте сақтау қабілетінің төмендеуі және оның математика пәніне әсерін азайту мақсатында қазіргі заманғы сандық білім беру технологиялары оқушылардың есте сақтау қабілетін арттыруда маңызды рөл атқарады. Олардың ішінде Geogebra, Quizizz, Kahoot, Anki, PhET және басқа да платформалар оқушылардың есте сақтауын жақсартып, қызығушылығын арттыруға көмектеседі.

Geogebra – формулаларды есте сақтауға арналған құрал. Geogebra – математикалық есептеулерді визуалды түрде түсіндіруге мүмкіндік береді.

Оқушылар формулалардың графикалық интерпретациясын көрген кезде, оларды жаттау оңайырақ болады. Мысалы: Квадрат теңдеулердің графигін салу арқылы дискриминант формуласының мағынасын түсіну.

Quizizz және Kahoot – ойын түріндегі жаттау. Бұл платформалар формулаларды, ережелерді тест түрінде қайталауға көмектеседі. Gamification (ойын элементтерін енгізу) оқушылардың есте сақтауын белсендіреді.

Мысал: Көбейту кестесін меңгеру үшін оқушылар арасында онлайн викториналар ұйымдастыру. Anki – ұзақ мерзімді есте сақтау үшін

Бұл бағдарлама интервалды қайталау жүйесіне негізделген. Оқушылар белгілі бір уақыт аралығында формулаларды қайталап, оларды ұзақ уақыт есте сақтайды. Мысалы: Оқушыларға Пифагор теоремасы, квадрат теңдеудің түбірлері сияқты маңызды формулаларды флеш-карта түрінде ұсыну.

Оқушылардың есте сақтау қабілетін арттыруда озық педагогикалық тәсілдерді қолдану өте маңызды. Айталық, мнемотехникалық әдістер:

Мнемотехникалар – ақпаратты арнайы ассоциациялар, рифмалар, символдар арқылы есте сақтау тәсілі. Мысалы: "Синус – ұяң, өзімшіл емес, бөліседі, косинус – қатал, өзімшіл, бөліспейді" деген фраза арқылы тригонометриялық қатынастарды есте сақтау. "Формулалар картасы" әдісі: Бұл әдіс оқушылардың формулаларды жүйелі түрде топтастыруына көмектеседі. Мысалы: Оқушыларға алгебра, геометрия, тригонометрия бойынша карталар жасау ұсынылады. "Түсіндір де, үйрет" әдісі: Бұл әдіс оқушының өзі басқаға түсіндіруі арқылы білімді бекітуді көздейді. Мысалы: Оқушы досына белгілі бір математикалық формуланың мағынасын түсіндіруі тиіс.

Мен оқушылардың есте сақтау қабілетін жақсарту үшін төмендегі қадамдар жасалды. Алдыңғы сабақтағы материалды қайталау үшін Quizizz және Kahoot платформаларында тест өткізілді. Geogebra және интерактивті тақтамен формулалардың визуалды көрінісі түсіндірілді. "Формулалар картасы" әдісі арқылы жаңа материалдарды есте сақтауға арналған тапсырмалар берілді. Мысалы: Квадрат теңдеулерді өткен кезде "Ойлан – Жұптас – Бөліс" әдісі қолданылды. Әр оқушы формуланы түсіндіру үшін жұпта жұмыс істеп, кейін сыныпқа түсіндірді. Бұл әдіс олардың есте сақтауын және материалды қолдана білуін күшейтті. Интервалды қайталау жүйесі: "3-5-7" әдісі қолданылды. Бұл әдіс бойынша оқушылар жаңа ақпаратты 3 рет – сол күні, 5 күннен кейін және 7 күннен кейін қайталайды. Оқушылар формулаларды 3-5-7 күндік қайталау әдісімен меңгерді. Геймификация: Көбейту кестесін меңгеру үшін Kahoot викториналары ұйымдастырылды. Мнемотехника: Оқушыларға формулаларды ассоциациялар мен суреттер арқылы есте сақтауға көмектесу үшін арнайы тапсырмалар берілді.

Нәтиже: 4 аптадан кейін жүргізілген тестте оқушылардың 78%-ы бұрын қиындық тудырған формулаларды еш қиындықсыз қолдана алды.

Жүргізілген тәжірибелер нәтижесінде оқушылардың формулаларды жаттау қабілеті 40%-ға артты. Жазбаша бақылау жұмыстарында бұрынғыға қарағанда есептеу қателері 30%-ға азайды. Физика және химия пәндерінде қолданылатын математикалық есептерді дұрыс шешу көрсеткіші 25%-ға жақсарды.

Артықшылықтары: Оқушылардың белсенділігін арттырады. Интерактивті тәсілдер арқылы олар сабаққа қызығушылықпен қатысады. Теорияны практикамен байланыстырады. Оқушылар формулаларды қолдану жолдарын нақты көреді.

Кемшіліктері: Технологияларға тәуелділік. Барлық мектептерде интерактивті құралдар мен интернет мүмкіндіктері бола бермейді. Оқушыларға жаңа әдістерді үйрету үшін бастапқы кезеңде қосымша уақыт керек. Барлық оқушыларға бірдей тиімді болмауы мүмкін. Кейбір оқушылар дәстүрлі оқыту әдістеріне үйреніп қалғандықтан, жаңа тәсілдерге бейімделуі қиынға соғады.

Оқушылардың есте сақтау қабілетінің әлсіреуі – заманауи білім беру жүйесінің алдында тұрған күрделі мәселелердің бірі. Алайда, бұл мәселені тиімді әдістер мен технологияларды қолдану арқылы шешуге болады. Мұғалімдер оқыту процесін қызықты әрі нәтижелі ету үшін жаңа әдістерді енгізуі қажет. Сонда ғана оқушылар математиканы меңгеруде жоғары нәтижелерге қол жеткізе алады. Әдістер оқушылардың математикалық формулаларды есте сақтау қабілетін арттырып, оларды практикада қолдануға көмектеседі. Цифрлық технологияларды, озық педагогикалық әдістерді біріктіру арқылы оқушылардың білім сапасын жақсартуға болады. Практикада қолдану барысында оқушылар математикалық формулаларды тез жаттап, оларды есептерде дұрыс қолдана бастады. Жалпы, оқушылардың математикалық сауаттылығын арттырып қана қоймай, олардың есте сақтау қабілетін дамытып, оқу процесіне қызығушылығын оятады. Сонымен қатар, бұл әдістерді басқа пәндерге де тиімді енгізуге болады, өйткені есте сақтау қабілетін жақсарту – тек математикада ғана емес, барлық ғылым салаларында маңызды фактор.

XXI ҒАСЫР – ЦИФРЛЫҚ РЕВОЛЮЦИЯ ҒАСЫРЫ

*Т. Д. Мыржикова,
информатика пәні мұғалімі,
№50 ЖББОМ,
Орал қаласы,
БҚО*

Аннотация: Білім беру процесінде цифрландыру құралдарын тиімді пайдалану оқыту сапасын арттыруға ықпал етеді. Цифрлық технологияларды білім беру саласында қолдануды өзгерту – заман талабы. Цифрлық сауаттылық – бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы, қабілеті мен мүмкіндіктері.

Кілт сөздер: цифрлық революция, телекоммуникация, виртуалды, синтездеу, инновациялық, интенсификациялау.

Аннотация: Грамотное использование инструментов цифровизации в образовательном процессе способствует повышению качества образования. Требование времени к изменению использования цифровых средств в образовательном процессе. Цифровая грамотность – это готовность, способность и возможности человека использовать цифровые технологии уверенно, эффективно, критично и безопасно во всех сферах жизни.

Ключевые слова: цифровая революция, телекоммуникация, виртуальный, синтез, инновационный, интенсификация.

Abstract: Competent use of digitalization tools in the educational process helps improve the quality of education. The demand for time to change the use of digital media in the educational process. Digital literacy is a person's willingness, ability and ability to use digital technologies confidently, effectively, critically and safely in all areas of life.

Keywords: digital revolution, telecommunications, virtual, synthesis, innovative, intensification.

«XXI ғасыр – цифрлық революция ғасыры» деп айтуға болады. Біз цифрландырудың жемісін – ақпараттық қолжетімділікті, цифрлық сервистер мен қызметтерді, әлеуметтік желілерді және әр түрлі қосымшаларды қазіргі таңда үздіксіз пайдаланамыз. Цифрландыру өндіріс пен қызмет көрсету саласына жылдам қарқынмен енуде, бұл кадр тапшылығын тудырады. Оқу, оқыту және қайта даярлау қабілеті қазіргі заманғы құзыреттерінің бірі болып табылады. Екіншіден, одан кем емес құзыреттілік – заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана білу. Жаңа заман талаптарын негізге ала отырып, мен өз жұмысымда дағдыларды дамыту басымдылық деп санаймын: заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, өз бетінше оқу; ақпаратты жүйелеу және құрылымдау; әрекет алгоритмдерін құрастыру; тәжірибеде қолдану.

Цифрлық білім беруді сандық білім беру ортасының мақсаттан нәтижеге көшу кезінде мұғалімдер мен оқушылардың өзара әрекетін ұйымдастыру процесі деп түсіну керек, оның негізгі құралдары цифрлық технологиялар, цифрлық құралдар және цифрлық іздер білім беру және кәсіптік қызмет нәтижелері ретінде сандық формат.

Цифрлық сауаттылық – бұл адамның өмірдің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді, тиімді, сыни және қауіпсіз қолдануға дайындығы және қабілеті. Цифрлық сауаттылық – ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, XXI ғасырдың ең маңызды білімі. Ал цифрландыру технологиялары дегеніміз – бұл бұрын соңды адамзат бастан кешпеген ғажайып әлемнің жаңа құралдары. Бүгінгі күні бұл технологиялар жасақталу үстінде. Цифрландыру тікелей бұрын қолжетімді болмаған цифрлық технологияның оқу құралдарымен тығыз байланысты. Цифрландыру үрдісі, мінсіз білім беру үдерісі мен сапасына әсер етеді. Мектептік білім беру процесіне енгізілген жаңа технологиялар мектеп оқушыларын қарапайым лекцияларға қарағанда әлдеқайда көп қызықтыра алады. Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, білім беру процесіне цифрландыру жүйесі өте қажет, бұл білім беру сапасын жақсарту, жаңа ақпараттық технологияларды дамыту, заманауи қағаз процестерін жеделдету, мекеменің атқарушылық және әкімшілік қызметкерлеріне қажет.

Цифрлық білім берудің төрт бағыты

Цифрлық мұғалім

Цифрлық білім беру ортасы

Қосымша цифрлық білім беру

Цифрлық ата – ана

Осыдан бірнеше жыл бұрын мұғалімдер интернет ресурстары мен компьютерлік программаларды өз мүмкіндіктеріне қарай меңгеріп отырды. Әлемдік жағдай тез өзгеруде: ақпараттық технологиялардың дамуы, коронавирустық инфекцияның таралуы, қашықтықтан оқуға көшу, осының барлығы цифрлық дағдылардың қажеттіліктен міндетті болып шығуына әкелді.

Қазақ мектептерін цифрландыруға қатысатын барлық ойшыларға: оқушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдеріне, білім беру жүйесінің әкімшіліктеріне ыңғайлы және тиімді құралдарды жасауды білдіреді. Сонымен қатар, оқу үдерісін цифрландыру, адамның адамдық қарым-қатынасының оңтайлы теңгерімі және виртуалды ортада нақты және цифрлық әлемді синтездеудің бір түрі болып табылатыны маңызды.

Қашықтықтан оқыту - бұл белгілі бір қашықтықта оқыту, яғни оқытушы мен оқушы бір-бірінен кеңістікпен алшақтатылған және оқу үрдісінің барлығы немесе оның басым бөлігін қазіргі ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды қолдану арқылы жүзеге асырады.

Қашықтықтан оқыту - ол оқу процесі кезінде осы замандық компьютерлерге және телекоммуникациялық технологияларға негізделіп дәстүрлі және инновациялық оқыту

әдістерді қолданып, сырттай және күндізгі білім түрлер қатарлы білікті білім алудың ең негізгі түрі.

Қашықтықтан оқыту технологиясы:

- Компьютер
- Ноутбук
- Планшет
- Ұялы телефон
- ActivInspire
- ActivStudio

Қашықтықтан оқытуға арналған платформалар:

- ❖ Online Mektep
- ❖ Class Room
- ❖ Teams
- ❖ Zoom
- ❖ Kundelik.kz
- ❖ Bilim Lend
- ❖ What's app

Қашықтықтан оқытуда оқу күнін жоспарлау:

- ✓ Мұғалім мен оқушы арасында қолайлы оқу тәртібінің болуы;
- ✓ Сабақ кестесі мен сабақ уақытының бекітілуі;
- ✓ Тапсырмаларды орындау уақытының бекітілуі;
- ✓ Тапсырмалардың уақытылы тексерілуі (1 сағат ішінде орындау, ертеңге дейін орындау, 1 апта немесе белгілі мерзімде орындау)

Әр мұғалім өз сабағын жоспарлағанда..

- 1) Әрбір оқушының білім алуы үшін қандай жағдайлары бар?
- 2) Мен өз оқушыларымды білемін бе?
- 3) Оқуға не кедергі келтіреді?
- 4) Олар қай кезде қызығушылықпен оқиды?
- 5) Олардың оқуына не көмектеседі?

Қашықтықтан оқытуға арналған тапсырмалар:

Форматтары – мәтін, видео, таныстырылым, ойын, вебинарлар, подкаст.

Түрлері – жаттығулар, кейістер, тестілер, жобалар, толық берілмеген тапсырмалар, сәйкестігін табу.

Оқушылармен бүгінгі таңда қашықтықтан оқыту бағдарында «Ел Арна» телеарнасы, Bilimland, Kundelik.kz, What's App, Zoom платформаларының көмегімен күнделікті сабағымызды байланыс орнатып отыруға болады. What's App, Zoom қосымшалары компьютер және ұялы телефонмен де кіруге қолайлы. BilimLand оқушыларға тапсырмаларды, бейнематериал, презентация, тест жұмысы, аудио-жазбалар түрінде оқытуды ұйымдастыру өте тиімді. Zoom платформасы сабақта оқушылармен жұптық, ұжымдық жұмыстар жасатуға өте қолайлы. Себебі, мұнда оқушылар арасындағы диалогтік оқыту іске асады және білмегендерін өзара талқылап, бір жағынан сабаққа деген ынтасы жоғарылай түседі, екінші жағынан оқушылар тақырыпты жетік меңгереді деп ойлаймын. Kundelik.kz сайтының көмегімен оқушылар ұсынылған тапсырмаларын жүктеп, қайта кері байланыс алуға таптырмас мүмкіндік алып отыр. Kundelik.kz мұғалім тарапынан сабаққа қатысу белсенділігін бағалаудағы ұтымды платформалардың бірі деп есептеймін.

Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен-күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Мектептің білім беру саласында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдерін іздестіру жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл жұмыстардың тиімділігі мен нәтижелілігі бірнеше оқу-

әдістемелік, психологиялық-педагогикалық мәселелердің шешімін ғылыми түрде негіздеуді талап етеді. Осы сұрақпен айналысатын ғалымдар оларды бірнеше бағыттарға бөліп отыр:

- Оқу үрдісіне ақпараттық технологияларды іске асырудың жүйелі ғылыми-әдістемелік жолын анықтау;
- Оқушылардың тәжірибелік іс-әрекетінде ақпараттық технологияларды пайдаланудың әдістемесін жасау;
- Мұғалімдердің ақпараттық технологияларды меңгеруі және оқу үрдісіне пайдалану бойынша кәсіби біліктіліктерін жетілдіру;
- Оқушыларды білім, білік, дағдыны меңгеру үшін ақпараттық технологияларды пайдалануға үйрету;
- Мектептің материалдық-техникалық базасын нығайту.

Цифрлық білім беру ресурстарының сабақты өткізудегі тиімділігі:

- Сабақ барысында дайындалған сандық объектілерді мультимедиялық проектор арқылы демонстрациялау;
- Зертханалық жұмыстарды орындауда электрондық микроскоп, интерактивті модельдерді пайдалану;
- Білімді тексеруде компьютерлік тестілерді қолдану;
- Сабақ үстіндегі оқушылардың жеке зерттеушілік және шығармашылық жұмыстары.

Цифрлық білім беру ресурстарының оқушылардың үй тапсырмасын орындаудағы тиімділігі:

- Үй тапсырмасын орындаудың және оған жауап берудің жаңа формасы арқылы оқушылардың пәнге деген қызығушылығы артады. Қабілеті төмен оқушылардың сабаққа қызығушылығы жоғарыласа, дарынды балалардың оқытудың зерттеушілік-ізденушілік деңгейі көтеріледі;

- Кез-келген уақытта оқушылар өздерінің білімдерін автоматты түрде тексере алады. Сонымен қатар, оқушы өз білімін автоматты түрде бақылау құрылғысы «жақсы», «өте жақсы» бағаларын қойса, қызығушылығы одан әрі жоғарылайды;

- Баяндама, ғылыми жоба, конференция, презентация дайындауда биологиялық объектілердің үлкен жинағы болып табылады. Оқушы сабаққа, сыныптан тыс жұмыстарға қажетті қызықты мәліметтер мен деректер жинақтай алады;

- Энциклопедиялық бағыттағы сұрақтарға жауап ала алады;

- Мультимедиялық анықтамалық – сөздіктер мен анықтауыш –атластарды пайдалану мүмкіншіліктері артады;

- Оқушының өз мүмкіндігі мен материалды меңгеру мен қабылдау ерекшелігін ескере отырып, жаңа білімді оқып үйренеді.

Оқу процесі барысында цифрлық білім ресурстарының көптеген түрлері қазірдің өзінде қолданылып отыр: анимациялар, интерактивті суреттер мен сызбалар. Келешекте интерактивті тапсырмаларды да кеңінен қолдануға болады. Сабақ кезінде жоғарыда айтылған мүмкіншіліктерді кеңінен пайдалану қажет. Цифрлық білім беру ресурстары табиғи объектілер мен көрнекі құралдарды толықтырып отырады. Бұл кезде мұғалімнің оқыту барысында белгілі бір жағдайда бейімдеуге, оқушылардың дайындық деңгейін ескеріп, оқушылардың жеке шығармашылық потенциалын ашуға мүмкіншіліктер берері сөзсіз.

Қорытынды. Электронды оқыту, яғни оқыту барысында цифрлық ресурстарды пайдалану жүйесі ең алдымен оқытушы мен оқушыға үлкен еркіндік береді. Бұл екеуінің де тұлғалық мүмкіндіктерін жүзеге асыруын қолайлы.

Сандық білім беру ресурстары мұғалімді алмастыра алмайды, бірақ мұғалімге қосымша материалдарды ұсынады. Яғни сабақ мазмұнын ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың жаңа мультимедиялы мүмкіндіктерімен толықтыруға, оқушылардың назарын аса маңызды оқу тақырыптарына аударуға, қажет болған жағдайда оқушылардың

назарын зерделенген көріністердің ерекшеліктеріне шоғырландыруға, оны көрнекі түрде көрсетуге мүмкіндік береді. Сабақтың мазмұнын қоғамда болып жатқан өзгерістермен, өмірлік тәжірибелермен, оқушының пәнге деген қызығушылықтарымен және тағы басқа құбылыстармен байланыстырудың қамтамасыз етуге де мүмкіндік береді.

Әрине, сандық оқыту барлық қиындықтардан құтқарады десек жалған айтармыз. Көп мәселе адамға келіп тіреледі. Адам тұлғасын өсіру одан да маңызды шаруа. Қысқасын айтқанда, цифрландырудың сиқырлы әлеміне ену жөніндегі Қазақстанның қазіргі ынта-жігері және ұмтылысы көптеген бағалаулар бойынша жаман емес. Дегенмен қол жеткенге қанағат қылудың ешбір реті жоқ. Керісінше, үдерісті одан әрі үдете түсу қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.* – Астана: 2010ж.
2. *Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.* – Нұрсұлтан: 2020ж.
3. *2017-2021 жылдарға арналған «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы.* – Астана: 2017ж.
4. *Интернет ресурстары: Yandex.kz, Google Chrome*

«Сольфеджио» пәнінде оқушылардың шығармашылығын дамытуда эстетикалық тәрбие беру

Г.Ж. Сейтова,
Ақпәтер ЖББОМ,
Казталов ауданы,
БҚО

Аннотация: Бұл мақалада «Сольфеджио» пәні бойынша оқушылардың шығармашылығын дамыту және эстетикалық тәрбие беру негіздері айқындалады. Сонымен қатар, қазіргі өсіп келе жатқан ұрпақтың шығармашылық қабілеттерін жетілдіру, өнерлі балаларды анықтау мақсатында әр түрлі дауысқа және ырғаққа арналған жаттығулар ұсынылады. Мұндай жаттығулар арқылы оқушылардың музыкаға деген қабілеттері дамытылады. Сонымен бірге, мақала музыка пәні мұғалімдеріне әдістемелік көмек ретінде пайдалануға арналған іс-тәжірибелер жинағын қамтиды.

В данной статье раскрываются основы эстетического воспитания и развития творческих способностей учащихся в рамках предмета «Сольфеджио». Кроме того, с целью развития творческого потенциала подрастающего поколения и выявления одарённых детей предлагаются различные упражнения, направленные на развитие голоса и чувства ритма. Такие упражнения способствуют развитию музыкальных способностей учащихся. Также статья содержит сборник практических материалов, предназначенных для методической поддержки учителей музыки.

This article reveals the fundamentals of aesthetic education and the development of students' creative abilities within the subject of "Solfeggio." Additionally, with the aim of fostering the creative potential of the younger generation and identifying gifted children, various exercises are proposed that focus on developing the voice and sense of rhythm. These exercises contribute to the enhancement of students' musical abilities. The article also contains a collection of practical materials intended to provide methodological support for music teachers.

Бүгінгі Қазақстан білім беру мекемелерінен елу елдің қатарына кіру жолындағы өр талабына тұғыр боларлықтай ұрпақ оқытып, тәрбиелеу ісін жаңа сапалық өзгерістер деңгейіне көтеруді мақсат етіп отыр.

Оқу барысында динамикалық белгілерге, интервал тақырыбына, мажор және минор саздарының ерекшелігін тыңдап айыруға, парақтан оқу әдістеріне, талдау жасауға тереңірек көңіл бөлуді қажет етеді. Әдістемелік ұсынымның соңында құрастырылған тесттер балалардың музыкалық сауатын тереңірек түсінулеріне және бүгінгі күн талабына сай олардың ой өрістерін оятып, арта түседі.

Музыканы есту қабілетін тәрбиелеу, әрі дамыту үшін оқытылатын пән бір немесе көп дауысты ән үзінділері мен дыбыс атауына құрылған арнайы музыкалық жаттығулар, есту қабілеті бойынша музыкалық талдаулар жасау, музыкалық диктант жазу сольфеджио жаттығулары топтамасын құрайды.

Музыка арқылы эстетикалық тәрбие берудің тікелей міндеті музыканың идеялық мазмұнымен анықталады. Тұлғаның мақсатқа бағытталған даму жүйесін құруды талап ететін эстетикалық тәрбие беру музыкасыз, оның адамға көп түрлі әсерін, оның қабылдануы мен тәрбиелік рөлін зерделеусіз мүмкін емес.

Музыка күші оның жан-жақты әсер ететіндігіне (ерік-жігерге, ақыл-ойға, ойлауға, логикалық сезім) байланысты.

Музыкалық шығарманы оқып, орындай отырып оқушы эстетикалық тұрғыдан өзінен-өзі дамиды және ол үшін мұғалім тарапынан арнаулы күш-жігер жұмсаудың қажеті жоқ деген пікір теориялық жағынан қате. Тәжірибенің көрсетуіне қарағанда, жан-жақты дамыған тұлғаны қалыптастыру үшін эстетикалық тәрбие беру мәселелеріне көңіл бөлуді қажет етеді.

Музыкалық материалды игеру үстінде оқушыларда гармония жөніндегі түсінікті, эстетикалық қабылдауды қалыптастыратын нақты педагогикалық тәсілдер қажет.

Мұғалімге жаңа технологияның ғылыми негізде меңгерту және терең білімді, ұлтжанды ұрпақ тәрбиелеу қажет. Білім берудің мақсаты, оның ұйымдастырушылық құрылымы, технологиялық жағынан жабдықталуы, оқыту әдістемесі қоғамның әлеуметтік сұранысынан туындайды. Бұған дейін білім беру үрдісінің негізгі бөліктері мақсат, мазмұнын, форма, әдіс, оқыту көрнекілігі болса, бүгінде жаңа технология бойынша оқып үйрену, меңгеру, өмірге ендіру, дамыту болып өзгерген.

Оқушылардың ән айтуын дұрыс үйрету үшін олардың дауыстарын жүйелі қалыптастырып, ән айту аппаратының дамуы, музыкалық аспапты ұстау, оны шеберлікпен меңгеру, педагогикалық, психологиялық дайындық, әдістемелік шеберлік, жаңа технологиялар енгізу қажет. Дауыс ерекшеліктерін дамытудың әдістері мынадай жағдайларды қамтиды:

1. Балалардың жас ерекшеліктеріне қарай дауыстарының мөлшеріне үнемі бағыт беріп отыру.
2. Әнді еркін, қиналмай айту, сонымен қатар әншілік өнердің ережелерін қатаң сақтау.
3. Жаймен, асықпай дем алу және оны біртіндеп шығару.
4. Көмейдің тұрақты қалпы, оның маңызды қасиеті.
5. Дауысты дыбыстарды дұрыс айту, дауыссыз дыбыстарды қысқа, нақты келтіру.
6. Музыкалық шығармаларды терең түсініп, өз мәнерінде айту.

Оқушылардың шығармашылық қабілетіне импровизация да жатады. Импровизация –

музыканы түрлендіре білу қабілеті.

Бұл тапсырмалар оқушының ой-өрісін ұштайды. Балалардың қиялдай білуінің мәні айрықша. Баланы музыка арқылы қиялдауға үйрете отырып, өмірге дайындаймыз. Бұл проблема ізденуге жағдай тудыру әдісі арқылы жүргізіледі. Ол төмендегі жолмен саналы түрде жүзеге асады:

1. Оқушы алдына мұғалімнің қойған нақты мақсаты;
2. Мұғалім мен оқушының мәселені шешудегі бірлескен әрекеті;
3. Толық, жан-жақты жасалған соңғы қорытынды;
4. Музыка пәнін түсініп қабылдау үшін бұл өнер саласының өзіндік ерекшелігін айқын аңғарып, табиғат құбылыстарын, өмір шындығын музыкалық дыбыстар қандай жолмен бейнелейтініне ой жүгірткен жөн.

Музыка өнерінің ерекшелігі сөз бен тіл жеткізіп айта алмайтын, адамның жан дүниесіндегі құбылыстарды, сезімді дыбыс арқылы беруге мүмкіндік тудыруында. Музыка таза эмоцияға әсер ете отырып, адамның қиялы мен көңіл-күйіне байланысты қабылданады.

Сольфеджио сабақтарының аса қажетті бөлігі шығармашылық жаттығулар болуы тиіс. Олар сабақтарға қызығушылықты туғызып, сабақтың әсерлілігін арттырады, оқушылардың шығармашылық ойын, қиялын, музыкалық жадын, ырғақты сезуін, бәрінен бұрын ішкі есітуін дамытып, тұтас алғанда, музыкалық ойлауының ұлғаюына ықпал етеді. Ішкі есітуге сүйену кез-келген музыкалық іс-әрекеттің негізгі болып табылады. Ол музыкалық мысалдарды орындағанда, хорда өлең айтқанда, сүйемдегенде, суырып салып айту процесінде дәл ойластырылған дыбыс ырғағын қамтамасыз етеді. Ноталық жазудағы нағыз музыкалық үнді есіте білу – әрбір орындаушыға тән болуы тиіс. Тәжірибеге сүйене отырып, музыка сабақтарын интегралдап өткізуге көп мүмкіншілік бар. Интергалды сабақты жүзеге асыру арқылы білім мазмұнын, құрылымын меңгерудің әдіс-тәсілдерін, құралдарын қажетті синтездеуге, оқушыға шамадан тыс күш түспеуіне мүмкіндік береді. Білімдерінің өміршеңдігіне, қажеттігіне көзі жетіп, білімге деген ынтасы, ықыласы артады, шығармашыл бастамасы оянады. Оқытудың жаңа технологиясы педагогикалық процесті ізгілендіру, оқу тәрбие жұмысы оқушының жеке басын дамытуға бағытталады. Білімнің басқарушылық негізгі орны қызмет тәсілдерімен, соның ішінде шығармашылықпен алмастыруды қажет етеді. Әр оқушы бойында меңгерген білім көлемін өмірде пайдалана білу бейімділігін тәрбиелеу ұстаздың басты мақсаты болып табылады. Міне, осылай жүйелі түрде жүргізілген жұмыстар оқушылардың құстың үнін, судың сыңғырын, жапырақтың сыбдырын, табиғатты немқұрайлы қабылдамай, әсемдік әлемнің бір бөлшегі ретінде түсініп, сапалы түрде санасына сіңіріп, музыкалық эстетикалық талғамының өсуіне ықпалын тигізіп отырады. Сонда ғана сольфеджио сабағының жұмыстарының маңызы арта түспек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Музыка әлемінде» журналы, №3 (15), 2006 жыл, ИП «Мария» баспаханасы, 17-19 бет.
2. «Музыка әлемінде» журналы, №1 (49), 2012 жыл, ИП «Жуматаев» баспаханасы, 6-8 бет.
3. «Музыка әлемінде» журналы, №2-3 (51), 2012 жыл, ИП «Жуматаев» баспаханасы, 27-28 бет.

Синель сымы — бала қиялын қанаттандыратын шығармашылық әлем

А.Н. Шатанова,
көркем еңбек пәнінің мұғалімі,
№42»Ақ ниет»гимназиясы,
Орал қаласы, БҚО

Аннотация : Бұл мақалада балалардың шығармашылық қабілетін дамытуда синель сымы материалының мүмкіндіктері қарастырылады. Баланың қиялын, эстетикалық танымын, қол икемділігі мен коммуникативтік дағдыларын дамытудағы синель сымының орны мен маңызы сарпаталады. Қолөнердің бұл түрі арқылы бала тұлғасының жан-жақты дамуына жағдай жасау жолдары сипатталады.

В данной статье рассматриваются возможности использования синельной проволоки в развитии творческих способностей детей. Анализируется роль и значение этого материала в формировании воображения, эстетического восприятия, мелкой моторики и коммуникативных навыков ребенка. Описываются пути создания условий для всестороннего развития личности ребенка через данный вид рукоделия.

This article explores the potential of chenille wire in fostering children's creative abilities. It examines the role and significance of this material in developing a child's imagination, aesthetic perception, fine motor skills, and communication abilities. The article describes methods for facilitating the holistic development of a child's personality through this form of handicraft.

Кіріспе

Бүгінгі жаһандану дәуірінде жеке тұлғаны жан-жақты дамыту – білім беру жүйесінің басты бағыты. Қазіргі заманғы білім беру жүйесінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту – басты міндеттердің бірі. Көркем еңбек пәні арқылы оқушылардың эстетикалық талғамын, қолөнерге деген қызығушылығын арттырып, жеке тұлғалық дамуына ықпал ету – мұғалімнің негізгі міндеттерінің бірі болып саналады. Көркем еңбек пәні оқушыға тек қана техникалық дағдыны меңгертіп қана қоймай, ұлттық құндылықтар мен мәдениетті бойына сіңіреді және эстетикалық талғамдарын арттырып көркемдік көзқарастарын қалыптастырады. Әсіресе, қолөнермен айналысу – баланың ішкі жан дүниесін ашудың, қиялын ұштаудың, еңбекке деген сүйіспеншілігін арттырудың таптырмас құралы.

Бүгінгі жаһандану дәуірінде жеке тұлғаны жан-жақты дамыту – білім беру жүйесінің басты бағыты. Қазіргі заманғы білім беру жүйесінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, оларды еңбекке баулу және өмірге икемді тұлға ретінде тәрбиелеу – маңызды міндеттердің бірі. Бұл бағытта көркем еңбек пәнінің орны ерекше. Себебі, бұл пән оқушыны тек қол еңбегіне үйретіп қана қоймай, оның эстетикалық талғамын, шығармашылық ойлауын, қиялын дамытады. Қолөнер – ғасырлар бойы қалыптасқан ұлттық мәдениеттің көрінісі ретінде оқушының жан-дүниесін байытып, ұлттық құндылықтарды бағалауға, еңбекке құрметпен қарауға баулиды. Қолөнермен айналысу барысында оқушы өзінің ішкі дүниесін шығармашылық арқылы көрсетеді. Бұл – тек үйрету емес, тәрбиелеудің ең тиімді жолы. Осы орайда көркем еңбек пәні мұғалімінің рөлі ерекше. Мұғалім – тек техникалық дағдыны үйретуші емес, сонымен қатар баланың бойындағы шығармашылық қабілетті ашушы, қиялын ұштаушы, еңбекке қызығушылықты арттырушы тұлға. Оқушылардың даралығын ескере отырып, әр балаға жеке бағытта жұмыс жүргізу, олардың ынтасын ояту – мұғалімнің шеберлігі мен кәсіби біліктілігіне байланысты.

Жұмыс жасау барысында мұғалім оқушыны тек қолөнер бұйымдарын жасауға үйретіп қана қоймай, олардың шығармашылықпен жұмыс істеуіне, ізденуіне, өз ойын көркем түрде жеткізуіне мүмкіндік береді. Қолөнер арқылы бала тек шеберлікке емес, сонымен бірге жауапкершілікке, ұқыптылыққа, табандылыққа тәрбиеленеді.

Осындай маңызды пәннің аясында, заманауи оқу үдерісінде қолданылатын түрлі материалдар мен

құралдардың бірі ретінде синель сымын – шығармашылықты дамытудың тиімді құралы ретінде кеңінен қолданысқа енгізуге болады

Синель сымымен жұмыс істеу – баланың ой-өрісін кеңейтуге, эстетикалық талғамын дамытуға бағытталған тиімді құрал. Синель сымының шығу тарихы тереңде жатыр. Оның түп тамыры XX ғасырдың басындағы Еуропа елдеріне – әсіресе Франция мен Германияға – барып тіреледі. Француз тіліндегі “chenille” сөзі — “жүн құрты” деген мағына береді. Бұл атау сымның беті үлпілдек, жібек немесе нейлон талшықтарымен қапталғанына байланысты берілген. Алғашында синель сымы киім-кешек, әскери шен белгілері мен сәндік аксессуарлар тігу үшін қолданылған. Кейіннен бұл материал балалар ойыншығы мен түрлі декоративті бұйымдар жасауға кеңінен енгізілді.

Уақыт өте келе синель сымы колөнердің маңызды элементіне айналды. Оның жұмсақ әрі иілгіш құрылымы шығармашылықты еркін жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Түрлі түстегі, көлемдегі, текстурадағы сымдар баланың елестету, көру, сезіну қабілетін дамытуға ерекше әсер етеді. Осы ерекшелігі арқылы синель сымы көркем еңбек сабақтарында балалар шығармашылығын дамытуда, олардың ой-қиялын іске асыруда таптырмас материалға айналды. Жұмсақ әрі икемді бұл материал баланың ішкі дүниесін сыртқа шығаруға, қиялын шексіз өрбітуге, ойлау және қол икемділігін дамытуға үлкен мүмкіндік береді. Кейін бұл материал түрлі елдерде колөнерге, декорға, гүл жасауға және балалар шығармашылығына енгізіле бастады. XX ғасырдың соңында синель сымы мектеп бағдарламаларындағы көркем еңбек және технология сабақтарында қолданылатын танымал материалға айналды.

Синель сымының педагогикалық мүмкіндіктері

Синель сымы — жіңішке сымның үсті жұмсақ түкті материалмен қапталған, оңай майысатын әрі қауіпсіз колөнер құралы. Балалар бұл сымды қолданып, түрлі пішіндер мен бейнелер жасап, өз ойындағы идеяларын нақты затқа айналдыра алады. Мұндай іс-әрекет барысында бала:

- майда моторикасын дамытады;
- кеңістіктік ойлауы жетіледі;
- түсті ажырату мен үйлестіру қабілетін меңгереді;
- эстетикалық талғамы қалыптасады;
- шығармашылық еркіндікке ие болады.

Қиял мен сенімділіктің бастауы

Синель сымымен жасалатын әр бұйым — баланың ішкі дүниесінің көрінісі. Ол балаға өзіндік ой-пікірін білдіруге мүмкіндік береді. Қарапайым ғана сымды гүлге, көбелекке немесе ертегі кейіпкеріне айналдыру арқылы бала өз әлемін бейнелейді. Мұндай жетістіктер арқылы балада өзіне деген сенім қалыптасады. Шығармашылық жұмысты бағалаған мұғалім мен ата-ананың жылы пікірі — баланың ішкі мотивациясын арттырады.

Коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды дамыту

Синель сымымен жұмыс жасау тек жеке орындауға ғана емес, топтық іс-шараларға да өте қолайлы. Бірлесе отырып бұйым жасау кезінде балалар бір-бірімен пікір алмасып, идея ұсынып, өз ойларын дәлелдеуді үйренеді. Бұл олардың коммуникативтік мәдениетін, жауапкершілік пен ұйымшылдық қасиеттерін дамытады.

Синель сымының қазіргі шығармашылықта қолданылуы

Бүгінгі таңда синель сымы әртүрлі бағыттағы колөнер бұйымдарын жасау үшін кеңінен қолданылады. Атап айтқанда:

- гүлдер мен композициялар жасау;
- жануарлар, ойыншықтар бейнелеу;
- мерекелік эшекейлер (жаңа жылдық безендіру лементтері);
- интерьерге арналған креативті бұйымдар;
- тақырыптық сувенирлер жасау.

Бұл материалдың басты артықшылығы – қауіпсіздігі, икемділігі және түрлі жастағы балаларға қолайлы болуы. Жұмыс барысында бала өз идеясын шектеусіз жүзеге асыра алады. Бұл – оның өзіндік “шығармашылық әлемін” құруына мүмкіндік береді.

Көркем еңбек сабақтарындағы маңызы мен қажеттілігі

Синель сымын көркем еңбек сабағына енгізу – оқушыларды ұлттық және заманауи колөнердің негіздерімен таныстырып қана қоймай, олардың көркемдік қабілеттерін дамытудың тамаша құралы. Сабақта синель сымын пайдалана отырып:

- эстетикалық қабылдау мен түстер үйлесімділігіне баулу;

- нақты өлшем, симметрия, пропорция ұғымдарын меңгеру;
- жоспарлау, идеяны сызба түрінде көрсете білу;
- дайын өнімге жауапкершілікпен қарау сияқты біліктер қалыптасады.

Сабақ барысында мұғалім оқушыға бағыт-бағдар беріп, оның еркін ойлауына мүмкіндік жасауы тиіс. Жасалу жолдарының көптүрлілігі – шығармашылық еркіндікті арттырады.

Шығармашылық әлеуетті ашудағы рөлі

Синель сымымен жұмыс – тек қолөнермен шектелмейді. Бұл – психологиялық, педагогикалық тұрғыдан баланың танымдық қызығушылығын арттырып, шығармашылық әлеуетін кеңейтетін құрал. Баланың жасаған әр туындысы – оның ішкі дүниесінің көрінісі. Мысалы, гвоздика гүлін жасау арқылы оқушы гүлдің құрылысы, құрылымы жайлы түсінік алады. Сонымен қатар, осы гүлі арқылы тарихи тақырыптармен де байланыс орната алады (мысалы, Жеңіс күніне арналған бұйымдар жасау). Осындай сабақтар баланың көркемдік ойлауын дамытып қана қоймай, ұлттық құндылықтарды сіңіруге де жол ашады.

Синель сымымен жұмыс жасаудың тағы бір тиімді жағы – ол түрлі пән аралық байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Мысалы, биология пәнінен гүлдердің құрылымы туралы алған білімдерін көркем еңбек сабағында қолдана алады. Немесе математикада алған өлшеу, симметрия түсініктерін де шығармашылық жұмыс барысында пайдалану арқылы оқушы білімін нақты өмірде қолдануға үйренеді. Осы мақалада ұсынылған жұмыс бағыттары мен әдіс-тәсілдер қазіргі заманғы көркем еңбек сабағын тиімді ұйымдастыруда көмекші құрал бола алады. Педагог оқушының ішкі шығармашылық әлеуетін дамыта отырып, оның болашақта өзіне сенімді, еңбекқор, ойлауға қабілетті тұлға болып қалыптасуына ықпал етеді. Синель сымымен жұмыс жасау – тек қолөнер емес, ол – баланың қиялын, эстетикалық талғамын, шығармашылық ойлауын, жан дүниесін байытатын өнер. Бұл материал арқылы бала сұлулықты жасаушыға айналып, еңбектің қадірін түсінеді, өз ісіне жауапкершілікпен қарауды үйренеді. Сондықтан да синель сымымен жұмыс – заманауи білім берудің маңызды бір бөлігі болып қала бермек.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, синель сымымен жұмыс жасау – оқушының шығармашылық ойлау қабілетін, қол моторикасын, эстетикалық талғамын дамытуға бағытталған бірегей тәсіл. Бұл – тек сабақ барысында қолданылатын материал емес, ол – бала жанының тереңінде жатқан қиялын, көркемдік сезімін, еңбекке деген сүйіспеншілігін оятатын құрал. Осы мақалада ұсынылған бағыттар мен тәсілдер әр мұғалімге көркем еңбек сабақтарын мазмұнды, әсерлі, әрі нәтижелі етіп ұйымдастыруда көмектесері сөзсіз. Синель сымы – болашақ шеберлердің қолына сенім мен шабыт сыйлайтын, шығармашылық әлемнің кілті бола алады. Синель сымы — тек қолөнер құралы емес, ол бала дамуына жол ашатын, шығармашылықты серік ететін тәрбие құралы. Оның көмегімен бала әлемді өз көзімен танып, оны өзгертуді үйренеді. Мұндай қарапайым әрі қолжетімді материалдың астарында терең педагогикалық мағына жатыр. Сондықтан синель сымын балабақшада, мектепте және үй жағдайында жүйелі қолдану – шығармашыл, еркін ойлайтын тұлға тәрбиелеудің бірегей жолы.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Жанпейсова М.М. Баланың шығармашылық қабілетін дамыту жолдары. – Алматы: Рауан, 2019.
2. Сатыбалдиева Л.Ә. Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту: әдістемелік құрал. – Астана: Фолиант, 2020.
3. Мырзағалиева А.Б. Балабақшадағы бейнелеу өнері арқылы шығармашылықты дамыту. – «Білім» журналы, №5, 2021.
4. Нұртаева Ж. Қолөнер арқылы тұлға қалыптастыру. – «Ұстаз» журналы, №3, 2022.

Ұлы Жеңістің 80 жылдығына орай «Ұлы Жеңіс құндылығы» ғылыми-әдістемелік конференциясы 25.04.2025ж

«Как поддержать мотивацию учащихся начальной школы в процессе обучения»

Шотанова А.А.,
Жумашева З.Б.,
Есенгалиева А.А.,
ОШ №9,
г.Уральск, ЗКО

Аннотация: Статья посвящена исследованию методов поддержания мотивации учащихся начальной школы в процессе обучения. Рассматриваются теоретические аспекты мотивации, включая различие между внутренней и внешней мотивацией, а также практические способы стимулирования учебной активности детей. Основное внимание уделено использованию игровых технологий, проектной деятельности, позитивной обратной связи и индивидуального подхода как эффективных средств поддержания мотивации. На основе анализа практических примеров предложены рекомендации для педагогов, направленные на создание условий, способствующих развитию у детей интереса к обучению и уверенности в своих силах. Ожидаемый результат — повышение учебной активности и успешности учащихся через вовлеченность в учебный процесс и формирование позитивной образовательной среды.

Ключевые слова: мотивация учащихся, начальная школа, внутренняя мотивация, игровые методики, позитивное подкрепление, проектная деятельность.

Мотивация учащихся является важнейшим фактором, определяющим успешность образовательного процесса. Особенно это актуально для детей младшего школьного возраста, когда формируются основы учебной деятельности, а также первые устойчивые привычки и отношения к учебе. Поддержка и развитие мотивации на этом этапе обучения являются залогом успешной адаптации ребёнка к школьной жизни и успешного освоения учебных программ. Однако для многих учащихся школа может стать источником стресса, а не радости, что, в свою очередь, снижает их учебную мотивацию. Важно исследовать и применять стратегии, которые помогут поддерживать и развивать мотивацию детей в процессе обучения, чтобы учащиеся чувствовали радость от процесса обучения, а не только стремились к внешним результатам, таким как хорошие оценки.

Мотивация учащихся в школе делится на два типа: «внешняя» и «внутренняя».

1. «Внешняя мотивация» — это стимулы, которые исходят от внешней среды, такие как награды (оценки, похвала, призы) или наказания. Внешняя мотивация может быть

эффективной в краткосрочной перспективе, однако она не всегда ведет к устойчивому желанию учиться.

2. «Внутренняя мотивация» — это стремление к обучению, основанное на личных интересах и увлечениях учащегося. Внешние факторы, как правило, менее эффективны в долгосрочной перспективе по сравнению с внутренними.

Для поддержания мотивации у младших школьников, необходимо учитывать несколько ключевых факторов комплексного подхода, который включает в себя создание позитивной образовательной среды, использование игровых методов, развитие креативности и самостоятельности, а также поощрение интереса к учебе через увлекательные и познавательные задания.

«Интересность и разнообразие учебного материала». Детям интереснее учиться, когда задания и темы разнообразны, содержат элементы игры, творческих заданий или практических упражнений. Включение в учебный процесс различных форм деятельности — таких как работа в группе, проекты, исследования позволяют пробудить у детей интерес и любознательность.

«Поддержка учителя». Роль учителя в поддержке мотивации учащихся сложно переоценить. Важно, чтобы учитель был внимателен к эмоциональному состоянию детей, поощрял их успехи, но также учил справляться с неудачами. Позитивная атмосфера на уроках способствует развитию уверенности учащихся в собственных силах и повышает их мотивацию.

«Чувство успеха и достижений». Дети должны ощущать, что их усилия приводят к результатам. Это важно как для формирования внутренней мотивации, так и для укрепления уверенности в себе. Систематическая похвала за достижения, а также конструктивная поддержка в моменты неудач помогает учащимся сохранять интерес к учебе.

«Родительская поддержка и вовлеченность». Мотивация учащихся на начальной стадии сильно зависит от того, как активно родители участвуют в учебном процессе. Важно, чтобы родители не только помогали своим детям с домашними заданиями, но и поддерживали их эмоционально, показывая, что учёба — это важная и интересная часть жизни.

«Учитывание индивидуальных особенностей учеников». Каждый ребёнок уникален, и его потребности в обучении могут сильно различаться. Учитывание индивидуальных интересов, темпа усвоения материала и различных стилей обучения позволяет создать более мотивирующую образовательную среду.

К методам поддержки мотивации в учебном процессе обучающихся начальных классов можно отнести следующие:

Метод 1: «Использование игровых технологий»

Игровая деятельность является одним из самых эффективных способов повышения мотивации младших школьников. Игры, как правило, вызывают у детей интерес и стимулируют их к активному участию в процессе обучения.

Пример: На уроках математики можно использовать игру "Математический квест", где ученики делятся на группы и, решая задачи, проходят различные уровни. Каждый правильный ответ дает возможность перейти к следующей стадии игры, в то время как ошибки могут быть исправлены через объяснение и дополнительные задания. Это позволяет детям проявлять командный дух, а также стимулирует их к преодолению трудностей, не воспринимая ошибки как неудачи.

«Ожидаемый результат»: дети будут проявлять большее усердие в решении задач, поскольку игровой процесс создает позитивную атмосферу и стимулирует командную работу. Это повышает уровень их вовлеченности в процесс обучения.

Метод 2: «Развитие самостоятельности через проектную деятельность»

Проектная деятельность дает учащимся возможность проявить инициативу,

креативность и осознанно подходить к решению учебных задач. Важно, чтобы проекты были увлекательными и близкими детям, что поможет повысить их внутреннюю мотивацию.

Пример: В рамках урока окружающего мира можно предложить детям создать проект о животных их родного края. Для этого они могут использовать книги, Интернет, а также рисовать иллюстрации. Важно, чтобы проект был результатом их самостоятельной работы, а учитель выполнял роль наставника, направляя учащихся и поддерживая их в процессе.

«Ожидаемый результат»: учащиеся проявляют больший интерес к учебе, поскольку проект позволяет им работать над реальными задачами и видеть результаты своего труда. Это способствует развитию чувства ответственности и уверенности в своих силах.

Метод 3: «Похвала и позитивная обратная связь»

Для поддержания мотивации важно давать своевременную похвалу и позитивную обратную связь. Однако похвала должна быть конструктивной, направленной на усилия ребенка, а не только на результат.

Пример: Учитель может похвалить ученика за то, как он подошел к решению задачи, объяснив, что именно в его способе решения было полезным и интересным. Это помогает детям осознать, что важно не только достичь цели, но и понимать процесс ее достижения.

«Ожидаемый результат»: учащиеся будут стремиться продолжать усилия, понимая, что важны не только достижения, но и их развитие в процессе обучения. Позитивная обратная связь укрепляет уверенность в собственных силах и мотивирует на дальнейшие успехи.

Метод 4: «Индивидуальный подход»

Каждый ребенок уникален, и для поддержания мотивации важно учитывать его индивидуальные потребности, интересы и возможности. Для этого учителя могут использовать дифференцированный подход, предлагая задания разной сложности в зависимости от уровня подготовки.

Пример: для детей с разными уровнями знаний по математике учитель может предложить разные варианты упражнений: одни — с базовым уровнем сложности для детей, которые только начинают осваивать материал, и другие — более сложные, для детей, которые уже освоили основные принципы. Это позволит каждому ребенку почувствовать себя успешным.

«Ожидаемый результат»: дифференцированный подход способствует тому, чтобы каждый ученик чувствовал себя комфортно в процессе обучения и не терял мотивацию, сталкиваясь с трудностями.

Рекомендации

1. «Использовать игровые методики» в образовательном процессе, чтобы повысить вовлеченность учащихся. Игры развивают интерес к учебе, помогают воспринимать обучение как увлекательный процесс.
2. «Развивать проектную деятельность». Позволяйте детям выбирать темы для проектов, которые им интересны, а также поддерживайте их в процессе поиска и работы над проектом. Это повысит уровень их внутренней мотивации.
3. «Своевременно предоставлять позитивную обратную связь». Признание усилий и достижений ребенка важно для укрепления его уверенности и стремления к новым успехам.
4. «Применять дифференцированный подход». Учитывайте индивидуальные особенности учеников, предлагая задания, соответствующие их уровню знаний и интересам.
5. «Формировать атмосферу поддержки и принятия». Важно, чтобы дети чувствовали себя комфортно и уверенно в школьной среде, зная, что их усилия оцениваются не только по результату, но и по процессу.

Поддержание мотивации учащихся начальной школы — это не одnorазовый процесс, а система мер, включающая разнообразные методы и подходы. Это важная задача, которая требует комплексного подхода и учёта множества факторов. Включение в образовательный процесс интересных и разнообразных методов обучения, внимание к

эмоциональному состоянию учеников, а также поддержка их усилий помогают не только развивать у детей внутреннюю мотивацию, но и делают процесс обучения более увлекательным и продуктивным. В конечном итоге успех в обучении на этом этапе во многом зависит от того, насколько эффективно будут поддерживаться и развиваться мотивационные механизмы у каждого ученика.

Список использованной литературы:

1. Беляева И. В. «Психология мотивации и эмоций в образовательном процессе» / И. В. Беляева. — М.: Издательство "Педагогика", 2019. — 256 с.
2. Бенашвили М. Г. «Мотивация и личность в учебном процессе» / М. Г. Бенашвили. — СПб.: Речь, 2021. — 192 с.
3. Дьяченко Т. Н. «Психология младшего школьника и методы мотивации в обучении» / Т. Н. Дьяченко. — М.: Издательство "Просвещение", 2018. - 304 с.
4. Левченко С. А. «Игровые технологии в начальной школе» / С. А. Левченко. — М.: Академия, 2020. — 180 с.
5. Соколова Е. В. «Проектная деятельность как средство мотивации учащихся начальной школы» / Е. В. Соколова. — М.: ТЦ "Сфера", 2017. - 150 с.
6. Вагина И. А. «Развитие учебной мотивации младших школьников» / И. А. Вагина. — М.: Издательский дом "Высшая школа", 2020. — 220 с.
7. Ковалева А. С. «Индивидуальные особенности мотивации у детей младшего школьного возраста» / А. С. Ковалева. — М.: Наука, 2019. — 168 с.
8. Розина Н. А. «Мотивация учения у младших школьников: теория и практика» / Н. А. Розина. — М.: Издательство "Просвещение", 2021. — 256 с.
9. Воронина Т. А. «Теория и практика применения игровых технологий в обучении» / Т. А. Воронина. — СПб.: Питер, 2022. — 184 с.
10. Маслова И. В. «Мотивация и эмоциональное развитие ребенка в образовательном процессе» / И. В. Маслова. — М.: Издательство "Гуманистика", 2020. — 202 с.

Мұғалім шеберханасы / Лаборатория учителя

Внутриутробное развитие. Первые стадии зародышевого развития

А.Е. Абдрахманов,
биология пәні мұғалімі
№31 ЖОББМ,
Орал қаласы,
БҚО

Аннотация: Оқушылардың құрсақтағы ұрықтың дамуының негізгі кезеңдері туралы тұтас түсінігін қалыптастыруға бағытталды. Сабақ барысында заманауи білім беру технологиялары мен интерактивті оқыту әдістері сәтті қолданылды. Оқушылардың қызығушылығын арттыру мақсатында оқу материалын көрнекі түрде ұсынуға және білімді меңгеру

деңгейін жедел тексеруге мүмкіндік беретін онлайн-платформалар қолданылды.

Урок биологии по теме «Внутриутробное развитие. Первые стадии зародышевого развития» был направлен на формирование у учащихся целостного представления о ключевых этапах развития плода. В рамках занятия были успешно интегрированы современные образовательные технологии и интерактивные методы обучения. Для повышения вовлечённости использовались онлайн-платформы, обеспечивающие наглядность изучаемого материала и позволяющие оперативно оценивать усвоение знаний.

The biology lesson on the topic «Human Prenatal Development. The early stages of embryonic development» was aimed at forming a comprehensive understanding among students of the key stages of fetal development. During the lesson, modern educational technologies and interactive teaching methods were successfully integrated. Group work contributed to the development of collaboration skills, critical thinking, and a sense of responsibility when completing collective tasks.

Раздел:	9.4В Рост и развитие	
ФИО педагога	Абдрахманов А.Е.	
Дата:	17.04.2025	
Класс: 9Б	Количество присутствующих: 19	Количество отсутствующих: 3
Тема урока	Внутриутробное развитие. Первые стадии зародышевого развития.	
Цели обучения в соответствии с учебной программой	9.2.3.1 - объяснять роль плаценты в развитии эмбриона	
Цели урока	- описывает стадии эмбрионального развития - объясняет роль плаценты в развитии эмбриона;	

Ход урока

Этап урока/ Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивани е	Ресурсы
Начало урока 5 мин	Организационный момент Разделение на группы с помощью онлайн платформы https://randomus.ru/split Просмотр видеоролика https://www.youtube.com/watch?v=yCkNwhItt-Q Актуализация знаний Форма: эвристическая беседа 1) Процесс происходящий в результате слияния гамет ? 2) Где происходит оплодотворение ? 3) Что образуется в результате оплодотворения ? 4) Как называется период жизни	Учащиеся просматривают видеоролик, дают комментарии, выходят к названию темы и целям урока.	Устная похвала	Компьютер Презентация https://www.youtube.com/watch?v=yCkNwhItt-Q

	организма после процесса оплодотворения ? <u>Определение темы и целей урока</u>			
Середина урока 30 мин	Изучение нового материала 1) <i>Формат: "Каждая группа — эксперт по своей стадии"</i> <i>Разделение на 4 групп:</i> Каждая группа получает одну из стадий (или аспект развития) и изучает её подробнее. Группа Тема для изучения 1 группа Бластула 2 группа Гастроула 3 группа Нейрула 4 группа Формирование и функции плаценты Дескриптор: - описывают что происходит на этом этапе-1б - называют особенности своего этапа-1б - объясняет важность и роль своего этапа для развития будущего организма-1б Конструктивная обратная связь от учителя 2)Онлайн викторина https://quizizz.com/join?gc=876607 Дескриптор: -отмечают правильные ответы-0,5 б. 3)Правда/ложь 1. Оплодотворение происходит в матке. 2. Зигота — это клетка, образующаяся после оплодотворения. 3. Плацента начинает формироваться сразу после оплодотворения. 4. На стадии гастролы закладываются все основные органы. 5. Бластула — это многоклеточная	Прочитать информацию по своей теме (по учебнику, карточке или презентации). Нарисовать простую схему или сделать мини-плакат. Подготовить краткое устное выступление (2–3 мин):	3 балла	Учебник, карточки, презентация, листы А3, маркеры
		Выполняют задания викторины	4 балла	
			2 балла	

	структура с полостью внутри. Дескриптор: Отмечают верные утверждения-1 б. Отмечают неверные утверждения-1 б.			
Конец урока 5 мин	Закрепление изученного материала Составьте синквейн «Оплодотворение» Дескриптор: - составляет синквейн «Оплодотворение» - 1 балл	Выполняют синквейн	1 балл	тетрадь
Рефлексия 5 мин	https://padlet.com/amanabdr/padlet-akrytpwla3xlv82 Домашнее задание пар-ф 50, синтез 1,2.	оценка учебной деятельности		Padlet.com

Использованная литература:

1. Н. Асанов., А. Соловьева. Биология., 2019
2. Б. П. Токин., Общая эмбриология., 1987
3. Д. А. Соловков., Справочник по биологии, 2014
4. <https://foxford.ru/wiki/biologiya/razmnozhenie-i-razvitie-cheloveka>

Уақыттың адам өміріндегі маңызы

А. М. Бисен,
бастауыш сынып мұғалімі,
С.Жақсығұлов атындағы ЖББОМ
Тасқала ауданы,
БҚО

Аннотация: Бұл ҚМЖ 1-сынып оқушыларына арналған «Жаратылыстану» пәніндегі «Уақыттың адам өміріндегі маңызы» тақырыбында құрылған. Сабақ құрылымы оқушылардың уақыт ұғымын түсінуіне, уақытты бағалау мен тиімді пайдалану дағдыларын қалыптастыруға бағытталған. Тапсырмалар оқушылардың ойлау қабілетін, зейінін, логикалық байланыс дамытуға бағытталған.

Этот краткосрочный план урока предназначен для учеников 1 класса по предмету «Познание мира» на тему «Значение времени в жизни человека». Структура урока направлена на формирование у учащихся понимания понятия времени, навыков оценки и эффективного использования времени. Задания способствуют развитию мышления, внимания и логических связей у учащихся.

This Short-Term Lesson Plan (STLP) is designed for 1st-grade students for the subject "Natural Science" under the topic "The Importance of Time in Human Life."

The lesson structure is aimed at helping students understand the concept of time, develop skills in valuing and using time effectively. The tasks are designed to develop students' thinking abilities, attention and logical connections.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:		1.4.3.1 уақыттың маңыздылығын түсіндіру;		
Сабақтың мақсаты		✓ Уақыттың адам өміріндегі маңызы қандай екенін түсінеді ✓ Уақыт өлшем бірліктерімен танысады.		
Құндылықтар АҚПАҢ– ЖАСАМПАЗДЫҚ ЖӘНЕ ЖАҢАШЫЛДЫҚ АЙЫ		Сабақ құндылығы: ЖАСАМПАЗДЫҚ ЖӘНЕ ЖАҢАШЫЛДЫҚ Апта дәйек сөзі: «Жасампаздық – бәрімізге өнеге»		
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы 3 минут	 Оқушылармен амандасу. Сабаққа дайындықтарын тексеру. Психологиялық ахуал қалыптастыру «Біз қандаймыз?» -Көңіл күйіміз қалай? -Жаңа сабаққа сәттілік!	Өлең жолдарын қайталап, сұрақтарға жауап береді.	Керемет!	презентация

Өткенді пысықтау 5 минут Сабақтың ортасы 30 минут	Өткенді пысықтау -Ғарыш әлемінде қанша ғаламшар бар? -Қай ғаламшарда тіршілік көзі бар? -Жұлдыздар мен ғаламшарлар орналасқан әлем? -«Глобус» сөзі қандай мағынаны білдіреді? - Күнге жақын орналасқан ғаламшар? -Сақинасы бар ғаламшар қалай аталады? -Балалар тақтадағы суреттерге назар аударайықшы? -Қандай суреттерді көріп тұрмыз? -Бүгінгі сабағымыздың тақырыбы қандай болады деп ойлайсыңдар? Жаңа тақырып Уақыт дегенді қалай түсінесің? Уақытты анықтауға бола ма? -Уақыт – шектеулі ресурс Уақыттың шектеулі екенін түсіну өте маңызды. Күн сайын тек 24 сағат бар, бірақ адамның қолынан көп нәрсені жасауға болады, егер ол уақытты дұрыс жоспарлап, тиімді пайдалансақ. Уақытты үнемді пайдаланған сайын адам мақсаттарына тезірек жетеді. «Кел, ойланайық» 2-тапсырма. Айналамыздағы кез келген дене өзгереді. Мысалы, бүгін гүлдің тұқымын отырғызсақ, бірнеше күннен кейін оның сабағы өсіп шығады. Тағы бірнеше күн өткен соң гүлдейді. Осы аралықта біраз уақыт өтеді. 3-тапсырма Төмендегі жауарлар қалай қозғалады? Бір жерден екінші жерге алдымен қай жануар жетеді? Қай жануар уақытты үнемдеді? 4-тапсырма Мектепке, жұмысқа, пойызға, ұшаққа кешігуге	Өткен тақырыпқа байланысты жұлдызшаларға жазылған сұрақтарға жауап береді. Сұрақтарға жауап беріп, жаңа тақырыпты өздері табады. Уақыт туралы айтып, мысалдар келтіреді. Суретке қарап, сұрақтарға жауап береді? Мұғалімнің айтқанын тыңдап, бейнероликке назар аударады. Салыстыру жасайды	Дескриптор: Ғарыш, аспан әлемі туралы біледі Сұрақтарға жауап береді Дескриптор: Уақыт туралы айтып, мысалдар келтіреді. Гүлдің өмір сүру уақыты туралы айтады Сұрақтарға дұрыс жауап береді Жарайсың! Дескриптор	Жұлдызша https://wordwall.net/ru/resource/86969240 Суреттер Оқулық https://youtu.be/zBKR21P7bMo?si=seddl6inriexTIT
--	---	---	--	---

Сергіту сәті 2 минут	болмайды. Үлгеру үшін уақытты білу қажет. Уақыттың өлшем болады. Олар секунд, минут, сағат, тәулік, ай, жыл, ғасыр. 5-тапсырма «Салыстырайық» Оқушылардың кітап оқығанда және тамақтанғанда қанша уақыт жұмсайтынын өздерімен бірге анықтайды. Кітап оқып отырған және тамақтанып отырған баланы салыстырады. «Көңілді сылдырмақ» сергіту сәті Жұптық жұмыс 1-тапсырма Күн тәртібін құрамыз Суреттерге қарап, ондағы әрекеттердің әрқайсысына шамамен қанша уақыт кететінін жазады. Топтық жұмыс Әр топ қағазда берілген уақыттарға қарап, суреттерді орналастырады. Жеке жұмыс 3- тапсырма Суреттерді сәйкестендіреді. 7.00 – ұйқыдан тұру 9.00 – сабақ 13.00 – түскі ас 17.00 – футбол ойнау 20.00 – теледидар көру 22.00 – ұйықтау Кері байланыс ✓ Уақыттың адамның өмірінде маңызы? ✓ Уақытты тиімді пайдалану бізге қандай пайда әкеледі? ✓ Егер уақытты дұрыс пайдаланбасақ, өмірімізде қандай қиындықтар туындауы мүмкін?	Өлеңмен қимыл жасайды. Күн тәртібін құрып, оны түсіндіреді Топтық жұмыс жасайды.	р: Екі жағдайды салыстырады, ой қорытады Дескриптор: Күн тәртібінің кестесін құру себебін түсіндіреді Өз уақытын тиімді пайдалану туралы әңгімелейді Дескриптор: Уақыттарды ажырата алады. Суреттерді дұрыс орналастырады.	Музыка Суреттер Ватман қағазы
Кері байланыс 5 минут	Кері байланыс жасайды	Кері байланыс жасайды	Дескриптор: Күн тәртібін сақтаудың маңыздылығы туралы ойын айтады.	Жұмыс дәптері Кері байланыс тақтасы

Важность профессии

Викулина Е.П.,
воспитатель дошкольного класса,
КШЯД-сад им К.Ахмирова,
посёлок Бейбітшілік, район Байтерек,
ЗКО

Аннотация: В данной работе автор делится своими мыслями и рассуждениями о своей любимой профессии. В статье отражена важность ощущения своей нужности детям и то, что это является одним из величайших счастья в жизни. Искренняя любовь и преданность автора своему профессиональному делу переданы читателю ярко и вдохновляюще

Бұл жұмыста автор өзінің сүйікті мамандығы туралы ойлары мен пікірлерін ортаға салады. Мақалада балаларға қажет болудың маңыздылығы мен өмірдегі ең үлкен бақыттың бірі екендігі туралы терең толғаныстар көрсетілген. Автордың кәсіби қызметіне деген шынайы махаббаты мен адалдығы оқырманға әсерлі әрі шабыттандырарлық түрде жеткізіледі.

In this work, the author shares their thoughts and reflections on their favorite profession. The article highlights the importance of feeling needed by children and considers it one of the greatest joys in life. The author's sincere love and dedication to their professional work are conveyed to the reader in a vivid and inspiring manner.

Л. Н. Толстой: «Любить - значит жить жизнью того, кого любишь».

В этих словах и заключается смысл того, зачем ты ежедневно идёшь к детям. Главное в моей профессии - это прививать к детям уважение, любовь к прекрасному, к природе. Вообще любовь к детям и их воспитание заложено у меня с детства. Когда мама меня брала к себе на работу в детский сад, я тогда уже знала, что буду работать с детьми и воспитывать их, не важно, воспитателем или учителем - главное с детьми. Необходимые качества воспитателя - терпеливость, доброжелательность, ведь воспитателю приходится работать не только с детьми, но и с родителями, необходимо научиться уважать родителей, считаться с их мнением. И увидев улыбающиеся и довольные лица родителей и их детей, я готова преодолеть любые трудности. Ведь мои дошколята пришли в школу, чтобы научиться всему, переступив порог школы они приходят ко мне в класс. Все мои дети очень впечатлительные. Я должна их встретить на позитиве, ведь от меня зависит очень многое... Моё отношение к детям напрямую заключается в умении найти подход к каждому ребёнку, научить правильно мыслить, рассуждать, понимать, осознавать, чувствовать, воспроизводить. Это нелёгкая задача, поставленная мною. Но если я люблю свою профессию, то я стараюсь подойти к каждому с пониманием, лаской, умею каждого выслушать и главное, чтобы дети были дружными, и всегда шли в школу с настроением, имели желание учиться. Для меня моя профессия - это возможность постоянно находиться в мире детства, в мире сказки и фантазии. Особо осознаёшь значимость профессии воспитателя, когда видишь детские глаза, понимаешь, что ты нужна им, что ты для них больше чем просто воспитатель, что именно ты

закладываешь ростки будущих характеров, поддерживаешь их своей любовью, отдаёшь тепло своего сердца. Меняются дети, меняюсь и я вместе с ними. Мне нравится рассуждать об окружающем мире глазами детей. Находить в этом радость и удовлетворение. Быть воспитателем для меня – это значит жить. Я думаю, что с детства нужно прививать детям такие качества как любовь к прекрасному. Это можно развивать в каждом ребёнке индивидуально. «Кому то нравится поэзия, кому то музыка... Можно услышать пение птиц, как колыхнется ветер». Всё это нужно умело преподнести, заинтересовать каждого ребёнка, главное, чтоб ему это нравилось. В своей работе стараюсь создать вокруг ребёнка атмосферу любви и взаимопонимания, потому что такая обстановка способствует раскрытию индивидуальности ребёнка. Не боюсь лишний раз похвалить ребёнка, даже тогда, когда его успехи очень скромны. Это воспитывает у детей уверенность в себе, вызывает желание сделать следующий шаг. Мне важно, чтобы ребёнок поверил мне, сохранил уважение и признательность. В моей профессии главное -это любить свою работу, дорожить ею. Я уверена, если хоть в одного ребёнка вложить доброту, отзывчивость и прививать качество доброжелательности по отношению к другим, то мир вокруг станет немного добрее. Быть воспитателем для меня- значит отдать себя всю детям и научить их правильно адаптироваться в этом мире. И только тогда детям покажется этот мир, полный ответной любви и благодарности. Я с каждым днём понимаю ,что воспитатель- это не профессия, это жизнь. Я очень рада, что я выбрала именно эту профессию, мне очень нравится приходить в школу и видеть своих деток. Да, они все разные, но они все удивительные, самостоятельные, каждый со своим характером. Мне очень нравится, когда мои детки рассуждают, умеют дружить и я вместе с ними также живу и радуюсь жизни вместе с ними, это жизнь. Моя работа воспитателя не останавливается на совместной деятельности педагога и ребёнка, она также распространяется на родителей детей, ведь совместная работа позволяет достичь высоких результатов в воспитании. Дети- это большая ценность на земле, и эту ценность родители доверяют именно нам, воспитателям. Ребёнок, это самая главная цель в моей работе. Я, как воспитатель, несу ответственность за то, чтобы каждый ребёнок состоялся как личность, узнал кто он, понял, каковы его возможности, что он умеет, чего он хочет и чего не хочет. Воспитатель- волшебник, который открывает детям дверь в мир взрослых. И от того, что знает и умеет воспитатель, зависит то, чему и как научит своих воспитанников. Ведь именно от нас зависит, какими вырастут будущие граждане нашей страны.

Воспитателем надо родиться,
Чтоб детей непременно любить,
И терпенье иметь, не сердиться,
И заботой уметь окружить.

В заключении хочется процитировать слова В.Г. Белинского:

«Воспитание- великое дело: им решается участь человека»

Пройдут года, дети вырастут, но если будут вспоминать меня- своего воспитателя с теплом, то я буду самым счастливым человеком.

Независимый Казахстан

Дусмагулова Б.О.,
Серебряковская СОШ,
ЗКО

Аннотация: оқушылар тәуелсіз елдің нышандары туралы ақпарат алады. Сабақтың басында пән мұғалімі жасанды интеллектті қолданды. Жеке, жұптық, топтық жұмыс түрлері қолданылды. Worldwall платформасында интерактивті ойынды өткізді. Ұлттық құндылықтарды сабақ барысында айқын қолданды.

Учащиеся узнают о признаках независимого государства. В начале урока учитель использовала ИИ. Форма работы и групповая, и индивидуальная, и парная. Провела интерактивную игру на платформе Worldwall. Ярко отражается внедрение национальных ценностей в процесс урока.

The lesson on the theme "Independent Kazakhstan" on Nature Science. Aim of the lesson pupils will know about signals of independent Kazakhstan/At the beginning of the lesson used innatural Intellect. Forms of the work personal ,pair, group. The teacher used interactive plays on WordWall. Bright can see national values during lessons.

Цели обучения в соответствии с учебной программой:	1.3.5.2 рассказывать об основных признаках независимого государства. 1.3.5.3 представлять творческие работы			
Цели урока:	Ты узнаешь признаки независимого государства			
Ход урока:				
Этап урока/ Время	Действия педагога	Действия ученика	Оценивание	Ресурсы
1.Начало урока. 0-5 мин	Создание положительного эмоционального настроения: Звучит Гимн Казахстана. Слова Президента РК с помощью ИИ Если скажут слово «Родина», Сразу в памяти встает Старый дом, в саду смородина, Толстый тополь у ворот. Или степь, от маков красная, Золотая целина... Родина бывает разная, Но у всех она одна! Слова учителя: Прозвенел звонок и смолк. Начинается урок! Вы друг другу улыбнитесь, И с улыбкой развернитесь! Поприветствуем друзей И пришедших к нам гостей!	Приветствуют учителя. Организуют свое рабочее место, проверяют наличие индивидуальных учебных принадлежностей	ФО Оценивание эмоционального состояния	Эмоциональный Настрой Аудио сопровождение

2. Середина урока 5 – 40 мин	Проверка д/з стр. 63 №1, 2 Актуализация жизненного опыта. Мозговой штурм на тему «Родина». -Как называется наша Родина? Где находится наш дом? А семья? Целеполагание Сообщение темы и цели урока Исключив буквы, которых нет в русском алфавите, мы узнаем, тему. Как вы понимаете значение слова «независимый»? Республика Казахстан – это твоя Родина. Она велика и прекрасна. Здесь ты родился и живёшь. Казахстан наш дом. Услышав слово Родина, каждый из нас думает о Казахстане. Родина – это то место, где человек чувствует себя дома, где ему приятно находиться, куда после долгого отъезда он хочет возвращаться вновь и вновь. Видеоролик «Независимый Казахстан» Работа с учебником. <i>-Расскажи, где ты родился.</i> <i>-Что ты знаешь о своей Родине?</i> Работа в парах. 3.Постановка цели (проблемная ситуация). Вводное задание на подготовку к изучению нового. Создаем кластер о независимом Казахстане. У вас на столе лежат конверты с заданием. Вы должны правильно выбрать признаки независимого государства. - Ребята, мы с вами отлично поработали. Учитель раздаёт асык Но на этом наши задания не заканчиваются, и мы перейдем к	Делятся на группы Отвечают на вопросы Отгадывают тему Формулируют тему и цель урока Дескриптор: Изучают слайды и кластер. Выполняют парную работу Выполняют	Оценивание производится с помощью асык Оценивание производится с помощью асык Оценивание производится с помощью асык Оценивание производится с асык Оценивание производится с помощью асык	Слайд Фотокартинки Видеоролик Слайд слайд Слайд Слайд
---	--	---	---	--

	следующему заданию. Работа в группе: Раздаются рабочие листы. После выполнения задания ученики поднимают руки. Лидер выполнившей команды выходит к доске прикрепляет рабочий лист к доске с помощью магнита и объясняет выполнение заданий. Далее после лидера первой группы выходит лидер второй группы и объясняет выполнение заданий (то есть, как вторая команда выполнила задания) далее учитель сравнивает выполнения заданий и награждает асыками. - Молодцы ребята, какие вы умницы! Отлично справились, очень довольна вами и дарит монеты за выполнение групповой работы. Каждому участнику группы по одному асыку . Физкультминутка. Танец-игра с ускорением для детей -Отдохнули и развеялись, а теперь продолжим наш урок Ребята, мы с вами поработали в группах самостоятельно. Давайте посмотрим следующее задание Коллективная работа. Поиграем в интерактивную игру. Проведение интерактивной игры <u>https://wordwall.net/ru/resource/27689807</u> Все, кто участвовал в интерактивной игре, получают асык - У нас сегодня получился отличный урок, давайте подведем итоги.	групповую работу	Оцениваю тс я асык	Оцениван ие производи тся с помощью асык	Слайд	видеороли к Слайд	Слайд Учебник
--	---	------------------	-----------------------	---	-------	-------------------------	------------------

3. Конец урока. 40 - 45 мин	Итоги урока. Назови признаки независимости нашего государства Как вы понимаете значение слова «независимый»? Рефлексия. 	Дескриптор: Подводят итоги урока Дескриптор: Отмечают цвет асыка в соответствии с их мнением	Помогает ученикам выбрать цвет асыка	Интерактивная доска
--	---	---	--------------------------------------	---------------------

Первая помощь при различных несчастных случаях

Ермуканова Э. С.,
 преподаватель МП и ДТ,
 организатор,
 г. Уральск

Аннотация: Открытый урок по дисциплине «Начальная военная подготовка» на тему «Первая помощь при различных несчастных случаях» проведен с группой КТ – 111.1 22.05.2025 года. На уроке участвовали 5 преподавателей.

Целями занятия были: обобщить и систематизировать знания и умения студентов, обеспечить усвоение студентами основных правил оказания первой помощи пострадавшим; развитие аналитического мышления и самостоятельной деятельности студентов.

На этапе проверки домашнего задания был дан тест из 5 вопросов. Ребята правильно ответили на все вопросы, дополнили ответы друг друга. В середине урока был представлен материал презентации через проектор о различных видах несчастных случаев: закрытые и открытые переломы, раны, обморок, обморожение и другие. Они сопровождалась рассказом обучающихся. Во время закрепления теоретических знаний практическими действиями студенты были активны, рассказали и в группах показали, как оказать первую помощь пострадавшему при той или иной травме.

Была хорошая рефлексия, где обучающиеся продемонстрировали свое эмоциональное состояние. На уроке были оценены все учащиеся. Домашнее задание соответствовало возрасту и уровню подготовленности.

Наименование модуля/ дисциплины: ООД 09. Начальная военная и технологическая подготовка

2. Цели, задачи:

Цели обучения: Создать условия для формирования навыков оказания ПМП.

Цели занятия:

1. Обобщить и систематизировать знания и умения студентов, обеспечить усвоение студентами основных правил оказания первой помощи пострадавшим.
2. Развить аналитическое мышление и самостоятельную деятельность студентов.
3. Воспитать интерес к изучаемому предмету и ответственность за качественное выполнение самостоятельной работы на уроке.

3. Перечень ожидаемых результатов и профессиональных умений, которыми овладеют обучающиеся в процессе учебного занятия.

Критерии оценивания: Формировать навыки оказания первой помощи при различных травмах и поражениях подручными средствами.

4. Необходимые ресурсы: Мультимедийный проектор, презентация, ноутбук.

5.Ход занятия

1. Начало занятий (5 -7 минут) _____

1) Организационный момент **II. Повторение изученного материала.**

(Проверка домашнего задания).

1.Что такое азимут и зачем он нужен?

Ответы:

- 1) Азимут - это угол между направлением на север и направлением на какой-то объект.
- 2)Необходимо повернуться лицом к северу и измерить угол между севером и направлением на объект.
- 3)Азимут – это угол между географическим севером и направлением на необходимый объект.

2.Как определить азимут?

Ответы:

- 1)Азимут можно определить с помощью компаса или специальной приборной установки.
- 2) Он используется для определения направления движения, а также для навигации по местности.
- 3)Определите точку, относительно которой будете искать азимут.

3.Как правильно использовать компас для определения азимута?

Ответы:

- 1) Для определения азимута с помощью компаса нужно держать его горизонтально и повернуть корпус так, чтобы стрелка указывала на север.
- 2) Также можно использовать небесные объекты, такие как Солнце или Полярная звезда для определения азимута.
- 3)Если вы идёте по прямому пути, то можете просто отправиться в указанном направлении.

4.Можно ли определить азимут без компаса?

Ответы:

- 1)Да, азимут можно определить и без компаса. Например, с помощью навигационных приложений на смартфоне, которые опираются на данные GPS.

- 2)Затем нужно направиться в сторону объекта и измерить угол между направлением на объект и севером.
- 3)Определите точку, относительно которой будете искать азимут.

2. Середина занятия(27-30)

а) введение в новую тему занятия.

Ухудшение экологических и психологических условий негативно сказалось на здоровье населения материально-технические причины (падение людей и

предметов; прорыв воды; отравление газами; действие электричества и механизмов и т. п.)

Основным условием успеха при оказании первой помощи является срочность ее оказания, знание и умение оказывающего первую помощь. При необходимости нужно принять меры для транспортировки пострадавшего в ближайшее лечебное учреждение.

2.1. Ушибы, растяжения, вывихи.

Признаки ушибов, растяжений, вывихов: боль, отек, кровоподтек, нарушение функции поврежденного органа.

Первая медицинская помощь:

- наложить давящую повязку;
- приложить холод;
- приподнять положение конечности;

2.2. Переломы (закрытые и открытые). Признаки делятся на достоверные и относительные. *Достоверные признаки перелома:* ненормальная подвижность в области подозреваемого перелома, хруст в костях в момент получения травмы, крепитация (характерное похрустывание при ощупывании), неестественное положение конечности, наличие в ране обломков кости при открытом переломе.

Первая медицинская помощь:

- обезболивание – внутримышечное введение анальгетиков
- транспортная иммобилизация
- остановка кровотечения и наложение стерильной повязки при открытом переломе

2.3. Раны.

Признаки ран: боль, кровотечение, нарушение функции поврежденной части тела.

Первая медицинская помощь:

- остановка кровотечения;
- наложение стерильной повязки;
- при тяжелых ранениях ввести анальгетик;

2.4. Обморок.

Обморок выражается во внезапно наступившей дурноте, потемнении в глазах, шуме в ушах, головокружении, резкой слабости и потере сознания.

Первая медицинская помощь:

- придать больному горизонтальное положение с низко опущенной головой и приподнятыми ногами;
- освободить шею и грудь от стесняющей одежды;
- обеспечить приток свежего воздуха в помещение.

2.5. Тепловой и солнечный удары.

Симптомы: вначале пострадавший ощущает усталость, головную боль, слабость, вялость, сонливость, головокружение. Появляются боли в ногах, шум в ушах, потемнение в глазах, тошнота, иногда кратковременная потеря сознания, рвота.

Первая медицинская помощь:

- перенести пострадавшего в прохладное место, в тень;
- уложить, несколько приподняв ноги с помощью валика из одежды, подложенного под колени;
- снять одежду и обеспечить охлаждение пострадавшего;

2.6. Обморожение.

Симптомы: при обморожении 1 степени – побледнение кожи с потерей чувствительности, после согревания появляются покраснение и синюшность кожи с небольшой ее припухлостью; при обморожении 2 степени – после отогревания на коже появляются пузыри с кровянистым содержанием; при обморожении 3 степени -развивается омертвление всех слоев кожи; при обморожении 4 степени – омертвление мягких тканей и костей, всей конечности.

Первая медицинская помощь:

- быстро отогреть обмороженную часть тела, желательно в теплом помещении;
- произвести поглаживание обмороженной части тела в направлении к сердцу;

3. Закрепление теоретических знаний практическими навыками.

Студенты должны рассказать и показать, как оказать первую помощь пострадавшему при той или иной травме.

Конец занятия (5-7 минут)

Рефлексия по занятию: оцениваем своё настроение на уроке

4. Подведение итогов

Домашнее задание:

1. При ранении сонной артерии необходимо срочно....
2. Уменьшения кровотечения приданием возвышенного положения поврежденной конечности главным образом применяется при.....
3. Пострадавший упал с высоты, паралич ног, необходимо.....
4. При рваной ране мягких тканей головы необходимо.....
5. Перелом- это.....
6. При открытом переломе со смещением костей необходимо.....

Мен және табиғат. Ө дыбысы мен әрпі

Э. К. Исакулова,

бастауыш сынып мұғалімі,

№7 ЖББОМ,

Ақсай қаласы,

БҚО

Аннотация: Бұл сабақта сұрақ-жауап, ойын элементтері арқылы жаңа сабақты оқушыларға жеткізу. Ойын арқылы оқушының сабаққа деген қызығушылығын арттыру.

Объяснение материала через вопросы, ответы, применение на уроке игровых элементов для повышения заинтересованности и мотивации в определенной деятельности. Игра позволяет сделать процесс более увлекательным, интересным и запоминающимся, что в свою очередь способствует лучшему усвоению информации и достижению поставленных целей.

"The primary objective of this lesson is to facilitate the delivery of new material to students through explanation, interactive questioning, and the incorporation of game-based elements. The use of educational games is intended to enhance student engagement and foster sustained interest in the learning process."

Пәні: сауат ашу **Сынып:** 1 « а »

Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)

1.2.9.1 әріпті тану, ажырату және оны дыбыспен сәйкестендіру

1.2.5.1 мәтін иллюстрациясы бойынша сұрақтар қоя білу немесе оқығаны бойынша қойылған сұраққа жауап

Құндылықтарды дарыту

Оқушыларды бір-біріне деген кішіпейілділікке, үлкенге құрмет көрсетуге тәрбиелеу.

Сабақтың барысы

Сабақтың басы (5мин)

Күннен шуақ алайық

Алақанға салайық

Жерден нәр алайық

Алақанға салайық

Сабақтың ортасы (15мин)

Әріптер әлемінде» деген ертегісімен танысамыз.Ерте заманда әріптердің барлығы бірге аспанда өмір сүріпті,бір түсті болыпты.

Олар бір-бірімен тату болды.Бір күні қатты дауыл соғады.Желдің қатты соққанынын әріптер жан-жаққа шашылып кетеді. Кейбір әріптер күнге күйіп қызыл түсті, кейбір әріптер бұлтқа оранып көк түсті болады.

Айтылым/жұлдыздағы тапсырма/

-Дыбыс деген не?

-Дыбысты біз айтамыз,естіміз

-Әріп дегеніміз не?

-Әріпті біз жазамыз,көреміз

-Дыбыстар нешеге бөлінеді?

-2-ге-Дауысты дыбыс,дауыссыз дыбыс

Дауысты дыбыстарды қандай дөңгелекшемен белгілейміз?

-Қызыл

-Дауыссыз дыбыстарды ше?-

Көк

Айдың тапсырмасы/

Әріптен не құраймыз?

-Буын

-Буыннан не құралады?

-Сөз. Оқушылар біз бүгін жаңа әріппен танысамыз.

Өлең айтып балалар,

Өзен бойын шарлады.

Өрмекшіні көріп қап,

Өрмегіне таң қалды.

-Бұл өлең жолдарының алғашқы бөлігінде бізге қандай дыбыс естіліп тұр.(Ө дыбысы)

-Олай болса бүгінгі біздің өтетін дыбысымыз Өө дыбысы

-Өө дыбысын барлығымыз хормен айтып көрейік?

-Қалай жасалып тұр? (ерін арқылы)

-Қалай айтылып тұр? (еркін,яғни дауысты,жіңішке)

Ө дыбысы жіңішке болып айтылады. Себебі дауысты дыбыс, ол буынға өз алдына бөліне алады.

Оқулықпен жұмыс

1. Тыңда.

— Мерей, табиғат деген не?

— Сұрақтың жауабын төмендегі суреттерден табуға болады.

күн

ай

дала

көл

тау

орман

шөл

• Табиғатқа тағы не жатады? Ізденуді ұйымдастыр.

Жазылым.

- 1) Ө ө әріпінің ауада жазылуы оқулық
- 2) Ө ө әріпінің элементтерін жаздырып үйрету
- 3) Ө ө дыбысының кіші әріпінің элементтерін жаздырып үйрету.
- 4) Ведио арқылы Ө әріпінің жазылуын көрсету

Қызықты тапсырмаға(10мин)

Түрлі тапсырмалар

“Өз орнын тап ” ойыны

Көлік	Өрмекші	көрме	сөл	көкек
өрмек	Көл	Көмір	Керік	өмір
Өр	төл	көрік	Шөл	өрт
көріш	Көкөніс	өрнек	Көке	төрт

Көркем

1 буынды сөз

2 буынды сөз

3 буынды сөз

Өрмекшінің өрмегін өреміз

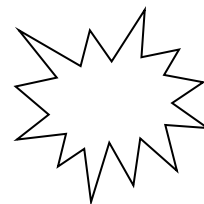
Аяқталуы (10мин)

Сабақтың соны(5мин)

Рефлексия

«Өз ойыңды айта біл әдісі»
Балалар сабақтан алған әсерлерімен бөліседі

Жұптық және топтық ойындар

С. С. Кажғалиев,
дене шынықтыру пәні мұғалімі,
Подстепный №2 ЖББОМ,
Теректі ауданы, БҚО

Аннотация: Бұл сабақта оқушылар жұптық және топтық ойындар арқылы қозғалыс дағдыларын дамытады. Олар дене жаттығуларын белгілі бір ретпен орындап, уақыт пен кеңістікті дұрыс бағалауды үйренеді. Сабақ барысында эстафеталық ойындар мен қозғалыс жаттығулары арқылы ұйымшылдық пен ептілік қабілеттері қалыптасады.

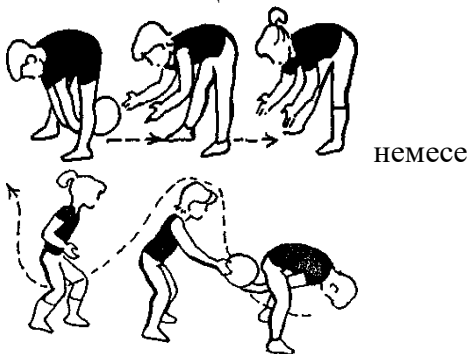
На этом уроке учащиеся развивают двигательные навыки через парные и командные игры. Они учатся выполнять физические упражнения в определенной последовательности, правильно оценивая время и пространство. В ходе урока формируются навыки сплоченности и ловкости через эстафетные игры и двигательные упражнения.

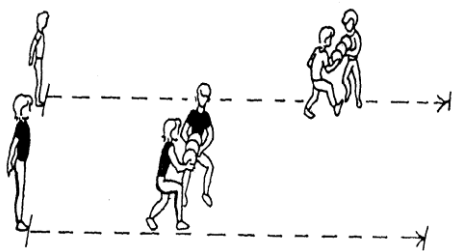
In this lesson, students develop motor skills through pair and team games. They learn to perform physical exercises in a specific order while accurately assessing time and space. The lesson promotes teamwork and agility through relay games and movement exercises

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	2.1.3.1 Дене жаттығуларының ретін орындай білу уақытты, кеңістікті және бірқалыптылықты түсінетінін көрсету
Сабақтың мақсаты :	Оқушылардың дене жаттығуларын белгілі бір ретпен орындау, уақытты және кеңістікті дұрыс бағалау дағдыларын дамыту
Құндылықтарға баулу:	«Тәуелсіздік Отаншылдық айы» негізінде оқушыларды жеке басының және ұжымдық жауапкершіліктерін, ұйымшылдық қасиеттерін, ептіліктері мен икемділік қабілеттерін шыңдауға және де қауіпсіздік ережелерін үнемі сақтауға үйрету арқылы дені сау ұрпақты тәрбиелеу

Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы (10-15мин)	Ұйымдастыру: 1. Оқушылармен сәлемдесу. 2. Сабақтың мақсатын түсіндіру. 3. Қауіпсіздік ережелерін еске салу. 4. Залды айналып жүру 4. Екі қол жоғарыда аяқтың ұшымен, 5. Екі қол жанда өкшемен жүру.	1. Мұғалімді тыңдайды. 2. Жаттығуларды белсенді орындау. 3. Қауіпсіздік ережелерін сақтайды	Ауызша мадақтау, қол шапалақтау	Ыңғайлы спорт киімі, ысқырық

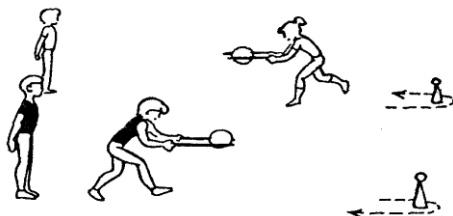

	6. Жеңіл жүгіріске көшу . 7. Қыздырыну жаттығулары: 8.Залды айналып жүгіру. 9.Оң және сол жақ қырымен адымдап жүгіру екі қолды қайшылап. 10.Екі қол алдыда тізені биік көтере. 11.Аяқты артқа , қолға жеткізе жүгіру. 12.Бір орында орындалатын саптық жаттығулар жасату. 5. Топқа бөлу: 2топқа бөлінеді, 1-топ-«Мәңгілік Ел», 2-топ-«Алтын Қыран» Топ ережелері таныстырылады, нұсқау беріледі, қауіпсіздік ережелері түсіндіріледі	4. Топқа бөлініп, мұғалімнің нұсқауын тыңдайды		
Сабақтың ортасы (30-35 мин)	1. Эстафеталық ойындар: - «Таяқша беру арқылы, тез қимылда!» (Мұғалім белгілі бір қимылды айтады, оқушылар сол қимылды қайталайды). 2. Әр топ өзінше бірінің артына бірі қатарға тұрады. Ойын ережесі: Саптың басындағы ойыншы допты қос аяқты ашып, ортасынан допты артындағы серіктесіне береді, соңғы ойыншы қабылдайды да саптың алдына келеді - . Белгіге бірінші жеткен топ жеңімпаз. Топта ойыншылар екі-екеуден үш допты алып жүгірулері тиіс. Екі ойыншы қолдарындағы доптың ортасына тағы бір допты қойып алып, белгіні айналып, допты түсірмей алып келулері тиіс.	1. Мұғалім ойын ережелерін түсіндіреді. 2. Әр эстафетада оқушыларды қадағалайды. 3. Қателіктерді түзетуге көмектеседі.	1. Оқушылар тапсырмаларды орындайды. 2. Кеңістіктегі қозғалысты түсінеді. 3. Уақытты және қимыл ретін бағалайды., Топтағы белсенділік мадақталады. Жетістіктерді атап өту.	Доп, таяқша, фишкалар

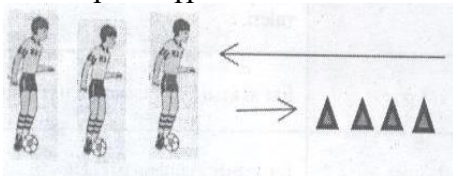

Топта бірінші ойыншы екі допты құшақтап алып, өз белгісіне апарып қояды, келесі оқушы екі допты алып келеді, келесі оқушы апарады. Ойын осылай жалғасады.

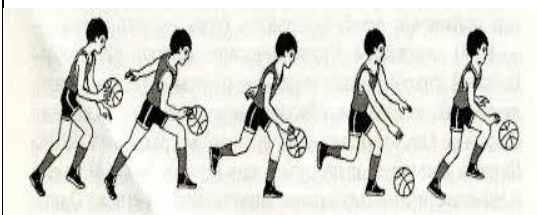
Топта ойыншылар екі қолға екі таяқшаны алып, допты сол таяқшаның көмегімен ұстап, өз белгілерін айналып, түсірмей жүгіріп келулері тиіс.

Топтағы ойыншылар алма кезек допты фишкаларды айналып өту, басқа ойыншыларға допты беру жаттығуларын орындап, топтың соңына барып тұрады

Қозғалыста допты оң және сол

қолмен алып жүру.

Сабақтың аяғы (5 мин)

1. Сабақты қорытындылау.
2. Демалу жаттығулары:
 - Терең дем алу және шығару.
 - Созылу жаттығулары.
 - Денені босаңсыту жаттығулары.
3. Қауіпсіздік ережелерін қайталау

1. Сабақ туралы пікірлерін білдіреді.
2. Босаңсу жаттығуларын

Сабақтағы белсенділік пен ұйымшылдық

Доп, таяқша, фишкалар

Рефлексия	Рефлексия, «Бағдаршам» әдісі: - Жасыл – барлығы түсінікті. - Сары – кей жері қиын болды. - Қызыл – түсініксіз жерлер бар...,..	орындайды..., Оқушылар сабақ туралы пікірлерін білдіреді.,	бағаланады Кері байланыстыңдалады	Түрлі-түсті фишкалар
-----------	--	---	--------------------------------------	----------------------

Наурыз көже ішеміз

А.М. Мамаева,
 қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі,
 №31 ЖОББМ,
 Орал қаласы,
 БҚО

Аннотация: Сабақта оқушылар «Наурыз көже ішеміз» тақырыбы арқылы Наурыз мейрамының мәні мен маңызын, қазақ халқының ұлттық тағамдары мен дәстүрлі мерекелік рәсімдерін тереңірек таниды. Сабақтың басты мақсаты – оқушыларға Наурыз мерекесіне қатысты сөздік қорды меңгерту, сөйлеу дағдыларын дамыту және ұлттық құндылықтарға деген құрметті қалыптастыру.

На этом уроке учащиеся познакомились со значением праздника Наурыз, национальными блюдами и традиционными праздничными обрядами казахского народа через тему «Наурыз көже ішеміз». Основной целью урока было ознакомление учащихся с лексикой, связанной с праздником Наурыз, развитие разговорных навыков и формирование уважения к национальным ценностям.

In this lesson, the students got to know the meaning and importance of the Nauryz holiday, the national dishes and traditional holiday ceremonies of the Kazakh people through the theme "We will eat Nauryz kozhe". The main goal of the lesson was to teach the pupils vocabulary related to Nauryz holiday, to develop speaking skills and to form respect for national values.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаттары	7.2.6.1 кесте, диаграмма, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау;
Сабақтың мақсаты :	Барлық оқушылар: кесте, диаграмма, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттайды
Бағалау критерийі	кесте, диаграмма, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттай алады
Сабақтың барысы	

Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	«Психологиялық жағымды ахуал қалыптастыру: 3 мин Додекаэдр: Наурыз мейрамына байланысты тапсырмалар Атауын ата! Ойын түрінде жүргізіледі. Оқушыны қызықтырады, сергітеді, ойландырады, білімін жетілдіреді. Үй жұмысын тексеру: Ашықхат дайындау 2 асық 3 мин		<i>«Шапалақ» -додекаэдрды қағып алады -өзіне түскен бетіндегі тапсырманы айтады Мысалы: зергерлік бұйым: сырға-дайындап әкелген ашық хаттарын көрсетіп, таныстырады</i>	Слайд Додекаэдр
Сабақтың ортасы	1.Сөздікпен жұмыс. 5 мин Жаңа сөздермен таныстыру, оқушыларға қайталату, жаңа тақырыпқа байланысты сөздіктермен жұмыс. Айтылым: «Ой қозғау» тақтадағы суретке назар аударып, сұрақтарға жауап беру. 5 мин 1. Үстел үстінде не көріп тұрсыздар? 2. Наурыз мерекесінде қандай тағамдар дайындалады? 3. Наурызкөже туралы не білеміз? Суретпен жұмыс: кластерге қарап, берілген сөйлемдердің мағынасын түсіндіру 6мин Тыңдалым. Оқылым. 6мин Берілген мәтінді тыңдау, оқыту, сұрақтар құрап, жауап алу	Тыңдалым, айтылым. Жаңа сөздерді жазады, сөз тіркестерін, сөйлем құрастырады. Аудармасын мұғалімнің көмегімен айтып шығады. Суретке қарап, берілген сұрақтарға жауап береді Наурыз көжеге берілген сипаттаманы түсіндіреді, түсінеді	Д: -жаңа сөздерді оқиды -мағынасын түсінеді -талдайды -сөз тіркестерін құрайды «Бас бармақ» Д: -суреттер атауын біледі -суреттерді атайды -суреттерге қарай отырып, мерекелі тағамдарды атайды -наурыз көже туралы айта алады Бағалау: 1 асық Д: -наурыз көже құрамын айтады	Оқулық сөздік слайд ИТ ИТ Таратпа парақшалар

Сабақтың соңы	Жұптық жұмыс: (6 мин) наурыз көжеге қосылатын жеті тағамның бірін таңдап, сол тағамды неліктен қосады, қандай ниетпен қосқан, неге мән берген деген сияқты сұрақтарға жауап бере отырып, кластер құрап, сипаттап айту. Сергіту сәті. Ойын. Ұяшықтағы суретке қатысты мақал-мәтел немесе ол туралы шығарма айту немесе сипаттау 5 мин	Мәтінді тыңдайды, оқиды, мәтін бойынша сұрақ құрап, қысқа жауап алады.	-оның құрамындағы тағам туралы айтады Бағалау: «Мадақтау сөздер» 1 асық Д: -мәтінді тыңдайды -мәтін мазмұнын түсініп, сұрақ құрай алады -жауаптың дұрыс не қатесін анықтай алады Бағалау: 2 асық Мадақтау сөздер	Таратпа материал
	Тапсырма. Айтылым «Шын. Жалған» 3 мин	Бейнероликті көріп, мәтінмен танысады, берілген тағамның көжеге қосудың себебін, халықтың қандай ниетпен қосқандығын анықтап кластер ретінде дайындап, сипаттап айтады	Д: -бейнероликті көреді, өзіне қажетті ақпаратты анықтайды -мәтін мағынасын түсінеді -себебін анықтай алады -неге мән бергенін жазып, айта алады Бағалау: Екі жұлдыз бір ұсыныс 2 асық Д: -суреттің атауын атайды -суретке қатысты мақал мәтелдерді айтады -суретті сипаттайды -сурет бойынша егер болса, шығарма атауын айтады Бағалау: «Үш шапалақ» Д: -ақпаратты оқиды -шын не жалған екендігін анықтай алады	ИТ
	Наурыз көжемен таныстыру 3 мин	Ұяшықты таңдап, түскен сурет бойынша мақал-мәтел, не өлең, шығарма айтады немесе сипаттайды		ИТ
		Ақпаратты оқиды, шын не жалғанын анықтап айтады		

	Квест өту 2 мин	Бағалау «мадақтау» 1 асық Д: -танысады -дәмін көре алады Бағалау: ЖҰЛДЫЗ Д: -квестте берілген сұрақтар мен тапсырмаларды орындап, ойыннан өтеді Бағалау: ЖҰЛДЫЗ	Көже Телефон , ИТ
	Наурыз көжені көреді, танысады, дәмін татады Квест тапсырмаларын орындап квесттен өтеді		
	Үй тапсырмасын беру : Есте сақ та! 80-б жаттау		
	Кері байланыс «Аяқталмаған сөйлем» 4 мин	Гугл формада толтырады Аяқталмаған сөйлем «Наурыз көже ішеміз» сабағына кері байланыс Менің атым..... Бүгінгі сабақта мен білдім. Мен өзімді үшін мақтар едім. Маған ерекше ұнағаны.....қиындық тудырды. Сізге қояр сұрағым..... Сізге айтарым.....	
Бағалау	формативті бағалауы бойынша қорытынды балын қою		

Конспект интегрированной организованной деятельности

Масеева Л.В.,
воспитатель,
Детский сад № 29 «Балауса»,
город Уральск, ЗКО

Аннотация: В этой интегрированной организованной деятельности дети показывают знания об основах математики, где закрепляют счет до 10, решают задачи, повторяют геометрические фигуры, дни недели, но еще помогают сервировать стол, классифицировать посуду и перечисляют правила поведения за столом, расширяют знания о произведениях К.И. Чуковского.

Осы біріктірілген ұйымдастырылған іс-әрекет барысында балалар математика негіздері туралы білімдерін көрсетеді, онда 10-ға дейін санауды бекітеді, есептер шығарады, геометриялық фигураларды, аптаның күндерін қайталайды, сонымен қатар үстелді сервировка жасауға көмектеседі, ыдыстарды классификациялайды және үстелдегі тәртіп ережелерін ережелерін тізеді, К.И. Чуковскийдің шығармалары туралы білімдерін кеңейтеді.

Образовательные области: Познание, Социум, Коммуникация.

Раздел: основы математики, художественная литература, развитие речи.

Тема: «Приглашаем в гости к нам»

Цель: Счет до 10 (Прямой и обратный), решение задач, ориентировка на плоскости, выкладывание предметов из счетных палочек, решение анаграммы, дни недели, время года, повторение геометрических фигур, вводить в активный словарь детей слова: сервиз, сервировать, десерт, этикет, закреплять знания детей о различных видах посуды, ее назначении, развивать связную речь детей, закреплять умение давать полный ответ на вопросы, знать произведения К. И. Чуковского. Развивать умение детей читать стихи выразительно.

Развивать память, воображение, восприятие, мышление.

Воспитывать бережное отношение к посуде, желание содержать ее в чистоте. Воспитывать эстетическое восприятие у детей при сервировке стола, доброжелательное отношение к гостям.

Методы и приемы: Сюрпризный момент: письмо от посуды, загадывание загадки, Дидактические игры: «Какая посуда спряталась?», «Наполни банки вареньем», беседа, художественное слово, практические действия.

Предварительная работа: Рассматривание посуды во время приема пищи, дежурства. Чтение сказки К. И. Чуковского «Федорино горе». Отгадывание загадок о посуде. Дидактические игры: «Геометрическое лото», «Реши задачку», «Четвертый лишний», «Накрой на стол». Показ сервировки стола и правила поведения за столом по книге «Золотая книга этикета».

Оборудование к ОУД: Конверт с заданиями, плакат с силуэтным изображением предметов посуды, геометрические фигуры, счетные палочки, чайный сервиз, самовар, десертные тарелки, ножи, вилки, чайные ложки, скатерть, салфетки, хлебница, ваза с цветами и ваза с фруктами, мяч.

Словарная работа: Сервиз, сервировать, десерт, этикет.

Билингвальный компонент: сенбі, жексенбі, қыс, шыны, дастарқан, шанышқы, қасық, тәрелке, пышақ, табақша, май сауыт, шәйнек, тосап, қантсауыт.

Этапы деятельности	Действия воспитателя	Деятельность детей
Мотивационно-побудительный	Утренний круг: В это время забегают плачущая Федора с криками. Ф: Ой, горе, какое горе! В-ль: Что случилось? Почему вы врываетесь к нам, кричите, мешаете проводить занятие? Ф: Разве вы меня не узнали? Я же Федора! В-ль: Ребята, вы знаете кто такая Федора? Из какой сказки? В-ль: Почему же она плачет? Может быть она заболела? (Просмотр отрывка из мультфильма «Федорино горе») Ф: Ой, не мыла я посуду, не любила я ее. А она взяла и убежала в лес и возвращаться не хочет. В-ль: Что же делать? Как же бабушке помочь? (Раздается стук в дверь. Телеграмма. Написано бабушке Федоре.) Это для вас. Ф: Здесь какая-то загадка. Ты не сядешь за обед, если в доме ее нет. Ничего не понимаю. Что это? Ф: (Читает) Вернусь к тебе, если выполнишь задания, а найдешь ты их в конверте. Как же я их выполню? Я же старая, в детский сад не ходила, в школе не училась. Что же делать? Как мне быть? Как мне без посуды жить?	Дети встают в круг. Собрались все дети в круг Я твой друг и ты мой друг, Крепко за руки возьмемся И друг другу улыбнемся. Дети садятся на стулья. Это бабушка Федора из сказки Чуковского «Федорино горе». От нее убежала посуда, потому что она ее не мыла. Посуда.
Организационно-поисковый	В-ль: Поможем Федоре? Мы постараемся выполнить задания, чтобы посуда к тебе вернулась, но и ты обещаешь, что будешь содержать посуду в чистоте. Ф: Уж не буду, уж не буду я посуду обижать! Буду, буду я посуду и любить и уважать! В-ль: Разминка, нужно отвечать быстро. Сколько носов у трех котов? Сколько ушей у двух мышей? Какая цифра спряталась в слове «семья?» Какой сегодня день недели?	Поможем Понедельник. За столом. Из пустой. Утро. Кастрюля, нож, вилка, половник, чашка, блюдце, сахарница, чайник, ложка. Прямой и обратный счет. $5+2=7$ и $4+3=7$ $2+2=4$ и $1+3=4$ $4+2=6$ и $3+3=6$ Чашка. Ложка. Дети выкладывают.

	Сколько раз в году бывает день рождения? Сколько пальцев на одной руке? За чем пьют чай? Сколько дней в одной неделе? Из какой посуды ничего нельзя съесть? Что бывает раньше: утро или вечер? Молодцы, ребята. Следующее задание. Игра «Угадай, какая посуда спряталась» Второе задание: Уравновесить весы. Молодцы. Третье задание: Разгадай анаграмму. Ш 3 К4 ЖЗ А5 А5 Л1 Ч1 А2 О2 К4 Четвертое задание: Нужно выложить из счетных палочек мороженое в стаканчике. Следующее задание: Я называю предмет, а вы находите его среди геометрических фигур. Тарелка, солнце Дверь, шкаф Крыша, косынка Окно Юбка Огурец В-ль: И последнее задание: Перед вами полочки с банками. Нужно по банкам разложить варенье. В правом верхнем углу варенье из черники. В левом нижнем углу варенье из малины. В середине- из абрикосов, в левом верхнем углу- из яблок, в нижнем правом углу- из клубники. Ф: Ну и молодцы! Выручили меня! В- ль: Давайте теперь отдохнем. Танец: «Самовар» В-ль: Федора, а ты ничего не заметила? Посуда давно вернулась. Ребята, пора сервировать стол к чаю. Что означает слово сервировать? Какой сервиз подают к чаю? Что такое сервиз? Сейчас у нас утро. Какая посуда необходима для утреннего чая?	Круг Прямоугольник Треугольник Квадрат Трапеция Овал Черничное варенье. (Ребенок берет фиолетовый квадрат и прикрепляет к банке, находящейся в верхнем правом углу и т. д.) Малиновое варенье. Абрикосовое варенье. Яблочное варенье. Клубничное варенье. Дети танцуют. Накрывать на стол. Чайный сервиз. Набор посуды. 1-й ребенок: Для утреннего чая стол накрывают цветными скатертями, но также красиво смотрится белая скатерть. Салфетки должны быть тех же тонов, что и скатерть. 2-й: Стол для вечернего чая в праздничный день украшают вазами с живыми цветами и вазами с фруктами. Ваза для цветов должна быть невысокой, чтобы не занимала много места на столе. И помещать в вазу не целый букет цветов, а несколько цветочков. 3-ий: При сервировке стола используют десертные тарелки, рядом кладут десертный нож и вилку. На тарелку кладут салфетку. Слева-вилку, справа-нож. 4-ый: Сахарный песок – в сахарнице. К сахарному песку подают ложечки. Варенье – в вазочках-розетках. Лимон тонкими ломтиками выложен на блюде со специальной
--	---	--

Рефлексивно-корректирующий	В-ль: Сервировка стола закончена. Молодцы! Посмотрите на различные сервировки стола по телевизору. Карлсон: Привет! Что это здесь у вас? Кто это говорил про варенье, конфеты? Где они? (Подбегает к столу, начинает хватать варенье, пачкает себе рот, чавкает. Пьет чай из блюдца, намазывает на хлеб масло из масленки ложкой). В-ль: Карлсон, подожди! Ты что делаешь? Послушай, как надо правильно вести себя за столом. И посмотри на себя со стороны. (Кадр из мультфильма). В-ль: Вот, Карлсон, также правила поведения за столом. Запомни их и соблюдай. К: Спасибо, вам, ребята! Я запомню все правила этикета. В-ль: Карлсон, послушай стихи, которые прочитают наши ребята. Федора: У меня к чаю и угощение найдется. Дарю вам пирог.	вилочкой. 5-ый: Торт или пирог перекладывают на блюдо и нарезают на порции, которые раскладывают по тарелкам при помощи лопатки. 6-ой: Масло подается в масленке, хлеб в хлебнице, на которой должна быть растелена салфетка. 7-ой: Слева от хозяйки ставится самовар на подносе. Около самовара заварной чайник и чайные ложки с блюдами. Разливая чай, хозяйка берет чашку в левую руку, а чайник в правую. 8-ой: Также в центр стола ставятся конфетница с конфетами, молочник с молоком. (Дети называют посуду на английском и казахском языках) 1-ый ребенок: Дурным тоном считается дуть на чай. И пить чай из блюдца. 2-ой: Не издавать неприятных для окружающих звуков прихлебывания. 3-ий: Непозволительно размачивать в чашке с чаем сухарики, бросать туда кусочки хлеба. 4-ый: Необходимая порция масла выкладывается на отдельную тарелочку, которая стоит перед каждым. И уже оттуда намазывается на хлеб. 5-ый: Все должны являться к столу чистыми и опрятно одетыми, тщательно причесанными. Дети читают стихи. Дети благодарят Федору. Дети: Приглашаем к столу всех гостей.
--	--	---

Санды және әріпті теңдіктер

А.Г.Трнабаева,
математика пәні мұғалімі,
Серебряково ЖББОМ, БҚО

Аннотация: “Санды және әріпті өрнектер” тақырыбындағы математика бойынша сабақ.

Сабақтың басында мұғалім жасанды интелектті қолданады. Жеке, жұптық, топтық жұмыс түрлері қолданылды. Worldwall платформасында интерактивті ойынды өткізді. Ұлттық құндылықтарды сабақ барысында айқын қолданды.

Урок математики на тему «Числовые и буквенные выражения». В начале урока учитель использует искусственный интеллект. Применялись индивидуальная, парная и групповая формы работы. Была проведена интерактивная игра на платформе Worldwall. Национальные ценности были четко интегрированы в урок.

Mathematics lesson on the topic “Numerical and Letter Expressions.” At the beginning of the lesson, the teacher uses artificial intelligence. Individual, pair, and group work formats were applied. An interactive game was conducted on the Worldwall platform. National values were clearly integrated into the lesson.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:		1.2.1.3 қосу мен азайту арасындағы қатынасты әріпті өрнектер түрінде: $a + b = c$, $c - a = b$, $c - b = a$ көрсету және қолдану;		
Сабақтың мақсаты		Санды және әріпті теңдіктерді құруды үйренеді		
Құндылықтар: Наурыз айы: Тәуелсіздік пен отаншылдық		Сабақ құндылығы: ТӘУЕЛСІЗДІК ПЕН ОТАНШЫЛДЫҚ Апта дәйексөзі: Тәуелсіздік – тәтті сөз ғана емес, ұлттық жауапкершілік		
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі// уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар

Сабақтың басы 5 минут	Психологиялық ахуал қалыптастыру 		Көңіл күйлерін көтеріп отыру	Суреттер
Өткенді пысықтау 5 минут	Өткенді пысықтау Таратпа парақтардағы тендеулерді шешеді	Ыстық ықылас білдіреді	Тамаша ! 	Таратпа парақтар
Сабақтың ортасы 20 минут	Жаңа тақырып №1 тапсырма «Миға шабуыл» стратегиясы. Суретке және санды тендіктерге қара. Оларды түсіндір. Бірінші кәдесый түрінен нешеу? (5) Екінші кәдесый түрінен нешеу? (2) Осы сандармен өзара байланысты төрт мысал жазады. Екі қораптың әрқайсысындағы кәдесыйлар саны а және b әріптерімен бейнеленген. Егер бірінші қораптағы кәдесыйлар саны а, ал екіншісінде b болса, бұл нені білдіреді?(қораптардағы кәдесыйлар саны әртүрлі) Балаларға жазуды түсіндіруді ұсынады: – Қай қорапта кәдесыйлар санының көп екенін айта аламыз ба? (Жоқ) – Бұл үшін не істеу керек?	Өткенді пысықтайды Есепті шығарады Мәселелік жағдаяттан шығады Берілген суретпен жұмыс жасайды	Дескриптор: Санды өрнектер қалай құрылғанын түсіндіреді Есепті шығарады Мәселелік жағдаятты түсіндіреді, оны шешеді 	Оқулық Оқушы жұмыстары Оқулық

ЕБҚ

Сергіту сәті 2 минут	Кәдесыйлар қораптарын сана. Әр түсте қанша қорап барын анықта	Өрнектерді шығарады	«Үнай ал» әдісі <table><tr><td>10 үнай</td><td>10 үнай</td></tr><tr><td>9 үнай</td><td>9 үнай</td></tr><tr><td>8 үнай</td><td>8 үнай</td></tr><tr><td>7 үнай</td><td>7 үнай</td></tr><tr><td>6 үнай</td><td>6 үнай</td></tr><tr><td>5 үнай</td><td>5 үнай</td></tr><tr><td>4 үнай</td><td>4 үнай</td></tr><tr><td>3 үнай</td><td>3 үнай</td></tr><tr><td>2 үнай</td><td>2 үнай</td></tr><tr><td>1 үнай</td><td>1 үнай</td></tr></table>	10 үнай	10 үнай	9 үнай	9 үнай	8 үнай	8 үнай	7 үнай	7 үнай	6 үнай	6 үнай	5 үнай	5 үнай	4 үнай	4 үнай	3 үнай	3 үнай	2 үнай	2 үнай	1 үнай	1 үнай	8 → 8 ←	Суреттер
	10 үнай		10 үнай																						
	9 үнай		9 үнай																						
8 үнай	8 үнай																								
7 үнай	7 үнай																								
6 үнай	6 үнай																								
5 үнай	5 үнай																								
4 үнай	4 үнай																								
3 үнай	3 үнай																								
2 үнай	2 үнай																								
1 үнай	1 үнай																								
ЕҚБ Санды және әріпті өрнектер құр және мәнін тап	Дайын шаблондарды бүктейді	Дескриптор: Суреттер мен өрнектер бойынша есептер құрастырады Оларды жұппен шығарады	Оқулық																						
Жұптық жұмыс 2-тапсырма Суреттерге өрнектер таңда. Қораптан неше кәдесый алды? (2) Қораптан неше кәдесый салды? (2) Болды – 8 к. Алды - 2 к. Қалды -? к. Шешуі: 8-2=6 (к.) Жауабы: 6 кәдесый	Тапсырманы орындайды	Керемет!	Жұмыс дәптері																						
Сабақты қорыту 8 минут	8 наурыз-Аналар мерекесіне кәдесыйлар әзірлеу	Ойын ойнайды	Дескриптор: 1-топ Бірінші бағанға санды және әріпті өрнектерді жазады 2-топ Екінші бағанға санды және әріпті теңдіктерді жазады.	Тақта																					
	Топтық жұмыс 3-тапсырма 1-топ Бірінші бағанға санды және әріпті өрнектерді жазады: 10+40 а-20 70-с 2-топ Екінші бағанға санды және әріпті теңдіктерді жазады: с+а=в 9+1=10 в-с=а		Оқулық																						
	4-тапсырма «Кім жылдам?» ойыны Теңдіктер құрастыр. Кім жылдам? 3+4=7																								

Кері байланыс 5 минут	4+3=7 7-4=3 3+6=9 9-3=6 6+3=9 9-6=3 ФС тапсырмасы 5-тапсырма Кәдесыйларды үш қорапқа теңдей бөліп сал <table><tr><td>№1 қорап</td><td>№2 қорап</td><td>№3 қорап</td></tr><tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr></table> Кері байланыс 	№1 қорап	№2 қорап	№3 қорап	3	3	3	Кері байланыс жасайды	Тапсырманы уақытқа орындай алады Дескриптор: Кәдесыйларды үш қорапқа теңдей бөліп салады Тапсырманы өмірмен байланыстыра алады «Әлеуметтік желі» әдісі	Кері байланыс тақтасы
№1 қорап	№2 қорап	№3 қорап								
3	3	3								

Көзіңді қорға!

Ж.Г. Уразова.,
қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
№31 ЖОББМ,
Орал қаласы,
БҚО

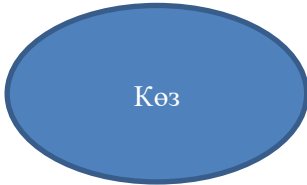
Аннотация: «Компьютердің тілін табу – өнер» бөлімінде берілген «Көзіңді қорға!» тақырыбы арқылы оқушыларға компьютердің пайдасы мен зиянын қазақ тілінде түсіндіріп, ауызша тілін дамытуда тірек сөздерді қолданып, иллюстрацияларды сипаттауға үйрету.

«Береги свои глаза!», представленную в разделе «Понять язык компьютера — искусство», учащимся будет объяснена польза и вред компьютера на казахском языке, а также они будут обучены описанию иллюстраций с использованием опорных слов для развития устной речи.

Through the topic “Protect Your Eyes!”, presented in the section “Understanding the

Language of the Computer is an Art,” students will learn about the benefits and harms of computers in the Kazakh language. They will also be taught how to describe illustrations using key vocabulary to develop their oral speech.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаттары	5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып иллюстрацияларды сипаттау			
Сабақтың мақсаты :	Барлық оқушылар: тірек сөздерді қолданып, суреттерді сипаттайды			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	«Психологиялық жағымды ахуал қалыптастыру: «Кел,балалар, оқылық!» Хормен айту Тілдерін сындыру, ескі білімді естеріне түсіру Үй жұмысын тексеру Екі оқушының көздері жасырылады, сол оқушылар сабақ айтады Адамның дене мүшесі көреді Қара көк киелі Кластерді толықтырады		«Смайликтер»	Интербелсенді тақта

Сабақтың ортасы	1.Сөздікпен жұмыс. Жаңа сөздермен таныстырады, оқушыларға қайталатады, жаңа тақырыпқа байланысты сөздіктермен жұмыс. Қорғаушы көзілдірік, көз жанары, ғаламтор С. Диктаны көз, жанар, мөлдір, тұнық, қара, қап-қара Оқылым. Тапсырма Мәтінді оқиды, сұрақтарға жауап беріп отырады Компьютерде неше сағат отыру керек екен? Неше метр алыс отыру қажет? Неше минут сайын үзіліс жасау керек ? Үзіліс кезінде не жасау керек? Көздің жаттығуларын жасату Жеке жұмыс - Бұл-ның- дене мүшесі.Қазақта «көзді киелі» деп санайды. Көзінді заттардан , -ден қорға. Тірек сөздер: дене	Тыңдалым,айтылым. Жаңа сөздерді жазады, сөз тіркестерін, сөйлем құрастырады. Аудармасын мұғалімнің көмегімен айтып шығады. Қорғаушы көзілдірік-защитные очки, көз жанары-глаза, ғаламтор-интернет, артық-больше чем, нашарлайды-становится хуже, Сөздердің синонимдерін жазады Оқулықтағы тапсырманы орындайды, Мәтінді оқиды, сұрақтарға жауап беріп отырады, кластер құрастырады, Жаттығу жасайды, Көзге арналған	«Шапалақ» Дескриптор: -Сұрақтарға жауап береді; 1 балл -кластер құрастыралы, -тірек сөздерін анықтайды 2 балл Дескриптор: Сөйлемді жатқа айтады 1 б Дескриптор:4 б Тірек сөздерді пайдаланады	Оқулық сөздік слайд АКТ,портрет, суреттер, тірек сызбалар Слайд Оқулық Оқулық слайд
-------------------------------	---	---	---	--

	мүшесі, қорғау, киелі, үшкір заттардан, жаттығу жасау, ұзақ отырма, жанар. Уорд уолл платформасын қолдану Мен Көлкөргенде Кездестім көз көргенге. Кездеспесем көз көргенге, Келмес ем Көлкөргенге. Жазылым Айтылым 5 жолды өлең Жеке жұмыс Мен не түсіндім? Нені есте ұстаймын? Сабақта не қызықты болды? Тыңдалым Айтылым 4-тапсырма Тақырыпқа қатысты сөйлем құрайды 5-тапсырма Айтылым 6-тапсырма Жазылым	Суретке қарап, сөздерді сөйлетеді Естеріне ұстайды Көз киелі, көздің әр түрлі формалары болады Тірек сөздер арқылы шағын мәтін жазады Интер тақтадағы сұрақтарға жауап береді	Сөздерді орынды қолданады; Сөйлем құрылысын сақтайды; Шағын мәтін құрастырады Дұрыс жауап бағаланады Жаңылтпашты жаңылмай айтады 1 б Дескриптор Өлеңнің құрылысын сақтайды 2 б»	Кесте Таратпалар
--	--	---	---	--

		Ұяшықтарда ғы сұрақтарды таңдайды, жауап береді 1.Көз, қол-батыр 2.Компьютер дің алдында ұзақ 3. Адам көзбен не істейді? 4.Көзді басқаша қалай атаймыз? 5. Көз сөзінің ортасында не бар? 6. Бүгінгі сабақтың тақырыбы қандай? 7.Адамның дене мүшесінің бірі 8. Көз не үшін керек? 9. Адамда неше көз болады? 10.Екі көздің ортасында не бар? Жаңылтпашт ы айтады Мен Көлкөргенде Кездестім көз көргенге.Кезд еспесем көз көргенге,Кел мес ем Көлкөргенге. .. 5 жолды өлең құрастырады		
--	--	---	--	--

		Өз-өздеріне баға береді		
Сабақтың соңы 3 минут	Үй тапсырмасын беру : 7 - тапсырма			
	Кері байланыс	Өз деңгейлерін анықтайды. «Табыс сатысы»		
Бағалау	Домбыра әдісімен өз -өздерін бағалайды.			

✚ Мұғалім ізденісі/ Поиск учителя

Гроза- необычайное явление природы

А. Е. Байжанова,
учитель русского языка и литературы,
СОШ №52
Г. Уральск,
ЗКО

Аннотация: На уроке учащиеся познакомятся с грозой как сложным атмосферным явлением, связанным с электрическими разрядами (молнии) и звуковыми явлениями (гром). Они научатся распознавать признаки приближающейся грозы, узнают о факторах, влияющих на ее развитие, и правилах поведения во время грозы. В том числе избегание открытых мест, укрытий под деревьями, избегание контакта с металлоконструкциями и электроникой

Сабақта оқушылар найзағайды — электрлік разрядтармен (найзағай) және дыбыстық құбылыстармен (қарлығаш) байланысты күрделі атмосфералық құбылыс ретінде танысады. Олар найзағайдың жақындау белгілерін тануды үйренеді, оның дамуына әсер ететін факторлар туралы мәлімет алады және найзағай кезінде мінез-құлық ережелерін меңгереді. Оған ашық жерлерден аулақ болу, ағаштардың астында паналамау, металл конструкциялармен және электроникамен байланыстан сақтану кіреді.

In the lesson, students will learn about thunderstorms as a complex atmospheric phenomenon associated with electrical discharges (lightning) and sound phenomena (thunder). They will learn to recognize the signs of an approaching thunderstorm, understand the factors influencing its development, and the rules of behavior during a thunderstorm. This includes avoiding open areas, not taking shelter under trees, and avoiding contact with metal structures and electronic devices.

Цели обучения в соответствии с учебной программой		4.1.5.1 определять основные моменты в аудиовизуальном материале 4.2.7.1соблюдать постановки ударения 4.5.1.8 использовать в речи наречия, отрицательные наречия		
Цели урока		Определять основные моменты в аудиовизуальном материале, соблюдая постановки ударения. Использовать в речи отрицательные наречия.		
Ход урока				
Этап урока/время	Действия педагога	Действия учеников	Ресурсы	Оценивание
Начало урока	1 Организационный момент Приветствие учащихся Здравствуй, день! Здравствуй, век! Здравствуй, добрый человек! Прозвенел звонок веселый! Мы урок начать готовы! Я рада видеть вас. И думаю, что сегодняшний урок принесет вам радость общения друг с другом. - Итак, ребята, давайте настроимся на урок и вспомним, как нужно работать? (дружно, терпеливо, внимательно, уважительно). Проверка д/з Стратегия «Микрофон» Что такое радуга? Сколько цветов у радуги? Почему радуга разноцветная? 2.Актуализация знаний. Прогнозирование темы Прием «Гипотеза» Видеоролик «Что такое гроза?» Учащиеся размышляют ,определяют тему урока. Правильно!Сегодня на уроке мы продолжаем изучение раздела «Природные явления».Тема сегодняшнего урока «Гроза- необычайное явление природы» Целеполагание: Сегодня на уроке вы узнаете о таком природном явлении, как гроза. Прослушав текст,	Отвечают на вопросы 		

	определите основные моменты. Будете соблюдать правила постановки ударения; Научитесь использовать в речи отрицательные наречия.			
Середина урока	III Изучение нового материала Предлагаю познакомиться с информацией учебника Предтекстовая работа Словарная работа Ливень- нөсер жаңбыр Гроза- найзағай Град -бұршақ Текстовая работа Сейчас послушайте рассказ А.Кумисбаева «Гроза» Слушание текста «Гроза» День подходил к концу, когда появились тучи. Они неслись по небу: чёрные и серые, лохматые и страшные. Чёрное облако мгновенно закрыло солнце. Стало темно. Ярко сверкнула молния. Она была поистине грандиозна! Через доли секунды грянул гром!Его раскаты ужасали. Ливень начался внезапно и лил, как из ведра. Раскаты грома слышались непрерывно и сопровождалась яркими вспышками молний. Скоро дождь превратился в град. Его горошины быстро и звонко застучали по крышам, окнам, деревьям. Но вот град закончился, и солнце пробилось через грозное облако. На зелёной травке лежали большие градины, всюду бежали грязные потоки воды, валялись поломанные ветки и разбитые стёкла. Вот так прошла гроза. Послетекстовая работа ЗАДАНИЕ 1 Стратегия “Дерево вопросов”	Запоминают с новые слова Отвечают на вопросы Слушают чтение учителя	Слайд Учебник задание №4	ФО «Апплодисменты»

	(Что?Где? Когда?Почему?) Критерий оценивания: определять основные моменты в аудиовизуальном материале Дескрипторы - понимает текст - отвечает на вопросы - определяет основные моменты Вопросы: 1.О каком природном явлении говорится в этом тексте? 2.Что происходило во время грозы? Расскажи по порядку о явлениях природы , которые происходили во время грозы? 3.Опиши как появилось солнце. Что оставила после себя гроза? 4.Объясните фразу «Молния поистине грандиозна!» Почему стоит знак (!)? 5.Объясните значение слова ливень? ЗАДАНИЕ 2 Прием «Редакторский совет» Критерий оценивания: Выписать из текста все природные явления, соблюдать постановку ударения в данных словах Дескрипторы: - выписывает из текста все природные явления и ставит ударение - правильно ставит ударения в словах 1 группа Выписывают из текста все природные явления, которые происходили во время грозы и ставят ударение Критерий оценивания 1.Выписать из текста все выделенные слова и определить ,как называются эти слова и на какой вопрос отвечают	Отвечают на вопросы Отвечают на вопросы Выписывают все природные явления Запоминают новые слова Составляют синквейн Выписывают сложное предложение, составляют к нему схему.	Листы с заданиям и Новые слова на слайде	ФО «Две звезды и одно пожелание» ФО «Солнышко»
--	--	--	--	--

	2.Соблюдать правило постановки ударения в словах Дескрипторы: -выписывает из текста все выделенные слова - определяет, как называются выделенные слова и на какой вопрос они отвечают - правильно ставит ударения в словах 2 группа Выписывают все выделенные слова из текста, ставят ударение в словах. Как они называются и на какой вопрос отвечают? Критерий оценивания Составить синквейн со словом «Гроза» Дескрипторы: -правильно подбирает существительное -правильно подбирает 2 прилагательных -правильно подбирает 3 глагола -правильно составляет одно предложение из 4 слов -подбирает синоним к слову гроза Дифференциация. Поддержка ученика, схема синквейна, схема предложения. На слайде 3 группа Составить синквейн со словом «Гроза» Критерий оценивания Выписать из текста сложное предложение и составить к нему схему Дескриптор -выписывает сложное предложение -составляет к нему схему Выпишите из текста сложное предложение Составьте к нему	Составляют предложения Составляют по рисункам памятку «Правило поведения во время грозы»	Учебник задание№ 5 Рисунки	
--	--	--	---	--

	схему. А теперь, ребята, проведем небольшую разминочку. Покажем, что бывает во время грозы, дождя, заодно чуть-чуть отдохнем. Разминка Австралийский дождь Сегодня на уроке попробуем использовать в речи отрицательные наречия. Послушаем ИИ. НЕГДЕ-НИГДЕ НЕКОГДА_НИКОГДА НЕКУДА-НИКУДА Под ударение пишется не, без ударения НИ, Учитель предлагает потренироваться в правильном произношении слов. А теперь попробуем написать ей комментарий. Комментарий у нас будет необычный, в виде работы по рисункам. Задание 3 Критерий оценивания: использовать в речи наречия, отрицательные наречия Дескрипторы: - использует в речи отрицательные наречия - составляет предложение с отрицательными наречиями РАБОТА ПО РИСУНКАМ ПОСМОТРИТЕ НА РИСУНКИ И СОСТАВЬТЕ ПРАВИЛО ПОВЕДЕНИЯ ВО ВРЕМЯ ГРОЗЫ 1. Никогда нельзя купаться во время грозы. 2. Иногда в грозу негде спрятаться.			
--	--	--	--	--

	3. Никогда нельзя стоять под деревом во время грозы.			
Конец урока	Итог урока Вспомните, чему мы научились сегодня на уроке. Сегодня на уроке Мы познакомились с природным явлением гроза Узнали о правилах поведения во время грозы Научились использовать в речи отрицательные наречия. Домашнее задание упр5 стр.19 Дополнить правило поведения во время грозы Рефлексия с помощью онлайн-сервиса «Светофор»			

Көпбұрыштар.Көпбұрыштар элементтері

А.Б Темиргалиева,
математика пәні мұғалімі,
№31 ЖОББМ
Орал қаласы,

Аннотация: Оқушылар «Көпбұрыш» тақырыбында оның түрлерімен,элементтерін танып біледі. Сабақтың басты мақсаты – оқушыларға көпбұрыш ұғымын меңгерту.

Учащиеся узнают тему «Многоугольник», его виды,элементы. Основная цель урока-познакомить учащихся с понятием многоугольник.

Students learn about the topic" Polygon", its types,elements.The main goal of the lesson is to teach students the concept of a polygon.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты:	5.3.1.7 көпбұрыш ұғымын меңгеру.
Сабақтың мақсаты:	Білім алушылар бірлесіп, көпбұрыштар ұғымымен танысады,көпбұрыштарға арналған есептерді шығарады, көпбұрышты есептердің шығарылуын сипаттап бере алады.

Сабақтың барысы:

Сабақ кезеңі/Уақыты	Педагогтің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар

Сабақтың басы Қызығушылықты ояту. 7 мин.	(Ұ). Ұйымдастыру кезеңі: 1. Оқушылармен амандасу, түгендеу. 2. Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру Ұй тапсырмасын тексеру «Қанталапай ойыны»	Оқушылар бір-біріне тілек тілейді 1. Оқушылар сұрақтарға жауап беріп, өзара ұжымдық талқылау жасағаннан кейін мұғалім оқушыларға сабақтың тақырыбы, мақсатымен таныстырады. Мақсаты: Жылдам әрі функционалды түрде сыни ойлануды дамыту. Тиімділігі: оқушының танымдық дағдысы артады. Сонымен қатар оқушыға сабақтың өмірмен байланысын көрсетеді және сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтауға мүмкіндік береді.	Оқушылардың белсенділігі үшін «Жарайсың!», «Керемет!» деген сақтау сөздерімен бағалайды. Тиімділігі: Оқушылар бір-біріне тілек айту арқылы жақындасады, көңіл-күйін көтереді және бауырмалдығын оятады. Саралау: Бұл жерде саралаудың «Жіктеу» тәсілі көрінеді. Оқушылардың оқуға деген қызығушылығын арттыру мақсатында мүмкіндігінше оларға таңдау еркіндігі беріледі. Жалпы- 2 балл.	Оқулық, жұмыс дәптері Кітап, дәптер, қалам суреттері бейнеленген қима қағаздар топтамасы ДК экраны
Жаңа сабаққа кіріспе	Жаңа сабақты бейне материал арқылы түсіндіру 1(Ұ) «Миға шабуыл» әдісі арқылы өткен тақырыппен жаңа сабақты байланыстыру мақсатында ой қозғау сұрақтарын ұжымдық талқылау.	1. Әр оқушы өз ойымен бөліседі. 2. Өзгенің пікірін толықтырады. Мақсаты: Оқушылар сұрақтарға жауап беріп, өзара ұжымдық талқылау жасағаннан кейін мұғалім оқушыларға сабақтың тақырыбы, мақсатымен таныстырады.	Дескриптор: 1. Әр оқушы өз ойымен бөліседі. 2. Өзгенің пікірін толықтырады. Жалпы- 2 балл. Саралау: Бұл жерде саралаудың «Диалог және қолдау көрсету» тәсілі көрінеді. Дұрыс мағынада жауап беруге бағыттау мақсатында кейбір оқушыларға ашық сұрақтар, ал кейбір көмек қажет ететін оқушыларға жетелеуші сұрақтар қойылады.	Өз ойын дұрыс мағынада білдіріп, талқылауға белсенділікпен қатысқан оқушыға <u>«Жарайсың!»</u> деген <u>мадақтау сөзімен</u> ынталандыру. «Асықпен бағалау»

Сабақтың ортасы Мағынаны ашу. 31 мин.	Оқулықпен жұмыс. Деңгейлік тапсырмалар. А деңгейі №1234 В деңгейі №1238 С деңгейі №1244 Тапсырма орындап, қасиеттерді талдап болған соң learningapps.org интерактивті 	Оқулықты оқып танысып шығады. Тірек сөздермен танысып, өз дәптерлеріне жазып алады.	Берілген тапсырма бойынша есепті орындайды Жалпы- 3 балл.	Слайд Кітап
	Тапсырманы орындатады,.	1-тапсырма Суреттегі фигураларды бұрыштар санына байланысты қалай атауға болады?	Дескриптор: 1. көпбұрыш фигураларының бұрыштарын санайды; Бұрыштың санына байланысты атауын анықтайды. Жалпы- 3 балл.	ДК экраны 5-сынып оқулығы. Жұмыс дәптерлері. Слайд.
Сабақтың соңы Ой толғаныс. Рефлексия 7 мин.	«Жалғасын тап» әдісі арқылы оқушылар ережелерді еске түсіріп жазады. - оқушылармен бірге сабақ мақсаттарын анықтау: «Білім қоржыны» әдісі. Мұғалім сабақты қорытындылау мақсатында оқушылардың сабаққа деген көзқарасын, рефлексиясын тыңдайды. Мақсаты: Оқушы алған білімін	Оқушылар бүгінгі сабақтың мақсатына жеткізетін тапсырмалар орындауына қарай, өз түсінгенін, пікірін, өз ойын айту арқылы сабаққа қорытынды жасайды.	Дескриптор: берілген тапсырманы толық орындайды. Оқушылар бір-бірінің сабаққа қатысу белсенділігіне қарай «Мадақтау сөздері» әдісі арқылы бірін-бірі бағалайды. Жарайсың!, Керемет!, Жақсы!, Талпын!., Мұғалім оқушыларды «Асық ату» әдісі арқылы бағалайды. Яғни 1-10 баллдық жүйе бойынша оқушылардың сабаққа қатысу белсенділігі	

	саралай білуге дағдыланады. Тиімділігі: Тақырып бойынша оқушылардың пікірін анықтайды. Үйге тапсырма: №884 есеп.		бойынша бағаланады	
Саралау. Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз қабілетті оқушылардың алдына қандай тапсырмалар қоясыз?		Бағалау. Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?		Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
«Диалог және қолдау көрсету», «Тапсырма», «Жіктеу». Саралау тапсырмаларды іріктеуді, белгілі бір оқушыдан күтілетін нәтижені, оқушыға жеке қолдау көрсетуде, оқу материалы мен ресурстарды оқушылардың жеке қабілеттерін ескере отырып әзірлеуді қамтиды.		«Мадақтау сөзі» әдісі		Денсаулық сақтау технологиялары. Сабақта сергіту жаттығулары мен белсенді жұмыс түрлерін қолданамын. Осы сабақта қолданылатын Қауіпсіздік техникасы ережелерінің тармақтары орындалады.
Жалпы бағалау Сабақтың қандай екі аспектісі жақсы өтті? Оқыту туралы да, сабақ беру туралы да ойланыңыз. 1: 2: Сабақты жақсартуға не жәрдемдесер еді? Оқыту туралы да, сабақ беру туралы да ойланыңыз. 1: 2: Сабақ кезінде, сынып немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/қиыншылықтары туралы мен нені анықтадым? Келесі сабақтарда неге назар аудару керек?				

Интеллектуальная игра: "Что? Где? Когда?" команда "Умники" играют против команды "Знатоков"- класса "Е", "В".

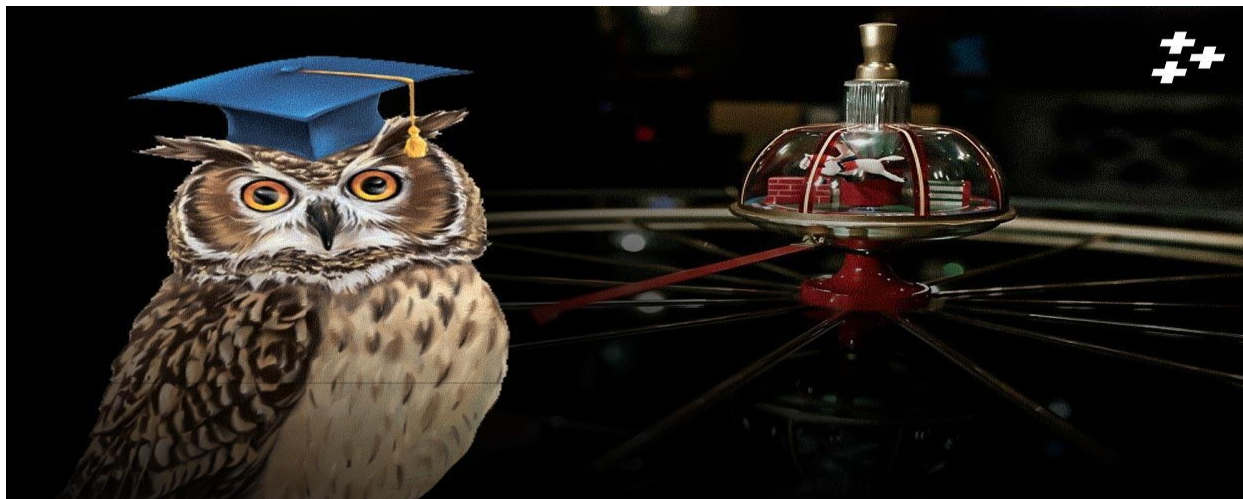
**Есенгалиева Б.С.,
Трофимова О.Н.,**
воспитатели предшкольного
класса. ОШ №20,
г.Уральск, ЗКО

Аннотация: Данная разработка представляет собой описание Интеллектуальной игры: "Что? Где? Когда?" для детей 6 лет, связанного с применением технологии обучающей игры. В процессе работы над темой мы пришли к выводу, что игра на занятиях имеет существенное значение для получения, усвоения и закрепления знаний. Проанализировав свою работу, мы выявили, что игра позволяет быть ребенку активным, включаться в деятельность, развивая познавательные процессы. Таким образом, игра-это целенаправленная творческая деятельность, в процессе которой обучаемые глубже и ярче постигают явления окружающей действительности и познают мир.

Аннотация: Бұл — 6 жастағы балаларға арналған «Не? Қайда? Қашан?» интеллектуалды ойынның сипаттамасы және оқыту технологиясын қолдану тәсілі. Тақырып бойынша жүргізілген жұмыс барысында біз сабақтарда ойынды қолдану білімді алу, игеру және бекіту үшін өте маңызды екенін анықтадық. Өз тәжірибемізді талдай келе, ойын баланың белсенділігін арттырып, танымдық процестерін дамытып, оның сабаққа белсене қатысуына мүмкіндік беретінін байқадық. Осылайша, ойын — бұл мақсатты шығармашылық іс-әрекет, оның барысында балалар қоршаған шындық пен құбылыстарды тереңірек және айқын түсініп, әлемді жақсырақ танып біледі.

Abstract: This development is a description of an Intellectual game: "What? Where? When?" for children 6 years old, related to the use of educational game technology. In the process of working on the topic, we came to the conclusion that playing in the classroom is essential for obtaining, assimilating and consolidating knowledge. After analyzing our work, we found that the game allows the child to be active, get involved in activities, developing cognitive processes. Thus, a game is a purposeful creative activity, in the process of which kinders comprehend the phenomena of the surrounding reality more deeply and vividly and learn about the world.

Интеллектуальная игра: "Что? Где? Когда?" команда "Умники" играют против команды "Знатоков" - класса "Е", "В".

Цель: дать детям представление об игре (Что? Где? Когда?) Познакомить с правилами игры.

Задачи: продолжать формировать умение слушать мнение сверстника, отстаивать свой ответ, обосновывая его.

Закреплять знания о государственной символике.

Развивать логическое мышление, сообразительность, умение решать простые математические задачи, умение ориентироваться на листе бумаги, определять место звука в слове, делить слова на слоги, выразительно читать пословицы. Развивать познавательный интерес, воспитывать доброжелательность и контактность в отношениях со сверстниками.

Ресурсы: Музыкальное сопровождение "Күи", видеозаставка из программы "Что? Где? Когда?", волчок, барабан с секторами, конверты с вопросами, музыкальный ключ, черный ящик, зеркальце, видеовопросы.

Добрый день, уважаемые гости. Мы находимся в интеллектуальном клубе: "Что? Где? Когда?",

Сегодня команда "Знатоков" играет против команды "Умники"

Разминка «Назови быстро» - Какие части тела есть у рыбы. (Голова, хвост.)

- Какие звери впади в спячку зимой. (Медведь, еж, барсук.)
- Что будет, если растения не поливать. (Высохнут.)
- Где встречается вода. (В ручейке, реке, озере, океане, в море, в канале.)
- Время года, когда просыпается природа. (Весна.)
- Что приходится наблюдать на небе после дождя. (Радуга.)
- Какое растение может нас обжечь. (Крапива.)
- Какие бывают камни. (Твердые не рассыпаются, разные.)
- Сколько ног у паука. (Восемь.)
- Лошадь в тельняшке. (Зебра.)
- Чем питается сова. (Ловит мышей на обед.)
- Какой цветок без листьев цветет? (Мать – и – мачеха.)
- Что умеет делать ветер. (Шуметь, гудеть, качать деревья, поднимать пыль.)
- Как называется зверь, строящий на реках плотины. (Бобр.)
- У какого дерева белый ствол. (Береза.)
- Кто носит свой дом на себе? (Улитка.)

Настроение у всех замечательное, и я думаю, что можно продолжать нашу викторину.

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается ,волчок тоже останавливается на сектор.

Вопрос 1. Эти растения - украшения казахстанских степей. В пору их созревания степь приобретает благородную "седину". В Красную Книгу Казахстана занесено 3 вида этих растений. – (**Ковыль**)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается волчок тоже останавливается на секторе .

Вопрос 2: Вы отправились на прогулку в лес или в поле, по дороге вы натерли в пути ногу. Как облегчить боль?(**приложить лист подорожника...**)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается ,волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 3:Снаружи жилище этих трудолюбивых насекомых – просто куча хвоинок и мелких веточек. А внутри – настоящий многоэтажный город с улицами, переулками, перекрестками.

-Кто жители этого "города"? (**Муравьи**)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе **Черный ящик.** **Вопрос:** (Отрывок из сказки "О мёртвой царевне") принцесса сказала , "Какая я красавица!" баба яга посмотрела и сказала"Какое страшилище!" Этот предмет находится в черном ящике, что это? (Зеркало)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается ,волчок тоже останавливается на секторе

Вопрос 4 .Этого почти не видно, очень много в промышленном городе, где работают фабрики и заводы. От этого у людей бывает астма, бронхит, рак. Его могут собрать на свои листья зеленые растения. В городе, где этого много, не растут лишайники. (**Газовые отходы**)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 5 1) Назовите государственные символы Республики Казахстан.
2) Назовите цвет государственного флага и что изображено на нем?
3) Назовите имя Президента нашей страны?

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается ,волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 6. 1) Сколько дней в неделе? Назовите дни недели по порядку?
2) Назовите части суток по порядку.

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 7. Определи и соедини место звука в словах. (В начале, в середине, в конце)
(**ЗАДАНИЕ ДЛЯ ДВУХ КОМАНД**)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 8. Пословицы и поговорки о Родине (**ЗАДАНИЕ ДЛЯ ДВУХ КОМАНД**)1. Отаны жоқ адам-энсіз бұлбұл (Человек без Родины – что соловей без песни).

Арсений.2. Әлемде біздің Отанымыздан әдемі ештеңе жоқ (Нет на свете ничего краше, чем Родина наша.) **Алихан.**

3. Бөтен ел -калина, отаны-таңқурай.(Чужбина - калина, родина - малина).

Рамиль. 4. Өз жері бір уыстай тәтті.(Своя земля и в горсти мила.)

Вероника 6. Ұясы өзіне сүйкімсіз құс ақымақ (Глупа та птица, которой гнездо свое немило.) **Айлин.** 7. Шетелде туған жер түсіңе келеді (На чужбине родная земля во сне снится. Қайда дүниеге келеді, сол жерде, пайдалы боласың (Где кто родится, там и пригодится.)

Али. 11. Туған жағы-ана, бөтен-өгей ана (Родная сторона - мать, чужая - мачеха.)

Шахдияр 12. Туған жағының иттері де сүйкімді. (С родной сторонки и собачка мила.)

Ильнар 13. Қарағай өскен жерде туғандай болады. (Где сосна выросла, там она и красна).

Паша 14. Халық көбінесе ана ретінде туған өлке туралы айтады. (В народе о родном крае часто говорят как о матери.) **Саид.**

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 9. Подели слова на слоги. (ЗАДАНИЕ ДЛЯ ДВУХ КОМАНД)

(Предоставить картинки)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе.

Вопрос 10. 1) Яблоки в саду поспели, мы отведать их успели. 5 румяных, наливных, 3 с кислинкой. Сколько их? (8шт) 2) Подарил ежатам ежик 8 кожаных сапожек. Кто ответит из ребят- сколько было всех ежат (2) 3) У стены стоят кадушки, в каждой кадушке по одной лягушке. Если было пять кадушек, сколько было бы лягушек? (5)

Ведущая: крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе.

Сектор скрипичный ключ. Предложить исполнить музыкальный номер. (песня "Туған елім") от зрителей. **Ведущая:** крутит волчок под музыку, как только музыка останавливается, волчок тоже останавливается на секторе.

Сектор скрипичный ключ. Танец ("Қара жорға" все дети вместе)

Ожидаемый результат: общаются самостоятельно со сверстниками, играют вместе, дружно в разные игры; внимательно слушают собеседника, знают Президента Республики Казахстан, гордится им; знают символы государства; правильно задают вопросы и дают короткие или полные ответы; правильно формулируют основную мысль, выражают свое мнение; делят слова на слоги, определяют их количество и порядок; различают вопросы «Сколько?», «Который?» («Какой?») и правильно отвечают на них; различают простые музыкальные жанры (күй, песня, танец) понимают необходимость образования для своего будущего, для успеха; понимают важность трудолюбия и ответственности; верят в свои силы и возможности.

МАЗМҰНЫ

<u>Педагогикалық тәжірибе/ Педагогический опыт</u>	
«Окружности: описанная около треугольника и вписанная в треугольник. Текст». Буликбаева К. Н., Турегельдиева Э. М.	3
Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі. А.С. Джанбузова	6
Много у меня друзей. Досмухамбетова М.М.	10
Достық дәнегі. Б. А. Жанахметова	16
«Язык – великое творение человека». Жумагалиева А.С.	20
Углы. Виды углов. Сравнение углов. Сыйхова Н.У.	23
«F4» кестесінің математика пәніне қолдану тиімділігі. А.С. Тулешева	29
Укрепление единства Казахского ханства при Есим хане Исследовательский вопрос: Как Есим хан смог сохранить целостность Казахского ханства?» Файзуллина Г.К.	32
Химические элементы организме человека. Халилова С.С.	37
<u>Әдістемелік баяндама/Методический доклад</u>	
Мнемотехника арқылы білім алушылардың танымдық дағдыларын дамыту. Ақмарал Болатқызы	41
Шығармашылық жұмыс – ізденіс көзі. Б.С. Альмуханова	43
Техникалық бейіндегі студенттердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру құралы ретіндегі тәжірибеге бағытталған оқыту. Р.М. Батырбекова, А. М. Кисметова	47
Ерекше білімді қажет ететін оқушыларға ағылшын тілі пәнінен қалыптастырушы бағалауға арналған тапсырмалар. Ш.С. Елесбаева	51
Оқушылардың есте сақтау қабілетінің төмендеуі және оның математика пәніне әсері. А.К. Жекенова	55
XXI ғасыр – цифрлық революция ғасыры. Т. Д. Мыржікова	57
«Сольфеджио» пәнінде оқушылардың шығармашылығын дамытуда эстетикалық тәрбие беру. Г.Ж. Сейтова	61
Синель сымы — бала қиялын қанаттандыратын шығармашылық элем. А.Н. Шатанова	64
«Как поддержать мотивацию учащихся начальной школы в процессе обучения». Шотанова А.А., Жумашева З.Б., Есенгалиева А.А.	67
<u>Мұғалім шеберханасы / Лаборатория учителя</u>	
Внутриутробное развитие. Первые стадии зародышевого развития. А.Е. Абдрахманов	70
Уақыттың адам өміріндегі маңызы. А. М. Бисен	74
Важность профессии. Викулина Е.П.	77
Независимый Казахстан. Дусмагулова Б.О.	79
Первая помощь при различных несчастных случаях. Ермуканова Э. С	82
Мен және табиғат. Ө дыбысы мен әрпі. Э. К. Исакулова	85
Жұптық және топтық ойындар. С. С. Кажғалиев	88
Наурыз көже ішеміз. А.М. Мамаева	91
Конспект интегрированной организованной деятельности. Масеева Л.В	95
Санды және әріпті теңдіктер. А.Г.Трнабаева	99
Көзінді қорға! Ж.Г. Уразова	102
<u>Мұғалім ізденісі/Поиск учителя</u>	
Гроза- необычайное явление природы. Байжанова А.Е.	107
Көпбұрыштар. Көпбұрыштар элементтері. А.Б. Темиргалиева	113
<u>Мектепалды даярлық /Предшкольная подготовка</u>	
Интеллектуальная игра: "Что? Где? Когда?" команда "Умники" играют против команды "Знатоков"- класса "Е", "В". Есенгалиева Б.С., Трофимова О.Н.	117

